Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVIII., št. 157 — Ljubljana, petek 9. julija 1937 — Cena 2 Din

Upravništvo, Ljubljana, Knaflјeva ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2 Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11, telefon št. 2440, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Delitev Palestine

Problem Palestine stopa, kakor vse kaže, v novo fazo. Že dalj časa so se ponavljale vesti, da se pripravlja nova rešitev, nova oblika, ki naj zadovolji različno zainteresirane stranke. Vesti so našle končno tudi uradne potrditve in uradne razlage so jim dodale mnogo važnega tudi v načelnem pogledu.

Problem Palestine se tiče neposredno sicer samo razmeroma majhne in po sebi malo pomembne dežele. Toda posedno je tehtnost vsega, kar se dogaja s Palestino in okrog nje, brez primere bolj važna, nego bi bilo videti na prvi pogled. Palestinski problem zadeva dva velika faktorja, dve sili, ki imata svojo vlogo v sodobnem mednarodnem dogajanju. Prva sila je židovski svet, o katerega vlogi in pomenu pač ni treba izgubljati besedi, saj objema vse kontinente in ni neznan, skoro moremo reči, nikjer. Druga stranka je arabski svet, to je arabska verska in narodna skupnost, ki je sicer sama še problematična, še v toku nastajanja ali vsaj v toku konsolidacije in konkretizacije, ki pa že v današnji nepopolni obliki predstavlja silo, ki je nikakor ni mogoče podcenjevati. Postavljena po zgodovinskem razvoju v področje Sredozemskega morja, na široko za njegovo vzhodno in južno obalo, pomeni arabska enota enega od važnih faktorjev prav v onem področju, ki je postalo veliko križišče mednarodnih stremljenj in interesov, pa tudi mednarodnih nasprotij.

Nad židovskim doseljevanjem v Palestino se je čedalje bolj razburjal arabski živelj. Ni treba, da si tu postavljamo vprašanje, koliko so bili zares Arabci prizadeti, vzemimo osebno, saj ni bilo nikakega razlaščanja, nikakega poseganja v tujo lastnino, sploh ničesar, kar ne bi bilo v skladu z načeli liberalnega in demokratičnega gospodarstva. Toda arabski svet se je čutil prizadetega kot celota, nacionalno, torej politično. Zato je nastal odpor povsem v političnem smislu, iz ozadja velike politične propagande. Ko je arabski odbor v Palestini organiziral veliko bojkotno akcijo, je imel na svoji strani simpatije domala vsega arabskega sveta. Pa ne le to. Tudi dejanska pomoč mu je prihajala iz sosednih arabskih dežel in brez dvoma je mogel znaten učinek dosezati samo s to zunanjo pomočjo.

Arabski pokret v Palestini ni bil skromen. Njegova parola je bila popolna ustavitev židovskega doseljevanja, torej garancija, da ostane Palestina arabska. Anglija pa je dala z Balfourjevo deklaracijo slovesno besedo, da se osnuje za Žide novo ognjišče, da se jim obnovi v Palestini domovina, kjer naj se naseljujejo in si osnujejo nacionalno domačijo ter jo uvrstijo kot enakovredno v svobodno tekmo narodov. Med arabskim in židovskim programom je zazeval nepremostljiv prepad, ki pa je ustvarjal tudi rastoče nasprotje med Arabci in britskim imperijem.

Angleško časopisje je ostalo zelo zmerno v dobi arabske protižidovske kampanje. Ali kljub vsemu so se vendarle tu in tam med vrstami ali celo določneje čitale pripombe, da dobiva antižidovski ter antibritski pokret pobude in potuhe od zunaj in da mu od tam, ne le iz arabskih virov, dotekajo tudi materialni pripomočki. V delikatni situaciji se je razmeroma malo pisalo ali govorilo o teh zvezah, toda neka znamenja niso mogla uiti politični javnosti, ki je postala prav za to področje izredno občutljiva. Saj se je v sosedstvu Palestine, v Egiptu takorekoč čez noč sklenil sporazum med egiptovskim nacionalizmom in Londonom v vprašanjih, v katerih poprej dolga leta ni bilo mogoče doseči soglasja. Vse to se je zgodilo brž po abesinski okupaciji in aneksiji.

Na tem ozadju se tedaj riše novo poglavje palestinske zgodovine. Sedaj se doznava, da je bila preiskovalna komisija poslana tjakaj že z nalogo, da prouči, kako bi bilo mogoče deželo razdeliti na židovski in arabski del. Komisija je svojo nalogo vestno izvršila in izdelala načrt. Britanska vlada je predložila svoj elaborat prizadetim, Arabcem in Židom, v pretres s pozivom, da se izjavijo o njem.

Angleški načrt predvideva razdelitev dežele na tri dele. Nižji primorski del naj se osnuje kot povsem židovska državica, saj je tamkaj koncentrirana dosedanja kolonizacija. Tu naj se nadaljuje gradnja židovskega ognjišča, obnova židovske domačije, na to deželico naj se nanaša Balfourjeva proklamacija. Pretežno arabski del v bolj hriboviti notranjosti naj ostane arabski, toda združi naj se s Transjordanijo ter postane potemtakem uvrščen v deželo, podrejeno Emiru Abdullahu. S tem naj bi se ta vladar, ki se zvesto drži Velike Britanije, nagradil, hkrati pa bi se arabska bojevitost odvrnila od židovske strani, s tem, da se težišče koncentrira onstran Jordana. Toda pri vsem tem se Jeruzalem, Betlehem ter Nazaret s še nekaterimi manjšimi kraji izvzamejo tako iz židovske kakor iz arabske oblasti ter ostanejo neposredno pod angleško upravo. Navedena mesta predstavljajo sveti kraje ne le za žide, marveč tudi za kristjane in za muslimane; spričo tega pomeni projektirana solucija srečno kompromisno rešitev.

Gotovo ni nikogar presenetilo, da ni niti židovska, niti arabska stranka zadovoljna z načrtom. Zakaj v programu obeh je celotna dežela, zato je povsem logično, da odklanjata delitev obedve enako odločno. Zelo verjetno pa je, da se bo načrt izvedel kljub temu. Zakaj zahteva ga celotna mednarodna politična situacija. London ne mara, da bi se radi Palestine ves arabski svet vzgajal v antibritskem duhu in se poganjal v protibritsko akcijo. Delitev dežele pa pomeni edino možnost, da se zadovoljita obe stranki, pri čemer je v ozadju seveda račun, da se bosta stranki končno sprijaznili s kompromisom, ki je še vedno boljši nego poraz.

Likvidacija palestinskega problema je tedaj na potu. Z njo bo britanski imperij pokazal, da je še vedno sposoben, da s svežo silo rešuje zapletene probleme svoje notranjosti in da mu še vedno ni pretežko, obvladati z mojstrsko roko tudi najtežje situacije, če posegajo v njegovo območje od zunaj.

VALENCIJA IN SALAMANCA ZA NEPOSREDNA POGAJANJA

V bojazni, da bi Španija postala predmet kupčij v pogajanjih med velesilami, sta se valencijska vlada in general Franco odločila za direktne razgovore

Pariz, 8. julija. br. Kakor bomba je danes učinkovala vest, da se vodijo že več dni med valencijsko vlado in generalom Francom neposredna pogajanja za likvidacijo španske državljanske vojne ter za sklenitev nekega modusa vivendi, ki bi preprečil zopetno obnovo sovražnosti in omogočil pogajanja za sklenitev dokončnega sporazuma. Prvi je objavil poročilo o teh pogajanjih »Petit Parisien«, ki ima zelo dobre zveze z zunanjim ministrstvom. Po informacijah tega lista se je takoj po povratku španskega ministrskega predsednika Negrina, ki se je pretekli teden mudil v Parizu, vršila strogo zaupna konferenca med pooblaščenimi zastopniki valencijske vlade in odposlanci generala Franca. Sestanek se je vršil na nevtralnih tleh v bližini francoske meje. Tako Valencija, kakor Salamanca nista nič kaj posebno navdušeni za posredovanje od zunaj in dajeta prednost neposrednim pogajanjem. Spričo spora, ki je nastal zaradi Španije med velesilami, bi se utegnilo zgoditi, da bi krenili dogodki v Španiji v docela drugačno smer, kakor to žele španski oblastniki na eni in drugi strani. »Petit Parisien« naglaša, da bi bil neposreden sporazum med obema španskima taboroma vsekakor najsrečnejša rešitev, ker bi se na ta način dal doseči resničen mir, dočim bi se moral v nasprotnem primeru, pa najsi pride med velesilami do sporazum ali ne, vsiliti mir, ki najbrže ne bi posebno odgovarjal interesom Španije in španskega naroda in ki bi ga morali Španci drago plačati.

Rim, 8. julija. br. Pod naslovom »Nobenih spekulacij s Španijo« piše današnji »Giornale d' Italia« o londonskih pogajanjih in pravi, da delajo v Londonu račun brez krčmarja. Anglija misli le na svoje interese in je pripravljena pustiti Francijo na cedilu, le da doseže svoj cilj, to je zagotovitev nadaljnjega izkoriščanja prirodnega bogastva Španije. Zato se sedaj že pogaja tudi z generalom Francom, čeravno je Eden še te dni zatrjeval, da angleška vlada odreka priznanje njegovega režima. V Rimu se dobro zavedajo, da je vse to naperjeno proti Italiji in morda tudi proti Nemčiji, toda v Londonu se bodo najbrže všteli. Lahko se namreč zgodi, da se general Franco odloči za direkten sporazum z Valencijo, ki mora spoznati, da proti generalu Francu ne more ničesar doseči, tem manj, če tudi Anglija odreče valencijski vladi svojo naklonjenost.

V rimskih krogih pa vendarle ne prikrivajo razočaranja, ker bi neposredni sporazum med Valencijo in Salamanco sedanji položaj docela spremenil. Med Rimom in Berlinom se vrši živahna izmenjava misli. Po naročilu Mussolinija je italijanski poslanik pri vladi generala Franca, bivši poslanik v Beogradu grof Viola di Campalto danes z letalom odpotoval preko Pariza v Salamanco, da zahteva od generala Franca avtentična pojasnila o njegovih namerah.

Giral bo poročal v Parizu

Pariz, 8. julija. br. V dobro poučenih krogih zatrjujejo, da bo že prihodnje dni prispel v Pariz španski zunanji minister Giral. Njegov prihod spravljajo v zvezo s pogajanji med Valencijo in Salamanco. Najbrže bo Giral pri tej priliki obvestil francosko vlado o dosedanjem poteku in uspehu teh pogajanj.

Še nobene odločitve

Danes se sestane londonski odbor za nevmešavanje, a položaj je še vedno popolnoma nejasen

London, 8. julija. br. Jutri se sestane londonski odbor za nevmešavanje k novi seji, ki naj prinese odločitev glede kontrole v Španiji in politike nevmešavanja. Kakšna bo odločitev, se danes še ne da niti približno reči. V krogih londonskega odbora so nocoj prikazovali položaj tako le:

Bojno glasovanje — zlom nevmešavanja

Če pride na jutrišnji seji do glasovanja, ni nobenega dvoma o tem, da bo nemško-italijanski predlog, ki zahteva priznanje generala Franca in ukinitev pomorske kontrole, odklonjen in da bo z veliko večino sprejet francosko-angleški predlog, ki se zavzema za postritev kontrole in strogo izvajanje politike nevmešavanja. Toda to položaja, ki je slej ko prej resen, ne bo rešilo, niti olajšalo. Brez pristanka Italije in Nemčije namreč ni mogoče izvajati francosko-angleškega predloga, ker morajo biti v londonskem odboru vsi pravomočni sklepi sprejeti soglasno. Bojno glasovanje bi v stvari pomenilo konec politike nevmešavanja in likvidacijo londonskega odbora.

Odločitev bo odgodena?

Zdi pa se, da do tega ne bo prišlo. Izgleda namreč, da bo tudi na jutrišnji seji odločitev znova odgodena, ker nihče ne mara prevzeti odgovornosti za zlom kontrolnega sistema in politike nevmešavanja. Ni pa tudi izključeno, da bo s tretje strani prišel kompromisni predlog. V tej smeri so se vse zadnje dni vodila pogajanja. Trenutno pa se še ne da reči, kdo bi tak predlog stavil in kakšen bi bil.

Diplomatski razgovori so v teku današnjega dne dosegli svoj višek. Razpravljalo se je na vse strani. *Z nemške in italijanske strani so danes napeli vse sile, da bi na jutrišnji seji ne prišlo do bojnega glasovanja. To akcijo podpira tudi Poljska. S te strani se je pojavil predlog, naj bi se na jutrišnji seji izvolil poseben ožji odbor, v katerem naj bi bile zastopane samo štiri velesile, Francija, Anglija, Italija in Nemčija. S tem se od nadaljnjih pogajanj želi izločiti Rusijo in vse male države. Zaenkrat je gotovo le toliko, da bosta na jutrišnji seji londonskega odbora Francija in Anglija nastopili popolnoma složno.*

Neuspel manever generala Franca

Vprašanje prostovoljcev je stopilo zopet docela v ozadje. Anglija je spočetka vezala možnost priznanja generala Franca na takojšnji umik vseh inozemskih prostovoljcev. **Španska vlada pa je sedaj sporočila angleški vladi in londonskemu odboru, da bi smatrala priznanje generala Franca za sovražen akt, naperjen proti zakoniti španski vladi. To stališče španske vlade je s svoje strani podpri tudi francoski poslanik Corbin, ki je imel danes dolg razgovor z Edenom.**

Tri skupine v londonskem odboru

Kakor se zdi, bo londonski odbor jutri razdeljen v glavnem na **tri skupine:** glavno in najmočnejšo skupino bodo tvorili **pristaši kontrole in nevmešavanja** v smislu francosko-angleškega predloga. Drugo skupino bodo tvorile Italija in Nemčija s svojima zaveznikoma Avstrijo in Albanijo, ki jih bo podpirala najbrže tudi Poljska. V tretji skupini bo nekaj **nevtralnih držav**, ki se ne žele izpostavljati in se bodo uklonile večini.

Največja zračna bitka

Včeraj se je nad Madridom spopadlo nad 200 letal
Bombardiranje Madrida se ni posrečilo

Madrid, 8. julija. br. Vojno ministrstvo je izdalo daljše poročilo o zračni bitki, ki se je danes v zgodnjih jutranjih urah odigrala nad Madridom. To je bila največja zračna bitka, kar jih doslej pozna vojna zgodovina. V spopadu je sodelovalo na obeh straneh nad 200 letal, bombnikov in lovskih aparatov najmodernejšega tipa. Frankovci so nameravali zasuti Madrid z bombami, da bi na ta način izzvali zmedo in zavrli prodiranje republikancev, ki so na južni in zapadni madridski fronti v ofenzivi in hudo pritiskajo na umikajoče se čete generala Franca. Madridska obramba pa je bila pravočasno obveščena o prihodu sovražnih letal in jim je priredila enak sprejem. Okrog 80 vladnih lovskih letal se je dvignilo v zrak in napadlo sovražna letala z bombami in strojnicami. Silen ropot motorjev je zbudil vse prebivalstvo, ki je zbežalo iz stanovanj, deloma v zaščitna zatočišča, deloma pa je ostalo na ulicah in sledilo gigantski zračni borbi. Bitka je trajala malo ne pol ure. Zdaj pa zdaj se je kako letalo vnelo in ko meteor v plamenih treščilo na tla, Po hudih izgubah so se frankovska letala morala naposled umakniti, ne da bi mogla izvršiti svojo nalogo, to je bombardiranje Madrida. Vladna letala so še dolgo zasledovala bežeče frankovske letalce, ki jih je hudo obdelovalo tudi protiletalsko topništvo. V teku dneva so ugotovili, da so vladna letala sestrelila v tej bitki 20 frankovskih letal, deloma bombnikov, deloma lovskih aparatov. Vsa sestreljena letala so nemškega in italijanskega izvora, tipa »Heinkel« in »Savoia«.

V odgovor na ta letalski napad na Madrid je vladno letalstvo v teku današnjega dne izvedlo veliko akcijo in bombardiralo mnogo sovražnih postojank in glavnih oporišč. Ob sedmih je eskadrilja tromotornih letal obstreljevala Navalcarnero. Letala so pri tem trčila ob več sovražnih lovskih letal, ki pa niti poskušala niso stopiti v boj. Druga eskadrilja je bombardirala Majadajondo in okolico mesta. Ob 7.30 je ista eskadrilja obstreljevala v Boadili del Monte sovražno taborišče, ob 7.35 pa je druga eskadrilja obsula z bombami mesto Sevillo la Nuevo in okoliške hribe. Tudi tu so letala dosegla svoj cilj. Dalje se je vršil izvidni polet na Talavero in Toledo, malo pozneje pa nad Escalono, Navalcarnerom in Illescasom. Pri Siempusuelu so letala obstreljevala več municijskih tovornih avtov.

Včeraj ob 18. so bombardirali vladni letalci sovražne baterije severno od Navalgamele, in postojanke južnozahodno od te vasi. Več bomb je priletelo v sovražne jarke. Ob istem času je druga eskadrilja bombardirala sovražne baterije južnozahodno od Navalgamella.

Snoči ob 20. je vladno letalstvo izvršilo izvidni polet na Guadalajaro in bombardiralo Carabanchel Alto in postajo Getape. Ob 20.30 je 10 dvomotornih letal napadlo letališče severno od Aville, kjer je bilo zbranih 12 sovražnih letal. Vladna letala so napadla avilsko postajo in prizadejala veliko škodo.

Republikanska ofenziva napreduje

Madrid, 8. julija. AA. Uradno objavljajo, da so vladne čete zavzele na andaluzijski fronti pri Posoblanci več postojank in ujele 25 upornikov. Na baskovski fronti je sovražnik močno pritiskal. Južno od Taja so čete 8. zbora zavzele Siero Suarez in vas Reno. Z naskokom so zavzele Barajemos. Na madridski fronti so zavzele Bruneto in nadaljujejo s svojim prodiranjem.

Navalcarnero, 8. julija. AA. Napad vladnih čet, ki se je začel predvčerajšnjim zapadno od Madrida, se je včeraj in danes nadaljeval še z večjim ogorčenjem. **Sedanji napadalni boji so najhujši, kar so jih začele vladne čete na tem bojišču. Glavni cilj vladnega napada je bila črta Madricon de Villa Franca del Castillo, Villanueva del Perdillo, Valde Moril in Navalgamera,** torej črta od severozapada proti jugovzhodu. Vladne čete so štele v tem odseku 20.000 mož. Uspehi so v razmerju z izgubami mali.

Prav tako so vladne čete izvedle napad **južno od Madrida proti Barliju, del Usera.** Miličniki so se ponovno pognali v ogorčene napade. Mislijo, da so imele vladne čete zadnja dva dni več ko 2.000 mrtvih.

Saint Jean de Luz, 8. julij. AA. Nacionalna radijska postaja poroča z madridskega bojišča, da so tamkaj marksisti zbrali 22 bataljonov mednarodne brigade in da v odseku Villanueve del Castillo nadaljujejo s svojimi ogorčenimi napadi. Vse pa kaže, da bodo ti hudi napadi kmalu prenehali. Nacionalne čete so ohranile svoje postojanke. Ozemlje pred nacionalističnimi postojankami je napolnjeno s trupli nasprotnikov. Na madridskem bojišču se je včeraj vdalo nacionalistom več sto miličnikov. Nacionalistične čete so odbile napad na madriški mestni okraj Uzera.

Oviedo, 8. julija. AA. Nacionalno topništvo je davi z uspehom obstreljevalo asturske tovarne orožja v Teruvi Lugonesu.

Bilbao, 8. julija. AA. Na santandrskem bojišču so nacionalne čete zavzele važne postojanke. Od Santandra so zdaj oddaljene še kakih 50 km.

Prevoz ranjencev „Deutschlanda“ v Nemčijo

London, 8. julija AA. Nemška vojna ladja »Admiral grof Spee« je včeraj popoldne priplula v Gibraltar, da prevzame ranjence z »Deutschlanda«, ki so se zdravili v tamkajšnji pomorski bolnišnici. Davi je odplula nazaj v Nemčijo. V pomorski bolnišnici v Gibraltarju so ostali še 4 ranjeni, člani posadke »Deutschlanda«.

„Stanje patriarha Varnave je zelo resno, vendar ne brezupno“

Beograd, 8. julija. p. Patriarhu Varnavi se je zdravstveno stanje v poslednjih 24 urah nekoliko zboljšalo, čeprav povzroča zdravnikom še zmerom zelo mnogo skrbi. Noč je bolnik mirno prespal. Snoči in davi je zavžil nekoliko hrane. Snoči sta prispela v Beograd dunajska zdravnika vseučiliška profesorja dr. Eppinger in dr. Hof. Skupno s šestimi beograjskimi specialisti za notranje bolezni sta davi pregledala bolnika. Zdravniški konsilij je trajal poldrugo uro. Beograjski člani konsilija so najprej obvestili dunajska specialista o dosedanjem poteku bolezni, nato pa se je vršil skupen pregled. Pri konsiliju je danes sodeloval tudi dr. Nižetić, šef očesnega oddelka obče državne bolnišnice v Beogradu. Ob 11. je profesor Ignjatovski sprejel novinarje in jim je dejal, da je stanje patriarha resno, toda ne brezupno. Malo kasneje je bil izdan naslednji komunike:

»Pri Nj. Sv. patriarhu Varnavi so se pojavile splošne organske motnje. Spričo dosedanje terapije se je njegovo zdravstveno stanje pričelo zboljševati. Vzroki bolezni so motnje v želodcu in v črevesju, ki so alimentarnega značaja. V psihičnem stanju ni sprememb. Vobče je stanje še zmerom resno, vendar se je nadejati, da bo patriarh ozdravel.«

Obiski pri patriarhu so strogo zabranjeni. Pri njem je bil danes le zagrebški metropolit Dositej. V Beogradu se je danes zbralo že večje število članov arhierejskega sabora. Dopoldne so se vsi zglasili na vili v Topčiderskem brdu, kjer so se informirali o stanju bolnega patriarha.

Nocoj so se v saborni cerkvi vršile molitve za zdravje patriarha. Udeležila se jih je ogromna množica ljudi. Beograjski trgovci so zaradi teh molitev nocoj že ob 18.30 zaprli svoje prodajalne.

Kardinal Pacelli odpotoval v Pariz

Rim, 8. julija. *Havas.* Kardinal in državni tajnik Evgenio *Pacelli*, ki je določen za papeževega delegata pri posvetitvi nove bazilike sv. Terezije v Lisieuxu, se je danes dopoldne ob 11. odpeljal s člani papeškega odposlanstva iz Rima. Njegovo potovanje ima uradni značaj; pri odhodu je stala na peronu postaje četa karabinerjev v slavnostni uniformi z zastavo in godbo in je izkazala vojaške časti. Od kardinala in državnega tajnika se je v dvorni čakalnici poslovilo mnogo visokih osebnosti. Francosko vlado je zastopal francoski odpravnik poslov pri sv. stolici Riviére, italijansko vlado pa minister Belase. Francoski poslanik pri sv. stolici Roux se je bil že prej odpeljal v Pariz, da se udeleži uradnega sprejema kardinala in državnega tajnika.

Največji mednarodni letalski miting

Bern, 8. julija. AA. Švicarska brzojavna agencija poroča: Od 23. julija do 1. avgusta bo v Curihu četrti mednarodni letalski miting. Prijavljenih je nad 300 tekmovalcev iz Nemčije, Francije, Belgije, Avstrije, Češkoslovaške, Anglije, Italije, Rumunije in Švice. Razen sportnih in turističnih tekem bo tudi mednarodna tekma poleta v višino, dalje hitrostno tekmovanje v sklenjenem krogu, mednarodno tekmovanje za umetne polete in akrobacije ter polet okoli Alp in polet v eskadrah.

Stalin resno bolan

London, 8. julija. w. »Sunday Referee« javlja, da se je zdravstveno stanje Stalina z zadnjih dveh sile poslabšalo.

Nadškof Sapieha se je opravičil

Varšava, 8. julija. AA. Krakovski nadškof Sapieha je poslal dva svoja odposlanca k predsedniku republike v Jurato ob morski obali, kjer je sedaj predsednik na počitnicah. Odposlanca sta izročila predsedniku pismo, v katerem se nadškof opravičuje, da je proti volji državnega poglavarja premestil posmrtne ostanke maršala Pilsudskega. Politični krogi menijo, da je s tem likvidiran incident z nadškofom Sapieho.

Earhardtova izginila

San Francisco, 8. julija. o. Kljub štirikopotezni reševalni akciji doslej se vedno niso našli nobenega sledu o izginuli letalki Earhardtovi in njenem spremljevalcu. Pri poizvedovanju sodeluje večje število ameriških in tujih ladij pod vodstvom ameriškega admirala v Honolulu. Skupno je zaposlenih pri tej reševalni akciji nad 4.000 ljudi. Veliko število vojaških letal preiskuje vso okolico Howlanda, toda doslej brez uspeha. Obrežne radijske postaje so sicer ujele tudi danes neke slabe znake, o katerih pa ne morejo točno ugotoviti, od kod prihajajo. Vendar pa je že izginilo skoraj vsako upanje, da bi slavno letalko še našli živo.

Vročina v Ameriki

Newyork, 8. julija. AA. Na srednjem zapadu in v nekaterih državah blizu Atlantika vlada silna vročina. Toplota znaša ponekod 36 do 42 stopenj Celzija. 22 ljudi je že podleglo neznosni vročini. V Newyorku so danes zabeležili najbolj vroči dan tega leta.

Ekspoze predsednika vlade o konkordatu

Konkordatsko razpravo v skupščinskem odboru je otvoril dr. Stojadinović z daljšim govorom

Beograd, 8. julija. AA. Danes popoldne je imel sejo odbor za konkordat. Seje so se udeležili tudi mnogoštevilni senatorji in poslanci, ki niso člani tega odbora.

Predsednik odbora dr. Vojislav Janjić je otvoril sejo in takoj dal besedo predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviću, ki je podal o konkordatu ekspoze, v katerem je med drugim izvajal: V kraljevini Jugoslaviji imamo zelo mnogo raznih ver in veroizpovedi. Tri so pa glavne: vzhodno pravoslavna, rimsko-katoliška in muslimanska. Katera med njimi je boljša od druge? Ali je potrebno, da imamo pri nas državno vero? Skratka, kakšno politiko naj vodi naša država v razmerju do teh treh glavnih ver v Jugoslaviji?

Popolna verska enakopravnost

V kraljevini Jugoslaviji, kjer žive drugi pomešani z drugim, da jih nobena politična meja ne bo več ločila, i Srbi i Hrvati i Slovenci — a vsi pripadajo trem raznim veram v naši kraljevini — ni možna nobena druga verska politika kakor ena edina, ki je kratko, a popolno izražena v besedah »Brat je mio, koje vere bio«.

Zaradi miru med brati iste krvi, zaradi verskega miru v naši državi je edina možna politika verska enakopravnost. In to je bila politika naše zedinjene domovine Jugoslavije od samega začetka njene ustanovitve. Pokojni kralj Aleksander I., takrat še regent, je proglasil to politiko v svoji prvi slavnostni proklamaciji takoj po zedinjenju.

V tej proklamaciji je načelo enakopravnosti veroizpovedi postavljeno v same temelje naše države. To načelo se je pozneje ponovilo pri vseh važnejših dejanjih in zakonih, kjer se omenjata besedi vera in veroizpoved, tako tudi v sedanji ustavi iz leta 1931., kjer proglaša čl. 11 versko enakopravnost.

Pred seboj imamo torej zakonski predlog o konkordatu s sv. stolico. Meni se zdi, da je prvo, kar se imamo vprašati pri proučevanju tega zakonskega načrta, vprašanje: Ali se v njem spoštuje ta verska enakopravnost? So kritiki, ki so trdili, da daje novi konkordat večje pravice rimskokatoliški cerkvi, kakor jih danes uživa srbska pravoslavna cerkev. Zdelo bi se torej, da bi novi konkordat skalil ravnotežje v korist rimsko-katoliške cerkve. Ko govorimo o tem ravnotežju in o enakopravnosti, je potrebno spomniti, da je zakon iz leta 1929 srbski pravoslavni cerkvi priznal celo vrsto pravic in ugodnosti, ki jih druge veroizpovedi, posebno rimsko-katoliška in muslimanska, niso imele, in sicer muslimanska vse do leta 1936, ko se je njen položaj uredil, rimskokatoliška pa še do danes ne, in ima šele novi konkordat dejansko ustvariti to ravnotežje in enakopravnost vseh treh ver pri nas.

Bojazen med pravoslavnimi

Nekateri so kritikovali konkordat, češ da so v njem neka določila, ki jih ni v drugih konkordatih. Kako je s to stvarjo?? Naš odgovor je bil: Naš novi konkordat ima vse tisto kar imajo drugi tuji konkordati z dodatkom nekaj členov, a ti členi so vzeti baš iz zakona o srbski pravoslavni cerkvi. Mi smo torej šele z novim konkordatom dosegli versko enakopravnost, o kateri govori naša državna ustava in ki jo neprestano poudarjamo že skoraj 20 let. To je resnica, gola resnica.

Toda nekateri ne mislijo tako, kakor sem jaz tu povedal. Tudi zastopniki in predstavniki srbske pravoslavne cerkve v neki svoji vlogi in v svojih »pripombah«, ki so jih natisnili, navajajo to bojazen. Jaz pa mislim, da je ta strah brez sleherne podlage. Oobenem svečano izjavim, da kraljevska vlada niti od daleč ne misli, da bi hotela s predlaganim konkordatom postaviti srbsko pravoslavno cerkev v nekakšen podrejen položaj nasproti rimsko-katoliški cerkvi. **Vse dosedanje delo vlade, ki ji imam čast predsedovati in ki je že več velikih vprašanj uredila v korist pravoslavne cerkve in pravoslavne duhovščine, lahko to najbolje potrdi.** Sicer je pa za to poroštvo že moja osebnost kot dobrega Srba in dobrega pravoslavca.

Med kraljevsko vlado in srbskimi pravoslavci ni treba in ne sme biti nesoglasij. Odločil sem se sporazumno s svojimi tovariši v vladi, da v predlagani zakonski načrt o konkordatu spravimo še nov člen, ki bi se imel takole glasiti:

»Na podlagi določb čl. 11 ustave o enakopravnosti veroizpovedi se pooblašča ministrski svet, da sme na predlog pravosodnega ministra z uredbo z zakonsko močjo priznati drugim priznanim veroizpovedim iste pravice in ugodnosti, kakor jih dobi s tem konkordatom rimsko-katoliška cerkev.«

Očitki proti konkordatu

Mi odklanjamo v celoti očitke, da bi ta konkordat mogel kršiti načelo verske enakopravnosti. Očitkov je bilo dovolj, toda štirim med njimi sem zaradi njihove važnosti posvetil posebno pozornost. Prvi se tiče čl. 8 konkordata. Tiče se morebitne skrbi, da se katoliški duhovniki bavijo z aktivno politiko. Glede tega člena konkordata so se slišali očitki, da je proti ustavi in da spravlja našo vlado v podrejen položaj nasproti Vatikanu. To nikakor ne drži. Predvsem ne more biti govora o kršitvi ustave, ker je znano, da daje naša ustava državljanom mnoge pravice in svoboščine, toda povsod zelo modro dodaja: »v skladu in v mejah zakonov«. Takšna je stvar tudi tu. Z zakonom se morejo omejiti razne državljanske pravice, tem laže, ker so te omejitve v tem primeru nasproti katoliški duhovščini izvršene sporazumno z zakonitimi zastopniki iste duhovščine. Naravno je, da sveta stolica v nobenem primeru ni mogla soglašati, da bi te omejitve veljale samo za katoliško duhovščino, temveč za vse ali za nikogar. Toda vprašanje o tem, ali se bo ta prepoved vmešavanja v politiko sploh izvajala ali ne, nikakor ni odvisno od Vatikana, temveč izključno od naše vlade. Ker so pa nekateri v svojih kritikah trdili, da se je naša vlada dejansko podredila Vatikanu, sem želel razpršiti tudi najmanjši sum glede tega in sem se obrnil do Vatikana preko tukajšnjega papeškega nuncija in sem dobil uradni odgovor, ki sem ga že imel čast dostaviti odboru za konkordat. Ta odgovor pravi, da sveta stolica ni zahtevala, da pride tisti člen v konkordat, in tudi ne bo zahtevala, da se izvaja. Vse je torej odvisno ne od Vatikana, temveč od naše vlade. Zato kritika glede te točke popolnoma odpade.

Bila je še točka večjega pomena, kjer sem takisto želel dobiti avtentična pojasnila. Tiče se zaščite naših narodnih manjšin in njihovega jezika po katoliški cerkvi. Glede te točke sem dobil popolnoma zadovoljiv odgovor od tukajšnje apostolske nunciature. Odgovor pravi, da se bo sveta stolica v skladu z načeli, ki jih je zmerom zastopala glede uporabe materinščine v dušnopastirskem verskem pouku in v življenju katoliških organizacij zmerom zanimala in zavzemala za pravico do uporabe narodnega jezika pri jugoslovenskih narodnih manjšinah, tudi tedaj, če se v bodoče ne bi sklenili drugi dogovori o konkordatu.

Dalje je moglo biti sporno vprašanje vzgoje mladine v duhovniških seminarjih. To vprašanje se tiče ne samo katoliške cerkve, nego tudi naše države. Tudi v tej točki sem dobil uradno izjavo, da se bo deca vzgajala v patriotskem duhu v čutu dolžnosti do domovine, države in človeške družbe.

Naposled sem smatral za svojo dolžnost, da razčistim še eno točko iz konkordata, tisto, ki se tiče nadzorstva državnih oblastev nad poukom v semeniščnih gimnazijah. Tudi tu sem dobil od apostolske nunciature popolnoma zadovoljiv odgovor, da se ima državno nadzorstvo izvajati nadalje v popolnem obsegu.

Predaleč bi me pripeljalo, če bi se spuščal še v pojasnjevanja in pobijanja drugih kritik nasproti zakonskemu predlogu o konkordatu. Sicer je pa o tem že izšla posebna knjiga, zelo strokovnjaško in nepristransko napisana, pod naslovom »Konkordat in kritika konkordata«; na to knjigo vas opozarjam. Toda tisto, kar se doslej v naši javnosti ni zadosti poudarilo, so dobre in pozitivne strani tega konkordata. Predlagani konkordat je več kritikov označilo kot bogve kakšno nesrečo, ki nas bo z njim zadela. Toda ti kritiki niso hoteli povedati našemu dobremu srbskemu narodu, da mi v Srbiji in Črni gori že dolgo živimo pod konkordatom, v Srbiji od leta 1914, v Črni gori pa že od leta 1887, in vendar se nam ni hvala Bogu pripetila nobena nesreča ne za pravoslavno cerkev, ne za državo. Če so takratni naši vladarji in vlade smatrale, da so nam konkordati potrebni, ko je bilo v Srbiji in Črni gori številčno tako neznatno malo katoličanov, kako ne bi potem mislili, da nam je konkordat potreben danes, ko imamo v naši državi več milijonov rimskih katoličanov.

Boji med Kitajci in Japonci pri Pekingu

Ker kitajske čete niso izpolnile pogojev sklenjenega premirja, se boji nadaljujejo

Tokio, 8. julija. Agencija Domej poroča, da so kitajske čete pod poveljstvom generala Sungcekkjanga včeraj ob 3.40 začele streljati na japonske čete, ki so se vežbale 70 km zahodno od Pekinga. Japonske čete so takoj odgovorile s streljanjem in je bitka ob 6.30 še trajala. Udeležilo se je tudi topništvo.

Tokio, 8. julija. Havas. Agencija Domej poroča, da so po neki brzojavki iz Pejpinga zaradi kitajsko-japonskega incidenta pretrgane japonske zveze med Pejpingom in Tientsinom. Zdi se, da je bilo med kitajskimi, a prav tako tudi med japonskimi četami več mrtvih. Na japonski strani je streljanje iz pušk terjalo 12 žrtev, med njimi 2 častnika. Na kitajski strani je 40 mrtvih.

London, 8. julija. Reuter: Iz Pekinga poročajo, da je bilo snoči ob 10. uri sklenjeno premirje med japonskimi in kitajskimi četami. Premirje je bilo sklenjeno pred 12. uro dopoldne, prekinjeno pa je bilo ob 11.40, ko se je spet začelo streljanje iz topov na obeh straneh. Premirje je bilo prekinjeno, ker ni bil izvršen pogoj, da se morajo kitajske čete umakniti.

Pariz, 8. julija. Havas poroča iz Tokija, da so se kitajske čete, ki so včeraj streljale na japonske oddelke, predale. Japonske čete jih sedaj razorožujejo.

Peking, 8. julija. Reuter: Bitka med japonskimi in kitajskimi četami se je končala ob 9.30, potem ko so Japonci začeli bombardirati utrdbe v bližini mesta Marco Polo. Streljanje iz pušk in topov se je jasno slišalo v Pekingu.

Tokio, 8. julija. DNB. Vojno ministrstvo potrjuje vest o prekinitvi pogajanj med zastopniki kitajske in japonske vojske in o novih bojih blizu Pejpinga. Vse kaže, da se v krajih kjer se vrše boji nahajajo večji oddelki kitajskih čet.

Po mnenju agencije Domej je sedanji spor posledica sklepa Kvomintanga o obnovitvi nankinške nadoblasti v pejpinški pokrajini. Sedanji zapletljaji so tudi posledica protijaponjske propagande v Suijuangu in Pejpingu.

Vojaški krogi v japonski prestolnici mislijo, da ima incident v Pejpingu samo krajevni pomen.

Peking, 8. julija. Reuter: Poročajo, da znaša število mrtvih in ranjenih na kitajski strani 200, na japonski strani pa je obležalo 10 mrtvih, in to 8 vojakov in dva častnika.

Beležke

„Izkoreninjenci"

Pod tem naslovom je priobčil včerajšnji »Slovenec« uvodnik, ki nanj pač ni mogoče resno odgovarjati. Na par primerih smo že opozorili, kako se je moralo slovenčevcem v njihovih že itak dravobansko omejenih možganih še nekaj zmešati, ker si drugače njihovih izbruhov res ni mogoče tolmačiti. V to kategorijo spada tudi gori omenjeni članek. Naj navedemo samo par dišečih kapljic iz gnojnice, s katero obliva napredne Slovence: sužnji in hlapci, manjvredni ljudje, nemoralna služba, politični skopljenci, avstrijakantski hlapci, nemčurji, zalezovalci naroda, vohuni, denuncianti, podiralci evharističnih križev, hinavci, narodni izdajalci, politični spekulanti in krošnjarji...

In tako se nadaljuje ta lepa vzgojna abeceda brez konca in kraja. Res si ni mogoče misliti, da bi take izbruhe napisal človek z zdravo pametjo. Kateri pametni človek naj bi tudi šel v »Slovencu« danes, ko še žive ljudje, ki so sami doživeli svetovno vojno, razpravljat o avstrijakantskem hlapčevstvu, o denunciacijah, o zalezovanju političnih nasprotnikov itd? In podiranje evharističnih križev — naj le gospodje pri »Slovencu« malo vprašajo okrog po deželi, kakšno sodbo si je ustvarilo ljudstvo o tem. Ne samo predrznost, temveč še v večji meri lahkomiselnost je, dolžiti za ta dejanja nacionaliste.

Da je naša sodba o duševnem stanju slovenčevcev pravilna, naj citiramo za zaključek samo še trditev iz njihovega uvodnika, da nacionalisti »sejejo versko in plemensko sovraštvo med Slovenci«...

Neiskreno zgražanje

»Slovenski dom« je prinesel včeraj obširen članek, ki pripoveduje, da so neki neznanci v noči od sobote na nedeljo opljuvali šipo na izložbi trgovine Nove založbe, v kateri je bil spominski aranžman v počastitev nadškofa dr. Jeglča. List se nad tem pobalinstvom silno zgraža, kar bi bilo samo po sebi v redu, saj bi se moral zgražati vsak, ki v srcu ni čisto posurovel. Toda nehote se vsiljuje dvom, ali je res bilo vse tako, kakor zatrjuje »Slovenski dom«. Iz zadnjih tednov ve vsa javnost, kako z mirnim srcem ta list laže in obrekuje. Zato bi se prav nič ne čudili, če bi se izkazalo, da so si tudi to stvar na lepem izmislili.

Nesramnost pa je, da skuši »Slovenski dom« skovati novo grdo obrekovanje zoper napredne ljudi iz dejstva, da je Nova založba v bližini kavarne Zvezde. Če je tudi morda res, da je kak pijanec zagrešil pobalinstvo, o katerem piše »Slovenski dom« — da bi mogel to storiti trezen človek, se nam zdi izključeno — so zmožni samo gospodje pri »Slovenskem domu« grdobije, da skušajo okriviti napredne ljudi. Če si storije niso izmislili, jo je mogel zagrešiti le kak provokater z namenom, da se oblatijo nacionalisti, ali pa kak neprišteven človek, ki se je učil dostojnosti in srčne kulture iz »Slovenca« in »Slovenskega doma«. Gospodje pri teh listih to seveda sami dobro vedo. Zato je njihovo zgražanje neiskreno in njihovo pisanje docela v skladu z njihovimi pojmi o resnici in morali.

Svečane proslave rojstnega dne dr. Mačka

Poročali smo že, da se je v Zagrebu iz delegatov vseh mačkovskih društev sestavil odbor, ki naj pripravi čim bolj svečano proslavo letošnjega rojstnega dne dr. Mačka. Po zagrebških listih posnemamo sedaj, da se na sličen način pripravljajo tudi po vseh drugih večjih hrvatskih krajih. V Splitu, v Sisku, Karlovcu, Osijeku in na Sušaku so se taki odbori že sestavili, verjetno pa tudi po drugih mestih. Proslava bo trajala tri dni: 18., 19. in 20. t. m. Odbori pozivajo v listih pristaše, da tiste dni zažgejo čim več kresov in povsod izobesijo hrvatske zastave.

Iz zemljoradniškega programa

Bosanski zemljoradniški voditelj dr. Čubrilović, o katerem je bilo v zadnjih tednih mnogo slišati v zvezi z njegovimi prizadevanji za zbližanje z dr. Mačkom, je v svojem listu »Težačko pravo« napisal uvodnik, ki pravi o sporazumu med Srbi in Hrvati med drugim tole:

»Pravica in svoboda sta temelj države. V državi mora vladati ravnopravnost srbskega in hrvatskega ljudstva. Srbi iz teh pokrajin verujejo v močno ljubezen hrvatskega kmeta do skupne domovine, zato sporočajo bratom Hrvatom: Pridite k nam kot bratje in si v tej skupni državi vzemite one pravice, ki vam gredo. Ko te pravice dobite, bomo stopili v skupno kmečko fronto, da si vzamemo v tej državi tudi kmečke pravice, ki jih danes nimajo ne srbski, ne hrvatski kmetje. To bo končni pohod v borbi za ustvaritev kmečke države južnih Slovanov.«

„Psihoza v Zagrebu"

Na sredini seji narodne skupščine je govoril tudi hrvatski poslanec dr. Milovan Grba (JRZ). Polemiziral je z nekaterimi predgovorniki in zagovarjal politiko dr. Korošca. Pritoževal pa se je, da se državna avtoriteta na Hrvatskem premalo uveljavlja. O nadaljnjem njegovem govoru poroča zagrebški »Jutarnji list«:

»Govori o psihozi v Zagrebu. Pripoveduje kako so stražniki nekoč na trgu prijeli nekega žeparja, ki pa je začel klicati: »Jaz sem Hrvat!«. Ko je množica to slišala je od vseh strani navalila na stražnike in žepar je pobegnil. Kasneje enkrat pa se je dogodilo, da so policisti prijeli nekega žeparja iz Srbije, pa je tudi on vpil: »Jaz sem Hrvat!« Od takrat ljudje ne navaljujejo več na stražnike.«

Nova palača za pravno fakulteto v Beogradu

V sredo so v Beogradu v teku enega tedna položili temeljni kamen že za drugo veliko državno zgradbo, to pot za palačo juridične fakultete. Nova palača bo stala ob Aleksandrovi cesti poleg nove tehnične fakultete. Svečanosti polaganja temeljnega kamna je prisostvoval kot zastopnik Nj. Vel. kralja podpolkovnik Slaviša Cesarič. Navzoča pa sta bila poleg drugih predstavnikov predsednik vlade dr. Stojadinović in prosvetni minister Stošović. Rektor beograjske univerze dr. Dragoslav Jovanović se je v svojem govoru zahvalil predsedniku vlade ter gradbenemu in prosvetnemu ministru, da so dali na razpolago sredstva za novo palačo.

Položaj železničarjev in železnic v Sloveniji

Interpelacijska seja narodne skupščine — Razprava o železniški interpelaciji posl. Lukačiča

Beograd, 8. julija. p. Narodna skupščina je danes razpravljala o interpelacijah. Na dnevnem redu je bila najprej interpelacija poslanca Mite Dimitrijevića na pravosodnega ministra glede avtentične interpretacije člena 1. in 3. uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov, nastalih pred 20. aprilom leta 1932. Interpelant je zahteval, naj se tudi odvetniški stroški zmanjšajo za 50 odstotkov. Druga je bila interpelacija poslanca Avgusta Lukačiča in tovarišev na prometnega ministra glede nujne ureditve položaja železničarjev in njihove službe v območju ljubljanske železniške direkcije.

Seja se je pričela kmalu po 9. uri. Zapisnik je bil sprejet brez pripomb, nakar je skupščina takoj prešla na dnevni red. Posl. Dimitrijević je v utemeljitvi svoje interpelacije poudaril, da je minister pravde na osnovi 56. čl. uredbe o kmečkih dolgovih pooblaščen avtentično tolmačiti vsa nejasna vprašanja, ki bi se pojavila v zvezi z likvidacijo kmečkih dolgov.

Minister pravde dr. Niko Subotić je v svojem kratkem odgovoru opozoril, da je omenjena dva člena uredbe avtentično tolmačil že 5. januarja t. l. v posebni naredbi, v kateri je bil obrazložen ves postopek. Interpelant se je s tem odgovorom zadovoljil, poslanec Voja Lazić pa je menil, da v zadevi dolgov nastalih pred 20. aprilom 1932 ne gre samo za odvetniške, nego tudi za druge stroške, zlasti za stroške, ki so si jih zaračunali razni oderuhi in skopuhi. Večina je njegove pripombe odklonila in se tudi zadovoljila z ministrovim odgovorom.

Odgovor ministra dr. Spaha posl. Lukačiču

Poslanec Lukačič je v svoji interpelaciji vprašal prometnega ministra, ali sta mu znana položaj železničarjev in njihova služba v območju ljubljanske direkcije in ali so mu nedostatki, spričo katerih je nastala nevarnost, da se desorganizira vsa železniška služba v dravski banovini. Vprašal ga je, kaj misli ukreniti, da se bodo ti nedostatki odpravili in ali je pripravljen pri nameščanju novih železniških uslužbencev upoštevati predvsem prošnje kandidatov iz dravske banovine.

Minister dr. Spaho je v svojem odgovoru rekel, da v območju ljubljanske železniške direkcije glede položaja železničarjev nikakor ni nastal kak izjemen položaj. Predvsem pa se personalna vprašanja in način službovanja ne urejajo ločeno po posameznih direkcijah, nego so že urejeni po zakonih in predpisih, ki v enaki meri veljajo za vse direkije. Na konkretne primere, omenjene v interpelaciji, pa je minister odgovoril naslednje:

1. Ljubljanska direkcija, pravi interpelacija, je zapostavljena za beograjsko in zagrebško in ni dotirana s sorazmerno večjim številom osebja, čeprav strokovni in statistični podatki kažejo, da je promet v območju ljubljanske direkcije najjačji. Minister je glede nato sam podal uradne statistične podatke, s katerimi je dokazoval, da so železniške postaje v območju ljubljanske direkcije dotirane z največjim številom osebja. Citiral je podatke, iz tabele, po kateri se ljubljanska direkcija nahaja šele na tretjem mestu glede manipulativne obremenitve, čeprav je glede števila osebja na prvem. Vzrok tej razliki je v tem, da ima ljubljanska direkcija še največ tranzitnega prometa.

2. Interpelant je v svoji interpelaciji navajal, da donaša ljubljanska direkcija državnim železnicam razmeroma največ dohodkov. Ta argument se je pojavil že v slovenskih listih in tudi v vseh vlogah na prometno ministrstvo in druge instance z zahtevami, da se za osebje v območju ljubljanske direkcije posebej uredijo njegov položaj in službeni odnosi. Trditev je sama po sebi točna. Ni pa mogoče tega dejstva navajati za upravičen argument, s katerim naj bi se utemeljila zahteva po izjemni ureditvi položaja in službenih odnošajev železniškega osebja v območju ljubljanske direkcije. Presežek dohodkov rezultira predvsem od tranzitnega prometa, ki gre danes po progah ljubljanske direkcije. Ti dohodki pa niso rezultanta kakšnih posebnih naporov železniške direkcije, odnosno njenega osebja razen na dveh ali treh obmejnih postajah, ki pa so baš zaradi tega tudi jačje dotirane z osebjem. Ti dohodki so namreč rezultat današnje tarifske politike. Če bi se spremenil sistem tarifske politike, bi se v tem pogledu spremenila tudi situacija glede na dohodke, ki jih donaša promet v območju ljubljanske direkcije. Večji dohodki železnic v dravski banovini niso torej posebna zasluga tamkajšnje direkcije, nego zasluga celote vseh železniških edinic.

Vprašanje železniških delavcev se intenzivno proučuje ne le v prometnem ministrstvu, nego tudi v resoru, katerega glavna naloga je, da se vobče uredijo taka socialna vprašanja. Železniška uprava ne deli manja interpelantovega, da bi spričo pomanjkanja železniškega delavstva grozila nevarnost vsej železniški službi. Železniška uprava je izdala vse potrebne ukrepe, da se delavsko vprašanje še letos znatno ublaži. Zato odgovarja minister na vprašanja interpelacije:

1. da sta mu položaj železničarjev in njihova služba v območju ljubljanske železniške direkcije dobro znana, da sta povoljna in da se v ničemer ne razlikujeta od položaja in službe v območju ostalih direkcij;

2. da so železniški upravi znani nedostatki, ki so se pojavili v železniški službi v dravski banovini, da pa ti nedostatki še zdavnaj niso taki, da bi spričo njih bila ogrožena eksistenca celokupne železniške službe in prometa;

3. da so bili še pred vložitvijo te interpelacije izdani vsi ukrepi, da se prilike v prometnem resoru urede;

4. **da glede imenovanja novih železniških uslužbencev ni mogoče pristati na kakšno razlikovanje glede na pripadnost reflektantov k tej ali oni banovini. Kakor služi mnogo uslužbencev iz dravske banovine na ozemlju drugih banovin, tako imajo tudi uslužbenci iz drugih banovin pravico služiti v dravski banovini.**

Govor posl. Lukačiča

Posl. Lukačič se z ministrovim odgovorom ni zadovoljil. Poudarjal je, da je položaj naših železničarjev tak, da ga je treba za vsako ceno nemudoma zboljšati. Na osnovi točnih podatkov je dokazoval, da so bile njegove navedbe v interpelaciji utemeljene, da so bile njegove zahteve povsem v skladu z interesi resora, železniškega osobja, nacionalnega gospodarstva in vobče normalnega razvoja države. Poudaril je, da je bil sam 30 let v železniški prometni službi in da zato njeno poslovanje dobro pozna. Nesporno je, da je promet na progah v dravski banovini najjačji tako glede na dolžinsko enoto, kakor tudi glede na posameznega uslužbenca. Tabelaričnim izkazom je treba prišteti še delo, ki je obmejnega in tranzitnega značaja in s katerim je baš ljubljanska direkcija obremenjena pri uvozu za 75, pri izvozu za 44, pri tranzitnem prometu pa za 86 odstotkov celokupnega našega obmejnega in tranzitnega prometa. Od 23 obmejnih postaj v državi jih odpade 9 na dravsko banovino. Dejstvo je tudi, da so dohodki ljubljanske direkcije sorazmerno največji in znašajo po 41.900 din na uslužbenca in po 350.000 din na kilometer proge. Dohodki ljubljanske direkcije znašajo 21 odstotkov celokupnih dohodkov državnih železnic in segajo za 65.5 odstotkov nad povprečne dohodke na kilometer proge in za 32.8 odstotkov nad povprečne dohodke, računane na osnovi uslužbenske enote. Ljubljanska železniška direkcija je poleg tega najstarejša in so zato upravičene njene zahteve, da se ji stavijo na razpolago večja sredstva in večje delovne sile za popravo prog kakor drugod. Pri tem je omenil, da je bilo treba na posameznih progah v območju ljubljanske železniške direkcije celo zmanjšati brzino, dočim se drugod povečuje.

Nato je obširno govoril o potrebi železniške zveze Slovenije z morjem. V nadaljnjem govoru je zahteval ponovno, da se poveča število osobja. Ponekod morajo železničarji delati tudi po 17 ur na dan. Spričo tega je razumljivo, da je v nevarnosti tudi njihovo zdravstveno stanje. Nikakor ni mogoče dopustiti, da bi šele kakšna katastrofa podala zadosten dokaz za njegove zahteve.

Kar pa se tiče zahteve, da se sprejmejo v železniško službo na področju ljubljanske direkcije predvsem reflektantje iz dravske banovine, je dejal, da so mu to narekovali v prvi vrsti splošni razlogi, ker je v dravski banovini še zmerom razmeroma največ nezaposlenih ljudi. Glavni pogoj za ohranitev delovne sposobnosti železniškega osobja pa je, da se mu zagotovi eksistenčni minimum, za katerega danes nikakor ni poskrbljeno. Železniško osobje v eksekutivni službi in ono, ki ima opravka z občinstvom, se mora preskrbeti z dostojnimi službenimi kroji. Odpraviti se mora prisilno brezplačno pavziranje stalnega delavstva, zlasti v zimskih mesecih, predvsem pa se ne smejo ponoviti primeri, da so bili delavci tik pred dovršitvijo treh let neprestane službe trenutno odpuščeni in nato spet sprejeti v službo, da jim ni bilo treba priznati višjih dohodkov. Delavstvu naj se povrne tudi onih 10 odstotkov njihovih prejemkov, ki so jim bili odvzeti z uredbo o znižanju plač leta 1931. V tej zadevi je govornik opozoril tudi na sodbo zagrebškega kasacijskega sodišča, ki je bila izdana na podlagi nekih pritožb. Pokojnine naj se upokojencem redno izplačujejo že takoj po njihovi upokojitvi, da jim ne bo treba čakati po cele mesece.

Izjava dr. Spaha

Govorila sta še posl. Lazić in Mikić, nakar je še enkrat povzel besedo minister dr. Spaho. Glede povišanja plač železniškim uslužbencem in delavcem je dejal, da se to vprašanje sedaj resno proučuje. Povišanje plač je dejansko potrebno zaradi povišanja cen vseh kmečkih pridelkov. Kakor je bil leta 1935. med zagovorniki znižanja prejemkov državnih nameščencev, tako danes odločno zagovarja potrebo po zvišanju njihovih plač. Prizadeva si tudi doseči, da bi se železniški uslužbenci zaposlili le po 8 ur na dan. Kar se tiče pavziranja delavstva je poudaril, da je povečal kredite za delavstvo in onemogočil, da bi se ti krediti odvedli v druge svrhe. Menil pa je, da bi bilo treba potrpeti, ker mu pač ni mogoče urediti vse hkratu.

Prihodnja seja skupščine bo jutri dopoldne. Tedaj se bo vršila razprava o prekrških.

Smrtna nesreča mladega voznika

Ljubljana 8. julija

V Pipanovi jami ob Vilharjevi cesti se je pripetila nocoj huda nesreča. Voznik 22-letni Ivan Hujan iz Most, ki je uslužben pri posestniku Pircu iz Ambroževega trga, je v popoldanskih urah odvažal gnoj iz jame. Vozna pot je precej nagnjena. Stopal je ob levi strani voza, ki sta ga konja le s težavo vlekla na cesto. Nenadoma se je voz nevarno nagnil in že v naslednjem trenutku zvrnil na nesrečnega Hujana. Fant je padel v znak in pod težo naloženega voza se mu je zdrobila lobanja, ter je bil takoj mrtev. Kmalu po 19. je prišla komisija, Dr. Luzar je mogel ugotoviti le še smrt. Truplo so nato prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Krištofu.

Tri justifikacije v Nemčiji

Berlin, 8. julija. AA. Danes so usmrtili Valdemarja Schulza, Pavla Zimmermanna in Bruna Schröterja. Kakor je znano, jih je berlinsko sodišče obsodilo na smrt, ker so v neki kavarni v berlinskem okraju Neu köllnu 15. oktobra 1931 napadli v političnem prepiru narodnosocialistične miličnike.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: Prevladuje oblačno v dravski in v zahodni polovici savske banovine, kjer je bilo nekaj dežja, jasno povsod. Temperatura je še nekoliko poskočila. Najnižja toplota Hruševac 10, najvišja Mostar 34 stopinj.

Zemunska vremenska napoved: Nekoliko hladnejše v severni polovici, kjer bo prevladovala delna oblačnost. Jasno in toplo vreme v južni polovici. Krajevnih neviht bo nekaj zlasti v severni polovici.

Dunajska: Menjajoče se oblačno, nekoliko hladneje.

Naši kraji in ljudje

Belgijski bojevniki na Oplencu

Poročali smo že, da so prispeli v Beograd na obisk k našim rezervnim oficirjem in bojevnikom delegatje združenja belgijskih bojevnikov. V Beogradu so bili deležni prisrčnega sprejema že na kolodvoru, kjer so razvili svoje, na krvavih bojiščih s slavo ovenčane zastave. Eno zastavo so poklonili našemu vojnemu muzeju. Iz Beograda so belgijski bojevniki romali na Oplenac, kjer so položili na grob pokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja žaro s prstjo svojih bojišč. S tem spominskim darom so lepo simbolizirali enako tragedijo Srbije in Belgije — dveh malih svobodoljubnih držav, ki nista nikdar hlepeli po tuji posesti, a se je vendar proti njima l. 1914. zarotila ogromna sovražna premoč. V obeh državah je nekaj let triumfirala krivica, naposled pa je zmagala pravica. Na sliki vidimo vodstvo belgijske bojevniške delegacije.

Jubilej Cenetove mame

Čvrsta, da bi ji niti zdaleka nihče ne prisodil, je danes dopolnila 70 let uspešnega življenja, ne le po Ribnici, ampak tudi po bližnji in daljni okolici splošno znana in visoko spoštovana Cenetova mama — gospa Ana Podbojeva. Pred 70 leti je zagledala luč sveta v Velikih Laščah kot hčerka napredne Hočevarjeve, po domače Padarjeve hiše.

V šolo je šla iz domačega kraja v Novo mesto, kjer je stanovala pri teti, ki je bila soproga nadsvetnika Gestrina, brata znanega slovenskega pesnika. Za izredno lepim dekletom so se kmalu začele hrepeneče ozirati oči velikolaških fantov, toda Ana je komaj 17 let stara odšla kot nevesta v Ribnico, kjer je postala žena Andreja Podboja, gospodarja priljubljene Cenetove gostilne. Ko se je pripeljala od poroke iz cerkve, je bila njena prva pot v kuhinjo, ker je hotela z izdelki lastne kuharske spretnosti postreči svatom. Odslej je postala kuhinja njeno kraljestvo; tu je uveljavila vso svojo umetnost v veliko zadovoljstvo številnih Cenetovih gostov. Dela se ji ni nikdar manjkalo, a se ga tudi ni nikdar strašila. Še sedaj včasih rada stopi k štedilniku in se še vedno dobro izkaže.

Njeno življenje je izpolnila milina in ljubezen, razumevanje in naklonjenost do vseh, ki so potrebni ne le dobre besede, ampak tudi dejanske pomoči. Težko bi bilo našteti tiste, ki jim je ona z darežljivo roko pomagala, kajti, kar je dala levica, tega ni smela vedeti desnica in narobe; na samem je dajala, ker se je v svoji skromnosti zavedala, da daje radi potrebe in iz dobrega srca, ne pa zato, da bi uživala glas dobrotnice. S svojo res veliko dušo si je znala na mah pridobiti vsakogar, da je postal njen iskren občudovalec.

Ni pa bila le delavna žena, ki je večala ugled Cenetove hiše, bila je tudi vzorna življenjska družica svojemu možu Andreju Podboju. Podpirala ga je pri njegovem prizadevanju v gospodarskem in kulturnem pogledu.

Ves čas je ohranila tudi ona polno naklonjenost ribniškemu Sokolskemu društvu, ki mu je bil njen mož soustanovitelj. V dvorani Cenetove hiše je užival ribniški Sokol gostoljubno streho, dokler si ni postavil vzornega lastnega doma.

Z veliko ljubeznijo se je posvečala svojemu domu in družini, saj je osemkrat užila materinsko srečo. Vsi živeči otroci, tri hčerke in dva sinova, zavzemajo odlične položaje. Pred letom je v krogu svojega številnega sorodstva praznovala zlato poroko, čila, mladostna, živahna in ljubezniva, kot je še danes, ko je stopila preko sedemdesetega praga na stopnicah človeškega življenja.

Njenim čestilcem se pridružujemo tudi mi in ji želimo še mnogo let zasluženega miru in zadovoljstva.

Pred pedološkim kongresom

Ljubljana, 8. julija.

Pod vodstvom posebnega odbora, ki mu predseduje ugledni pedagoški strokovnjak univ. prof. dr. Karl Ozvald, njegove tajniške posle pa opravlja znani strokovni in prosvetni organizator Drago Supančič, se vrše intenzivne priprave za organizacijo II. vseslovanskega pedološkega kongresa v Ljubljani, ki bo zasedal 27. in 28. avgusta. Kongres priredi stalni slovanski odbor za prirejanje mladinoslovnih kongresov v slovanskih državah, katerega predsednik je profesor Masarykove univerze v Brnu, naš rojak dr. Mihael Rostohar, člani pa so razen prof. dr. Ozvalda še prof. dr. Bujas iz Zagreba, antropolog dr. Mandič iz Zagreba, prof. dr. Štefanović iz Beograda, inšpektor Ramadanović iz Zemuna, univ. prof. dr. Jaxa-Bykowsky iz Poznanja, univ. prof. dr. Štefan Baley iz Varšave, univ. prof. dr. Jan Uher iz Brna, ki je obenem tajnik odbora, ter inšpektor v prosvetnem ministrstvu Zeman in prof. Kubalek iz Prage.

Prvi vseslovanski pedološki kongres je bil leta 1933. v Brnu. Mladinoslovje ali pedologija (pojem je treba razlikovati od pedagogike, ki pomeni vzgojeslovje) je znanost, ki raziskuje vse pogoje in činitelje, od katerih je odvisen duševni razvoj otroka in mladostnika. Na področju te važne, zlasti v današnjih, socialno in etično razmajanih časih aktualne vede deluje več posebnih strok, ki obravnavajo vsaka svoje specialne naloge. Biologija otroka in mladostnika raziskuje njun telesni ali fiziološki razvoj. Pedopsihologija se bavi samo z duševnim življenjem otroka in mladostnika, pedopsihopatologija z oblikami in vzroki duševne defektnosti, pedosociologija s činitelji miljeja in družbe, ki kakorkoli vplivajo na otroka v razvoju, pedokriminologija z zločinskimi nagnjenji mladostnika in z vzroki, ki takšna nagnjenja ustvarjajo. Vse stroke mladinoslovja pa imajo skupno osnovo: življenje, razvoj in rast otroka v najrazličnejših oblikah. Izsledki pedološkega raziskavanja so nemalo važni za praktičnega vzgojitelja, saj prav iz praktičnega življenja izhajajo vsi problemi, s katerimi se pedologija ukvarja.

Vprašanja, ki jih obravnavajo posamezne veje pedologije, morajo enako živo zanimati našega pedagoga, otroškega zdravnika, mladinskega sodnika, socialnega zaščitnika mladine, starše in po njih vso najširšo, oficielno in neoficielno javnost. V drugih slovanskih državah, zlasti v češkoslovaški in poljski republiki je mladinoslovni študij na zelo visoki stopnji, da v marsikaterem pogledu prekaša stanje pedologije pri zapadnih, na svojo kulturo nadvse ponosnih narodih. Kakor mnoge druge panoge pa je v Jugoslaviji tudi pedologija šele v povojih. Odločitev, da bo II. vseslovanski mladinoslovni kongres v Ljubljani, bo, upajmo, mnogo doprinesla napredku in prospehu te pomembne znanosti. Naloga naših mladinoslovcev je, da na kongresu prikažejo potrebe in cilje, kakršni se konkretno zastavljajo pedologu v našem okolju, obenem pa da se okoristijo z izkustvi, ki jih bodo priznani znanstveniki iz Poljske, Češkoslovaške, Bolgarije in Jugoslavije prinesli s seboj. Poleg imen, ki smo jih že napisali, naj med najavljenimi predavatelji navedemo še univ. prof. dr. Štefana Szumana in dr. Mieczyslava Kreutza iz Krakova, slavnega češkega dentista in strokovnjaka v otroški dentistiki, prof. dr. Františka Bažanta z Masarykove univerze v Brnu, šefa psihiatrične klinike univ. prof. dr. Františka Křivega z Masarykove univerze, univ. prof. dr. Slobodana Popovića iz Beograda, šefa otroške bolnišnice primarija dr. Bogomira Dragaša iz Ljubljane itd.

Kongres se bo vršil pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza-namestnika Pavla in pod častnim predsedstvom rektorja univerze kralja Aleksandra dr. Maksa Samca.

Lepote Dalmacije v filmih

Korčula v lepem domačem kulturnem filmu — Zlarin središče velikega berlinskega filma, na katerega se je že abboniralo 2000 kinopodjetij iz raznih držav

Korčula ima edinstveno lego na Jadranu

V mnogih naših pokrajinah, najbolj pa v Dalmaciji, najdejo filmski operaterji dobro gradivo za razne filme. V zadnjih letih obiskujejo Dalmacijo številne filmske ekspedicije. Največkrat obiščejo dalmatinske kraje filmski operaterji iz Nemčije, ki ne morejo prehvaliti prirodnih krasot.

V Korčuli pa se je uspešno udejstvoval tudi prvi domači filmski operater Nikola Drakulić iz Sarajeva. Našel je obilo materiala za kulturno-propagandistični film in so mu pri delu z največjo uslužnostjo pomagali prebivalci in predstavniki oblasti, ceneč veliko važnost njegove akcije. Člani korčulanskega ribiškega društva so z mnogimi čolni in jadrnicami organizirali ribolov za film pa je bila prirejena tudi stara viteška igra »moreška«. Na ta način je Drakulićev film verna slika vsega življenja starodavne Korčule in vseh zanimivosti.

Korčula spada v vrsto najstarejših dalmatinskih mest in ima burno zgodovino. Ime so ji dali Grki (Korkyra). Iz rimskega cesarstva je prišla pod oblast Bizanca, potem pod beneško republiko, leta 1358 pa pod oblast ogrsko-hrvatskega kralja Ludovika I. V začetku 15. stoletja je bila pod bosanskim kraljestvom, pozneje pa spet pod beneško republiko. Za svojo svobodo se je Korčula junaško borila proti Benečanom. Po mnenju nekaterih zgodovinarjev je bila Korčula glavno mesto zvezne neretvanske države, katero je uničil Peter Orseolo. Korčulo sta oblegala Ferdinand Aragonski leta 1483, turški vojskovodja Uluz-Alija pa leta 1571 in sta bila oba napada junaško odbita.

Korčula je polna važnih zgodovinskih spomenikov. Mesto obdaja močno zidovje iz srednjega veka in dobro so še ohranjene štiri beneške trdnjave. Nad mestom, na visokem hribu, je stara trdnjava sv. Vlaha, ki je nekdaj dominirala nad mestom in nad slikovitim korčulansko-pelješkim kanalom. Med zgodovinskimi spomeniki zavzemajo važno mesto katedrala sv. Marka in mnoge plemiške palače v slogu beneške gotike. V korčulanskih cerkvah in hišah je mnogo dragocenih umetniških slik. Do 16. stoletja je stalno naraščalo število prebivalstva, po groznem razsajanju kuge v 16. stoletju pa ni bilo nikdar več nad 2000 prebivalcev.

Filmski operater Drakulić je poleg zgodovinskih znamenitosti posnel pestro življenje na trgu, tipične ozke ulice, nekaj panoram mesta in okolice, starodavno ladjedelnico, mornariško šolo itd. Njegov film bo tudi na tujem vzbujal zanimanje za starodavno Korčulo.

Zlarin pa je zdaj središče velikega filma nekega berlinskega podjetja, na katerega se je abboniralo že preko 2000 kinopodjetij. Pri tem filmu sta se odlično udejstvovala tudi naša filmska umetnika Svetislav Petrović in Ita Rina. Oni dan je Svetislav Petrović v Zagrebu novinarjem pripovedoval razne zanimivosti o sestavljanju velikega filma. Naglasil je, da so stroški filmanja v Dalmaciji znašali okrog 15 milijonov dinarjev, a da bi bilo lahko vse dosti ceneje. S humorjem je pripovedoval, kako so se okrog filmskih igralcev in operaterjev motali razni izkoriščevalci. Med pripravljanjem zvočnega filma je v Zlarinu neki gostilničar z vso močjo nabijal sode. Lepo so ga prosili, naj preneha. Ker ni hotel, so se z njim pogajali in ko so mu izplačali 100 din, so mogli v miru nadaljevati s svojim delom.

Drugače pa je bilo naslednji dan! Ko so filmski operaterji prišli na delo, je imel gostilničar pri sebi pet vajencev in vsi so razbijali neke deske. Skušali so ga spet umiriti s stotakom. Tokrat pa ni šlo tako poceni. Za pet minut miru je mož zahteval 100 dinarjev, vse druge predloge pa je

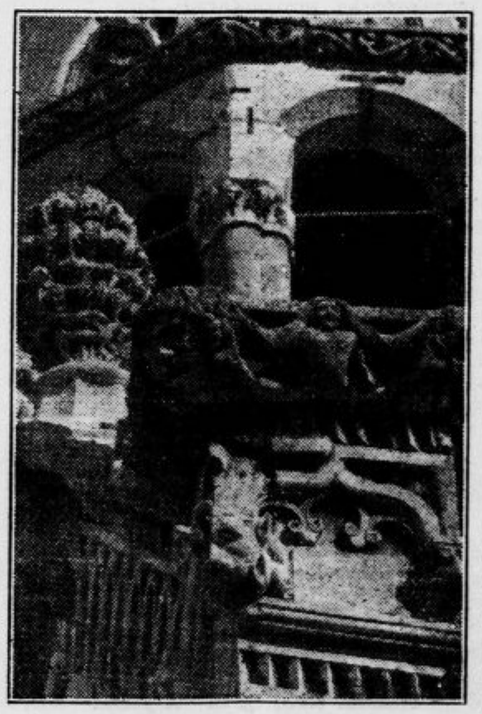

Zvonik katedrale sv. Marka

odbil z motivacijo, da lahko na svojem posestvu dela, kar hoče.

Svetislav Petrović je prepričan, da bodo dalmatinski motivi pripomogli novemu filmu do največjih uspehov.

Obisk rojakov iz Amerike

Ljubljana, 8. julija.

Davi je z monakovskim brzovlakom prispela nova, še številnejša skupina naših rojakov, ki so se odpravili v domovino pod okriljem clevelandskega Hrvatskega Radiše in Hrvatske bratske zajednice. K slovesnemu sprejemu na kolodvoru se je zbrala velika množica občinstva, med katerim je bilo poleg Slovencev tudi lepo število v Ljubljani bivajočih Hrvatov. V imenu oblastev, korporacij in organizacij so prišli goste pozdravit tudi ravnatelj izseljenskega urada v imenu bana in banske uprave, šef vojaške delegacije pri železniški direkciji polkovnik Nedeljković, referent Delavske zbornice Golmajer, šef Borze dela Vončina, predsednik Narodnega izseljenskega odbora direktor dr. Bohinjec, predsednik hrvatskega društva »Napredak« Harazim in drugi. S to skupino se je pripeljalo 160 naših rojakov, po večini Hrvatov, z njimi pa je bilo tudi 40 Slovencev iz Clevelanda in okolice in 6 Srbov. Dne 30. junija so se v New Yorku vkrcali na prekomornik »Aquitanio«, 6. t. m. so v Cherbourgu stopili na evropska tla, nakar so nadaljevali pot preko Pariza, Švice in Avstrije. V imenu Hrvatskega Radiše se je gostom že do Beljaka peljal naproti generalni tajnik Kvaternik iz Zagreba, a ko so na Jesenicah prestopili mejo domovine, so bili deležni prvega iskreno prirejenega svečanega sprejema.

Ko je vlak v Ljubljani privozil na postajo, je delavska godba »Zarje« zaigrala Amerikancem veselo koračnico v pozdrav, a ko so Slovenci izstopili, so se na peronu zvrstili pozdravni nagovori. Dobrodošlico so gostom izrekli banov zastopnik ravnatelj Fink, predsednik »Napredka« Harazim, zastopnik Rafaelove družbe Premrov, predsednik družbe pater Zakrajšek, ki je še posebej pozdravil 75-letnega patra Zupana iz Puebla, starosto slovenskih duhovnikov v Ameriki, in zastopnik zagrebškega pevskega društva »Maksimir« Simonović iz Zagreba. Za pozdrave se je toplo zahvalil predsednik clevelandskega Hrvatskega Radiše Butković, ki je izrazil radost svojih rojakov, da po dolgih letih tujine spet stopajo na domača tla. Po nekaj minutah postanka je vlak odhitel proti Zagrebu, kjer pripravljajo rojakom posebno svečan sprejem.

V Zagrebu se izletniki ustavijo za tri dni, nato pa pohite dalje proti Jadranu, kjer so se hrvatski Amerikanci namenili prebiti poletje.

Splitski uporniki proti Benečanom

V zgodovinski noči so se danes pred 580 leti otresli Spličani beneškega jarma in okrepili narodno zavest na Jadranu

Ljubljana, 8. julija

Med zanimive spomine na davno pravico naše posesti nad sinjim Jadranom spada upor Spličanov na današnji dan pred 580 leti proti Benetkam. Takratna gospodarica morja, slavna Serenissima, se je že leta 1355. pripravljala na dalmatinskih tleh za primer vojne z ogrsko-hrvatskim kraljem Ludovikom. Jeseni istega leta je poslala v Dalmacijo 100 najemnikov-konjenikov, katerih vzdrževanje je naložila Splitu, Trogiru in Šibeniku. Diplomatska borba, ki so jo Benečani takrat vodili za posest Klisa, in zasedba Skradina je napetost še povečala. Po beneških dalmatinskih mestih je s svojimi četami plenil ban Nikola, prizanesel je le Splitu. Zato so Benečani postali baš na to mesto pozorni ter so poslali posebno posadko, da se zavaruje pred eventuelnim uporom.

Ko je premirje med ogrsko-hrvatskim kraljem in Benečani o veliki noči 1357. minilo, je začela nova borba za posest dalmatinskih mest. V zavesti, da se Benetke kralju Ludoviku dolgo ne bodo mogle upirati, so se Spličani in Trogirani zedinili na istočasni upor. V noči 8. julija 1357 so se na tajnem sestanku v cerkvi s. Dujma zbrali vsi splitski plemiči in mnogo meščanov. Na vseh vogalih okrog cerkve so postavili straže z nalogo, da naj vsakega beneškega plačanca, ki ga zalotijo, ujamejo in zapro. Zarotniki so se iz cerkve podali na domove beneških vojakov-najemnikov, jih polovili in zaprli v cerkev sv. Matije in sv. Tome. Drugi del zarotnikov je v temni noči pohitel pred kneževo palačo, kjer so zbudili kneza, ki jim je za ceno življenja moral izročiti svoj meč in ključe Splita.

Po tem uspehu so splitski uporniki poslali v Trogir svojega glasnika z vestmi o poteku upora. Toda Trogirani so že v ranem jutru, ko se je njihov knez kakor običajno vračal z jutranje maše v sosednjem samostanu Male Brače, zaprli mestna vrata beneškemu velikašu pred nosom. Knez se je, ne vedoč za upor v Splitu, napotil pod Marjan. Ko je pred splitskimi vrati zvedel, kaj se je ponoči zgodilo, je kljub temu šel v mesto, odkoder so oba tujca-velikaši tri italijanske galije prepeljale v Benetke.

Osvobodivši se jarma beneškega leva so prevzeli upravo Splita domači hrvatski sodniki. Dne 8. julija 1837 so ti sklicali veliko zborovanje Spličanov v cerkev sv. Dujma. V navzočnosti 40 plemičev je bilo soglasno sklenjeno, da naj vodi upravo mesta sosvet dveh sodnikov in 4 plemičev, vsi zborovalci pa da so dolžni drug drugemu pomagati proti kateremu koli tujemu nasilju. Tudi ne sme noben meščan sprejeti kakršnegakoli daru ali previlegija od kogarkoli za sebe, temveč le v interesu skupne občine mesta Splita.

Po uporu so razvili nad Splitom zastavo ogrsko-hrvatskega kralja in pozvali bana Ivana Čuza v mesto. Banova vojska je zasedla Split in sosedni Trogir, posebna deputacija plemičev in meščanov s škofom na čelu se je napotila h kralju Ludoviku, ki je potrdil vse stare mestne privilegije.

Komaj so Benečani zvedeli za splitske dogodke, so zaskrbljeni podvzeli najstrožje ukrepe, v strahu, da bi se tudi ostala dalmatinska mesta ne uprla. Da pridobi izgubljeni Split in Trogir spet zase, je odredila zapor vseh prebivalcev uporniških mest, ki prebivajo še na njenih tleh in jim zaplenila vse premoženje. Beneški dož Ivan Delfino pa je 15. julija leta 1357. pisal Spličanom zanimivo pismo, ki odkriva zviti diplomatski ton Serenissime:

»Z veliko nezadovoljnostjo smo čuli, da ste odpustili našega kneza in naše najemnike. Zelo se čudimo tem novotarijam, ker nam ni znano, da bi bil z naše strani dan kakršenkoli povod. Nasprotno, zmerom smo z vami postopali kakor s sinovi in nameravali smo za vedno takšni ostati. Če se spominjamo, ljubljeni, izpod kako neugodnega jarma, sužnosti in tiranstva smo vas osvobodili in sprejeli v svojo milost, kako smo se brigali za vaš napredek, za vaše blagostanje in kako ljubeznivo smo vselej postopali z vami kakor s svojimi Benečani, tedaj ne moremo verjeti, da so se omenjene novotarije dogodile zaradi nezvestobe, temveč le po slučajnem vzroku, kakor se to večkrat primeri. Dobro vemo, s kolikšnimi napori, žrtvami in stroški smo se izpostavljali bojem z ogrskim kraljem, samo da zavarujemo vašo svobodo in da ostanete zvesti v naši milosti, ne da bi zahtevali od nas kakršnekoli koristi. Kako je to mogoče, da hočejo zvesti, s katerimi smo tako sinovsko postopali in jih očuvali tolikrat pogube, odpasti od nas, to naj presodi vsak, kdor je pri zdravi pameti. Opominjamo vas tedaj, da premislite dobro vse to, da si predočite dobrotljivost naše vlade, pa strogost in bahavost Madžarov, ki je njim samim neznosna, ter vztrajate v poslušnosti in zvestobi. Dolžnost vaša je, da popravite storjeno napako in prosite za našo milost, ki smo jo pripravljeni nuditi in vam oprostiti vse, kar se je zgodilo. Trdno smo odločeni, da vas spet vzljubimo, da skrbimo za vas kakor smo to vselej storili, čeprav na škodo lastnega premoženja, prav kakor delata oče in mati za svojo deco. V vsem tem pričakujemo vaš mili odgovor.«

Seveda, odgovora ni bilo. Split je zadihal poslej svobodneje, razvijal se v narodnostnem duhu kot podanik ogrsko-hrvatskega kralja in v zarji nove svobode hiti v naglem napredku novim časom naproti. Serenissima, nekdanja gospodarica morja, se je pa tiho umaknila v svoje lagune, kamor hodijo zdaj tujci občudovat le še starine v senci palač nekdanjih dožev...

Huda ura okoli Sodražice

Poplava je napravila ogromno škodo — Strela je zažgala skedenj in ubila eno osebo

Sodražica, 8. julija.

V torek kmalu popoldne so se zgrnili nad našo okolico temni oblaki in nastalo je hudo neurje z velikim nalivom in točo. Med neprestanim treskanjem je lilo, kakor bi se bil utrgal oblak. Posledica je bila, da je Bistrica prestopila bregove in zalila vse niže stoječe skednje in hleve. Živina je bila v nekaterih hlevih že do trebuhov v vodi, ko so jo začeli reševati. Voda je zalila njive in travnike, s katerih je odnesla mnogo sena. Tudi les je odnašala lesnim trgovcem.

Med nevihto je strela užgala v vasi Kračali Lundrov skedenj, ki je pogorel do tal. Pri tako hudem nalivu ni bilo niti mogoče misliti na reševanje in gašenje. Pri Sv. Gregorju je udarila strela v vrh visokega mlaja, ki je stal še od birme. V gozdu nad Sodražico pa je strela ubila apneničarja Ivana Mervarja, doma iz Kastva pri Sušaku, ki je s tovarišem rojakom pripravljal apnenico. Omamila je tudi njegovega tovariša, ki pa je počasi prišel k sebi. Pokojni Mervar je bil že prej zaposljen v Sodražici in je bil vesten in priljubljen delavec. Pred nekaj dnevi je bil šel zaradi košnje domov, kjer ima posestvo. Na delo se je vrnil s tovarišem v ponedeljek, v torek pa je že prejela njegova rodbina žalostno vest, da nima več hranitelja. Pokojnik zapušča ženo in več nepreskrbljenih otrok.

To hudo neurje je napravilo vsem občanom veliko škodo bodisi pri senu, na polju ali na cestah. Poplave so pri nas tako pogoste, da bi bil že skrajni čas, misliti na regulacijo Bistrice, ki se nam pred volitvami vedno obljublja, a ostane potem samo pri obljubah. Dela se je treba resno lotiti, ne pa tako, kakor se je zgodilo s cestami. Nekaj dni pred volitvami so se začele popravljati, potem pa je vse zaspalo.

Pred velikim sokolskim praznikom na Jesenicah

Jutri 10. in v nedeljo 11. t. m. priredi kranjska sokolska župa zlet na Jesenicah, ki bo ena izmed največjih sokolskih prireditev, kar so jih kdaj videle Jesenice. Dogodka zadnjih tednov, so po vseh naših krogih močno razgibali sokolske vrste. Po dolgotrajni soparni dobi je za Sokola napočilo sveže ozračje. Razpršile so se megle, ki so zastirale sokolsko delo. Po vseh naših mestih, trgih in vaseh se razlega pesem sokolskih legij »Le naprej, le naprej« in »Zovi, samo zovi«...!

Priprave za župni zlet so v polnem teku. Vse delo je porazdeljeno na več odsekov. Predvsem bo za oba dneva lepo urejeno telovadišče, ki je eno izmed največjih in najlepših na Gorenjskem.

Spored župnega zleta v soboto: ob 19.30 promenadni koncert godbe na pihala pred Sokolskim domom, ob 20.30 skupni odhod na telovadišče, ob 21. slavnostna akademija na zletnem prostoru; v nedeljo: ob 6.30 zbirališče članstva pred Sokolskim domom in nato odhod z godbo na kolodvor k sprejemanju gostov, ob 8.30 skušnje na zletnem telovadišču, ob 9.20 sprejem gostov na postaji, ob 10. promenadni koncert godbe I. plan. p. p. pred spomenikom kralja Uedinitelja, ob 11. slavnosten sprevod, ob 14. prihod dece z vlaki, ob 14.30 skušnje dece na telovadišču, ob 16. nastop sokolstva in vojske, katerega bo zaključila krasna scena »Domovini zdravo«, katere besedilo je napisal župni starešina brat Jaka Špicar.

Po nastopu bo narodna zabava na zletnem prostoru in v Sokolskem domu ob sviranju godb na pihala in sokolskega jazzovskega orkestra.

Jeseniški Sokol vabi na svoj veliki praznik brate in sestre od blizu in daleč. Pridite vsi, ki čutite z nami!

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Domače vesti

* **Ugledni diplomati na Hvaru.** V Split je prispel češkoslovaški poslanik v Moskvi g. Pavlu. Namenjen je na Hvar, kjer bo preživel svoje letošnje počitnice. Tako bodo na Hvaru trije ugledni diplomatje in sicer romunski poslanik na našem dvoru g. Kadera, pooblaščeni minister poljske republike v Beogradu g. Dembicky in poslanik g. Pavlu. Na otoku Hvaru je zdaj okrog 400 tujih gostov.

* **Dvor in posestvo Mokrice je kupila zagrebška nadškofija.** Stari zgodovinski dvorec Mokrice in njegovo obsežno posestvo na meji Hrvatske in Slovenije, je kupila zagrebška nadškofija za štiri in pol milijona dinarjev. Zadnji lastnik tega posestva je bila tvrdka Berger, prej pa je bil grad last plemičev Erdödijev, Gregorijanca, Gagerna in drugih. V starem gradu je bil zaprt kmetski mučenik Matija Gubec, preden so ga odvedli k strašni usmrtitvi v Zagreb. Nadškofija bo v gradu uredila zavetišče za klerike iz svojega področja in iz ostalih škofij. V gradu bodo imela tudi razna verska združenja svoje tečaje.

* **Trogir dobi svoj muzej.** Po prizadevanju splitskega arheološkega društva, škofijskega semenišča in oblasti so pridobljena sredstva za ureditev lepe stare cerkvice sv. Ivana Krstnika v Trogirju. V tej cerkvici je bilo že pred dolgimi leti zbranih mnogo zgodovinskih spomenikov. Zdaj, ko bo cerkev temeljito popravljena, bo v njej urejen muzej predmetov iz burne trogirske zgodovine. Cerkev bo popolnoma urejena že letos in bodo v njo preneseni mnogi dragoceni zgodovinski spomeniki, ki jih doslej ni kazalo shranjevati v močno poškodovani cerkvi.

EDINSTVENE SO
„PATENT"-FROTIRKE
BELE . . DIN 18.—
BARVASTE DIN 20.—
MANUFAKTURA
F. K. S. SOÚVAN
MESTNI TRG 24

* **Obrtniki na VI. Mariborskem tednu.** Prireditve Mariborskih tednov imajo namen prikazati predvsem delovanje in napredek naše obrti, trgovine, in industrije. Vsi razstavljalci se zavedajo važnosti sodelovanja na Mariborskem tednu, zato se že dalje časa pred otvoritvijo vneto pripravljajo. Ena najzanimivejših razstav je vsako leto razstava naših agilnih obrtnikov, saj pa je tudi zelo pestra in tako za obrtnike kakor za obiskovalce koristna. Tudi letos so se mariborski obrtniki odločili za sodelovanje na VI. Mariborskem tednu. Po pripravah sodeč bo njihova razstava letos še večja in zanimivejša, saj bodo razstavljali obrtniki vseh strok. Sodelovali bo do mojstri, pomočniki in vajenci. Obiskovalci VI. Mariborskega tedna bodo lahko občudovali praktične izdelke na obrtniški razstavi in ugotovili lep napredek. Na razstavi se bo občinstvo seznanilo tudi z onimi izdelki, ki jih izdelujejo v odlični kakovosti domači obrtniki, ki pa smo jih doslej v veliki meri uvažali iz tujine. Ker je za obisk VI. Mariborskega tedna, ki bo od 31. t. m. do 8. avgusta, dovoljena polovična voznina, je pričakovati zelo mnogo obiskovalcev.

Najizdatnejše Lutz-peči.

* **Hotel Sv. Janez v Bohinju bo odprt 15. t. m.** Na članek zadnjega ponedeljskega »Jutra« »Birokracija in tujski promet« smo dobili obvestilo, da je bila res prva licitacija razpisana prepozno, a da druge licitacije ni bilo, ker je dobil hotel v najem g. inž. J. Janša in bo priljubljeno letovišče 15. t. m. spet odprto.

* **Nastop Rančigajevih malih harmonikarjev na Polževem preložen.** V nedeljo so hoteli nastopiti priljubljeni Rančigajevi mali harmonikarji na Polževem, kjer je vladalo za njihov koncert že veliko zanimanje daleč po okolici. Ker bo pa v nedeljo svečano otvorjeno v Višnji gori prvo moderno sportno kopališče na Dolenjskem, je bil nastop malih harmonikarjev na Polževem preložen na jesen, ko bo šolska mladina zopet zbrana in bodo lahko prišle na Polževo poslušat male harmonikarje tudi okoliške šole.

Žolča in jeter, žolčnih kamenih in zlatenci urejuje naravna **»Franz-Josefova«** grenčica prebavo in pospešuje iztrebljenje črevesja. — Klinične izkušnje potrjujejo, da domača pitna kura (zdravljenje) dobro učinkuje, ako popijemo **»Franz-Josefovo«** vodo zmešano z malo tople vode zjutraj na prazen želodec.
Ogl. reg. br. 1508/1936

* **Dr. Danica Bertokova iz Trsta** je pred dnevi z uspehom napravila odvetniški prokuratorski izpit ter je prva slovenska odvetnica v Julijski Krajini.

SPD priredi v dneh 15., 16. in 17. julija na Kamniškem sedlu in deloma tudi na Okrešlju brezplačen plezalni tečaj za začetnike in tudi že malo izurjene plezalce. Vodila ga bosta dva dobra plezalca Jeseničana. Vsakdo, ki ima veselje do plezanja in bi se rad naučil pravilno rabiti plezalno opremo, bo imel v tem tečaju ugodno priliko. Od vsakega udeleženca se zahteva le, da prinese s seboj plezalnike (t. j. plezalne čevlje), po možnosti še kladivo, vrv, kline, in karabinerje. Prenočnina v koči bo brezplačna, hrano si preskrbi vsakdo sam. Oskrbnik bo tudi za nizko ceno kuhal tečajnikom hrano, ki jo prinesejo s seboj. Prijave sprejema do 14. julija opoldne osebno, po pošti ali pa telefonsko (29-63) SPD, Aleksandrova cesta 4./I. Odhod ob vsakem vremenu bo skupen in sicer 14. julija s prvim popoldanskim kamniškim vlakom (13.45). Pričetek tečaja je v četrtek 15. julija ob 7. zjutraj na Kamniškem sedlu.

Lutz-peči najštedljivejše.
Tovarna, Ljubljana, VII, tel. 32-52.

* **Neurje v Liki.** Že drugič je letos toča pustošila pridelke v Liki. Zdaj je bilo najhujše okrog Gospića, toča je bila debela kakor orehi in toliko je je obležalo po njivah, da so jo odmetavali z lopatami. Na vsa oblastna mesta se je prebivalstvo obrnilo s prošnjo, naj komisije ocenijo veliko škodo ter izposlujejo pomoč. Vremenske nezgode v Liki so vsakokrat katastrofalne, zakaj tam mora prebivalstvo tudi takrat, kadar je dobra letina, od božiča naprej kupovati kruh. Letina je letos dobro kazala, zdaj je pa vse zravnano z zemljo.

* **Prodajal je mast svinj, ki so poginile.** V Krčevinah blizu Virovitice so razkrili orožniki nevarno zakotno trgovino. Po vasi in okolici je nedavno razsajala svinjska kuga in je mnogo svinj poginilo. Cigani so svinje izkopali in prenesli v svoja skrivališča, topili tam mast ter jo za moko, sol in tobak prodajali nekemu vaškemu trgovcu. Trgovec je mast prodajal kmetom po 16 din za kg. Nepoštenega trgovca in cigane so zaprli. V ciganskem taborišču v gozdu so zaplenili večje zaloge masti in mesa.

* **Primer patriarhalnega življenja.** Na Vlašić planini nad Travnikom so naselja, v katerih ljudstvo živi tako, kakor je živelo nekdaj v davnih časih. Iz teh naselij ni nobenih urejenih poti v Travnik ali v Jajce in tudi naselja sama nimajo med seboj primernih zvez. Turčija in Avstrija se za take zveze nista brigali in tudi nam se še ni posrečilo, da bi jih uredili. Hribovci živijo v rodbinskih zadrugah. V malem naselju Vukovićih nudi zadruga bratov Tokalićev ne samo primer patriarhalnega življenja, temveč tudi primere zgledne sloge. Ta rodbinska zadruga je stara že preko 100 let in ima danes 46 članov. Večino gorskega naselja imajo Tokalići. Razen ovsa in koruze v letih slabe letine kupuje ta zadruga v mestu samo kape za svoje moške člane. Vse drugo od opank pa do primitivnega orodja izdelujejo doma.

* **Španski nacionalisti ustavljajo naše ladje.** V španskih pristaniščih, ki so pod oblastjo nacionalistov, doživljajo naše ladje razne neprilike. Parniki društva Oceanije so bili že večkrat ustavljeni na odprtem morju in potem eskortirani v pristanišča kjer so Francovi vojaki vse zaloge premetali in marsikaj tudi odnesli. Po dolgih zamudah so bile ladje spet izpuščene. Posamezne ladje so bile že večkrat v ujetništvu španskih nacionalistov. Največkrat se je to pripetilo parniku »Vis«. Španski nacionalisti ustavljajo naše ladje pod pretvezo, da vtihotapljajo orožje. Nevarni so za naše ladje tudi napisi v cirilici, kajti kadar španski nacionalisti vidijo cirilico, so prepričani, da imajo pred seboj ruske ladje.

* **Ugotovitev in preklic.** Dne 20. maja smo v našem listu objavili poročilo o tihotapski pustolovščini na Notranjskem. V tem članku smo poročali, da je g. Franc Horvat iz Postojne organiziral in prisostvoval priroparskem napadu na nekega Aloiza Hrena. Prepričali smo se med tem, da naše informacije niso bile točne, ker je sodišče že ustavilo kazensko postopanje proti Francu Horvatu, kateremu nima nič nekorektnega očitati. Ker smo torej bili mistificirani, lojalno preklicujemo vse navedbe v članku, v kolikor se nanašajo na g. Franca Horvata iz Postojne.

* **V vročih dneh,** najbolje okrepčilo: domača povsem naravna »Kostrivniška« mineralna voda, mešana s sadnim sokom, sadjevcem, ali kislim vinom!

Eno srce — ena RADENSKA.

* **Lepa izdaja »Reda letenja«.** V založbi »Jugoslovenske revije« je pravkar izšel nenavadno okusen »Red letenja 1937« za vse zračne linije v naši državi in tudi za najvažnejše inozemske, ki vodijo čez naše pokrajine. Ta izdaja »Reda letenja«, ki je prva te vrste v naši državi, vsebuje orientacijske karte za vse naše najvažnejše linije in tako izpopolnjuje največjo vrzel, ki smo jo doslej čutili v tem pogledu, saj se potniki v letalih skoraj nikoli niso mogli pravilno orientirati. »Red letenja« z orientacijskimi kartami dobe brezplačno vsi zračni potniki. Urednik »Jugoslovenske revije« g. Vladimir Regally, ki je to izdajo zamislil in priredil, zasluži zanjo pohvalo, saj niti v inozemstvu nimajo podobnih redov letenja.

* **Administrativni adresar dravske banovine** v založbi Tiskovne založbe r. z. z o. z. v Mariboru je pravkar izšel in vsebuje nad 2500 krajev naše banovine. Pri vsakem kraju so priobčeni naslednji podatki: samoupravna in katastralna občina, ljudska šola, sodnija, pošta, telegraf, telefon, župnija, železniška postaja (razdalja v km) carinarnica, finančna in davčna uprava, orožniška stanica, srednje šole itd. Adresar vsebuje tudi seznam najpomembnejših inštitucij Ljubljane in Maribora. Vsi podatki so priobčeni v obliki zgoščenih tabel v knjigi in nudijo izvanredno preglednost in točnost pri minimalni izgubi časa. Adresar pa je pravi priročnik za poslovnega človeka, uradnika, trgovca, obrtnika itd. Pripravljen je po oficijelnih podatkih do 1. julija t. l. Vzlic obširnemu pripravljalnemu delu, stroškom tiska in sestavljanja seznamov je cena knjigi določena na samo Din 50. — Knjiga se radi potrebe in koristi sama najbolje priporoča. Nobeden poslovni človek bi je ne smel pogrešati, v vsakem uradu in pisarni je nenadomestljiva. Naroča se pri Tiskovni založbi v Mariboru, Gregorčičeva ul. 26.

V nedeljo v Štepanjo vas

kjer bo marljivi Sokol pokazal na javnem nastopu, kaj zmore neutrudno delo za lepo sokolsko misel. Štepanjski Sokol se že od 1911. leta uspešno udejstvuje in pod vodstvom marljivega staroste g. Briclja so vsi oddelki pridno na delu da bo nedeljski nastop čim lepše izpadel. Nastopili bodo tudi starejši bratje, da pokažejo mlajšim in gledalcem, kako je treba še v zrelih letih vežbati telo in duha. Štepanja vas je bila že od nekdaj priljubljeno izletišče Ljubljančanov in kakor so bili vsako leto nastopi štepanjskega Sokola zelo številno obiskani po gostih iz Ljubljane in okolice, bodo tudi letos pohiteli v nedeljo izletniki in prijatelji Sokola k nastopu, ki bo ob 16. na letnem telovadišču poleg Sokolskega doma. Po nastopu bo velika veselica. Pridite tja pod senčni Golovec, podprite požrtvovalne in gostoljubne štepanjske Sokole na njihov praznični dan.

Iz Ljubljane

u— **Za zdravje Nj. Sv. patrjarha Varnave** bo v pravoslavni cerkvi sv. Cirila in Metoda drevi ob 20. večerna molitev. Pravoslavna cerkvena občina vabi vse vernike, da se udeleže molitve za zdravje poglavarja pravoslavne cerkve.

u— **Nacionalni javnosti.** Oblastni odbor Narodne odbrane nas prosi za objavo naslednjega sporočila: Drevi ob 20. (uri) bodo v pravoslavni cerkvi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani javne molitve za zdravje Nj. Sv. patrjarha Varnave, sočasno pa tudi po vseh drugih središčih naše države. Nj. Sv. patriarh Varnava spada po vsej prošlosti in po vsem svojem udejstvovanju ne le med prve osebnosti naše države, marveč tudi med prve sodelavce blagopokojnega kralja Uedinitelja in prve pobornike jugoslovenske misli. Zaradi tega prosimo nacionalno javnost, da se udeleži teh molitev in pokaže s svojo navzočnostjo svojo bratsko privrženost sodržavljanom pravoslavne vere in njihovemu cerkvenemu poglavarju v teh dneh najtežjih preizkušenj. Oblastni odbor Narodne odbrane v Ljubljani.

u— **Akademski odsek jugoslov.-bolgarske lige javlja vsem,** ki so se prijavili za Varno, da bo sestanek drevi ob 18. v lokalu Kluba primorskih akademikov. Ker je sestanek važen zaradi odhoda, prosimo, da se ga udeleže vsi. Odbor.

u **Na prvi državni realni gimnaziji** se bo pričel tečaj za popravne izpite, ki ga organizira Društvo brezposelnih prof. kandidatov, dne 19. t. m. Informacije o tečaju dobite vsak dan od 10. do 11. v vratarjevi loži na univerzi. Odbor DBPK.

u— **Poročila sta se g. dr. Ivan Celešnik,** zdravnik v Ljubljani, in gdč. Greti Kiel. Bilo srečno!

u— **V nedeljo vsi na vrtno prireditev »Tabora« pred bivšim hotelom »Tivoli«. Sodelujeta godba »Zarja« in društveni pevski zbor. Vstopnina samo 5 Din. Čisti dobiček v socialne namene.**

u **Papiga modre barve,** ki sliši na ime Kokica, je ušla. Najditelja se naproša, da jo odda proti nagradi v Ilirski ul. 17/III.

* **Plezalni tečaj SPD.** Alpinski odsek Sokol II. poziva članstvo, da se udeleži nastopa Sokola na Viču v nedeljo 11. t. m. Kdor ima kroj, v kroju! Zbirališče ob 15.30 pred Narodnim domom.

u— **Pregled ljubljanskih stanovanj.** Posebna komisija mestnega poglavarstva pregleduje stanovanja in naroča hišnim posestnikom razne preureditve in adaptacije. Vse prizadete hišne posestnike vabimo, da se zglasijo nemudoma v naši društveni pisarni, Salendrova ulica 6. Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani.

Pri umetnem višinskem solncu uporabljajte vedno TSCHAMBA FII. Drogerija Gregorič d. z o. z. Ljubljana Prešernova ulica 5.

u— **Uprava policije v Ljubljani opozarja lastnike orožnih listov,** bivajoče v območju Ljubljane, naj plačajo predpisano banovinsko takso na orožje za to leto, in sicer do konca septembra. One, ki bi tega ne storili pravočasno, bodo zadele vse zakonite posledice

u— **Turistični avtoizlet v Opatijo,** Sušak za Din 70. Informacije Putnik, Ljubljana, Gajeva ul. 3. telefon 2472.

Dr. IVAN DROBNIČ
internist — Ljubljana
NE ORDINIRA od 10. do 18. julija 1937.

u— **Ne kradi policaju!** Neki mlad delavec je včeraj dopoldne okusil prebridko resnico, da ni dobro krasti, a še najmanj dobro je krasti žandarjem, policajem in detektivom. Opravka je imel v neki hiši v Gradišču, pa je v veži opazil zapuščeno prislonjeno kolo, na njem pa lepo, še skoro povsem novo svetilko na dinamo. Ko je šel nekajkrat mimo, se ga je na lepem polastila želja, da bi vzel svetilko s seboj, nikdar v svojem življenju še ni kradel, pa mu je bilo še toliko večje in razburljivejše doživetje, ko jo je nazadnje na tihem odvil in skril v kot, da jo po končanem delu odnese. Čez nekaj časa je prišel neznan gospod, sedel na kolo in se odpeljal. A komaj je pognal na cesto, je opazil, da je izginila luč. In tu se začenja gorje za tatu. Ta gospod ni bil nihče drug kakor detektiv, ki je takoj z vso resnostjo vzel stvar v roke. Vrnil se je v hišo, in ker je njegov dobri detektivski nos zaslutil, da tat s plenom še ni mogel stran, je skrbno prebrskal vso hišo. Pri delavcu je v resnici našel svojo luč. Bedni tatič, ki ga je zamamila vabljiva priložnost, je ves obupan prisegal, da ne bo nikoli več storil kaj takega. Treba pa je bilo vendarle iti na kriminalni oddelek, in kar tam enkrat zapišejo v bukve, človeku tudi sveti Peter nikdar več ne izbriše.

GOSPODJE!
Najnovejši vzroci za srajce pri K. SOSS.

u— **Spet nesreča pod tramvajem.** Ob križišču pred Figovcem na Tyrševi cesti, kjer postaja promet živahnejši iz dneva v dan, je včeraj malo pred poldnem tramvajski voz povozil 32-letno Francko Kocjančičevo, služkinjo pri Frostovih na Bleiweisovi cesti 16. Kocjančičeva je dobila precej hude poškodbe po glavi, da so jo morali reševalci prepeljati na kirurški oddelek. Med drugimi pacienti so včeraj sprejeli v bolnišnici tudi delavko Marijo Mahkovčevo iz Zelene jame, ki ji je v tovarni »Saturnus« stroj izkvečil desno roko, in soprogo trgovskega zastopnika Julijo Domiceljevo s Ceste v Rožno dolino, ki jo je ugriznil sosedov pes.

u— **Obleke in klobuke kemično čisti barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.** 2

Iz Celja

e— **Še ena seja mestnega sveta.** Celjski mestni svet bo imel danes ob 18. izredno sejo, na kateri bo razpravljal o ukrepih proti onesnaženju Savinje po industrijskih podjetjih. V petek 16. t. m. ob 18. pa bo imel mestni svet redno sejo, na kateri bo m. dr. izvolil nove člane v upravni odbor mestneg aavtobusnega podjetja, ker je funkcijska doba članov upravnega odbora tega podjetja potekla.

e— **Iz zdravniške službe.** Dr. Ivan Pintarič, zdravnik-volonter v splošni bolnišnici v Mariboru, je imenovan za sekundarija v javni bolnišnici v Celju.

e— **Razstava proti brezbožništvu in komunizmu** v fotografskih slikah in lepakih bo odprta od danes do vštete nedelje 11. t. m. vsak dan od 9. do 12.30 in od 15. do 19. v dvorani Mestne hranilnice.

e— **Kino Union.** Danes ob 16.15, 18.30 in 20.30 velefilm »Peklenski otok« z Niglom Brucejem in tednik.

KINO METROPOL, prinaša danes ob 16.15 in 18.15 **»NEPRIJATELJ DRŽAVE ŠT. 1«.** — Ob 20.30 premiera prekrasnega filma **»CARIČIN LJUBIMEC«.**

KINO UNION TEL. 22-21
Veliko filmsko delo po znamenitem romanu »Zločin in kazen«
»RASKOLJNIKOV«
Harry Baur
Predstave danes ob 19.15 in 21.15 uri.

e— **Gasilska svečanost v Gaberju.** Prostovoljna gasilska četa v Gaberju pri Celju je v nedeljo slovesno proslavila svojo 25-letnico. Proslava je bila združena z župnim zletom, ki se ga je udeležilo 30 čet z več kot 400 gasilci in 12 prapori; prišli so gasilci iz raznih krajev dravske banovine. V nedeljo dopoldne pred 10. je krenil gasilski sprevod s prireditvenega prostora v Sokolskem domu v Gaberju v opatijsko cerkev k maši. V sprevodu je vzbujal posebno pozornost gasilski naraščaj s Pobrežja pri Mariboru pod vodstvom g. Rakuše. Po maši je krenil sprevod s celjsko železničarsko godbo na čelu po Glavnem trgu, Ulici dr. Gregorja Žerjava, Trgu Kralja Aleksandra in Cankarjevi cesti na prireditveni prostor. V Gaberju je bil gasilski defile. Ob 11. se je pričelo v Sokolskem domu slavnostno zborovanje gabrske gasilske čete. Predsednik g. Gologranc je pozdravil navzoče predstavnike oblastev in korporacij ter zbrane gasilce, nato pa je ob živahnem odobravanju prečital udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. in kraljevemu domu ter pozdravno brzojavko ministru za telesno vzgojo. Godba je zaigrala državno himno. Tajnik čete g. Ludvik Gajšek je podal pregled uspešnega delovanja gabrske gasilske čete v zadnjih 25 letih. Nato so čestitali četi k njenemu jubileju celjski župan kot pokrovitelj proslave, sreski podnačelnik g. Svetina in tajnik celjske gasilske župe g. Adolf Bervar. Člani čete so izročili predsedniku g. Golograncu srebrn lipov venec s 50 listi, na katerih so vgravirana imena vseh sedanjih članov. Sledilo je odlikovanje 24 zaslužnih gasilcev iz celjskega sreza, med katerimi je 5 članov gabrske čete. Po slavnostnem zborovanju se je pričela v vseh prostorih Sokolskega doma gasilska zabava, ki je bila dobro aranžirana in je potekla v prijetnem razpoloženju.

e— **Akcija proti onesnaženju Savinje.** Olepševalno in tujskoprometno društvo v Celju bo imelo v ponedeljek 12. t. m. ob 18. v gostilni »Pri mostu« izredeno občni zbor. Na dnevnem redu je akcija proti onesnaževanju Savinje. Članstvo se prosi, da se udeleži izrednega občnega zbora v čim večjem številu.

Vremenska poročila

Dozdevno vreme v juliju po stoletnem koledarju

Dan je dolg 16 ur, 2 minuti in se do konca meseca skrajša za 56 minut.

P. 9. Nikolaj	ponočni nalivi
S. 10. Amalija	močni nalivi
N. 11. Pij	
P. 12. Janez	
T. 13. Marjeta	
S. 14. Bonavent.	
Č. 15. Henrik P. krajec ob 10.36 P. 16. Marija K.	
S. 17. Aleš	od 11. do 27. zelo vroče in lepo, suša, le redkokje malo dežja
N. 18. Miroslav	
P. 19. Vincenc	
T. 20. Elija	
S. 21. Danijel	
Č. 22. Magdalena	
P. 23. Apolinarij Ščip ob 13.45	

Poročilo Meteorološkega zavoda na univerzi

8. julija

Ljubljana 7. 763.0, 20.0, 89, NNE1, 7, dež, 12.6;
Maribor 7. 761.6, 19.0, 80, NW4, 10, dež, 0.5;
Zagreb 7. 762.2, 21.0, 80, WSW3, 8, —, —;
Beograd 7, 761.3, 24.0, 70, O, 0, —, —;
Sarajevo 7. 763.9, 16.0, 95, O, 0, —, —;
Skoplje 7. 762.8, 20.0, 80, O, 0, —, —;
Kumbor 7. 761.2, 23.0, 90, O, 0, —, —;
Split 7. 762.3, 25.0, 60, O, 0, —, —;
Rab 7. 762.8, 23.0, 60, O, 4, —, —.

Temperature: Ljubljana 29.2, 19.0; Maribor 29.0, 16.0; Zagreb 29.0, 19.0; Beograd 32.0, 20.0; Sarajevo 29.0, 16.0; Skoplje 31.0, 15.0; Kumbor —, 21.0; Split 32.0, 22.0; Rab —, 21.0.

Kako je kmet ukrotil ženo

Živel je kmet, ki je imel zelo zlobno in strupeno ženo. Komaj sta po poroki stopila v hišo, že se je jela prepirati. Kmetu ni bilo obstanka, prepirati se ni maral in čeprav bi jo pretepel, bi je ne premaknil niti za las. Kaj naj počne? Žena mu greni življenje, ropoče po kuhinji, premetava vse navzkriž, nobene jedi ne položi na mizo in vsako delo opravlja v jezi. Kmet trpi v tem peklu, teden, dva, trpi tretji teden, pa mesec, dva. Žene ne ustavi nobena stvar, nič ne reče, še zlobnejša postane.

Neko soboto ji reše kmet:

— Katra, jutri je nedelja. Imela bova goste, povabil sem starešino in štiri častitljive očance. Pripravi dober prigrizek in žganje.

Žena porine lonec z burkljami v peč in molči. Dobro. Nedelja je tu, žena pripravi kosilo, pa še sladke krofe povrhu — ne zato, da bi ubogala moža, temveč, ker sama zelo rada piruje: čaj, sladkor in vesela družba so pač neprimerno boljši od posla z lonci in burkljami.

Prišli so gostje in sedli za mizo. Gospodar jim postreže z žganjem, gospodinja postavi pred nje krofe, pripravi čaj in se razgovarja z njimi živahno — res izvrstna žena. To traja nekaj časa, dokler gospodar nenadoma reče gostom:

— Moji gostje, prejel sem pismo od brata. Piše, da se je oženil.

Kmet je res imel brata Andreja, nekje blizu mesta.

— Kaj, oženil se je? Že davno?

Vrste se, kakor je že navada, vprašanja z odgovori. Gospodar vsem lepo odgovarja, končno pripomni:

— Le eno je hudo: žena je silno hudobna, da Bog varuj tatinskega cigana, ki bi vzel takšno babo.

— E, e! reče starešina, to pa ni lepo. Kako je prav za prav že to? In vsi gostje postanejo radovedni.

— Ne maram vas slepiti, dragi gostje, pravi gospodar, povem vam resnično tako kakor piše brat: »Moja žena mi ne le ne da nikdar prijazne besede, marveč mi greni življenje dan za dnem, kriči in premetava vse navzkriž, jedi pa ne polaga na mizo.«

— Škoda za takega mladeniča, reče starešina. Jaz bi naklestil takšno ženo s palico. Ta kača utegne še požreti Andreja. In vsi starčki mu pritrdijo:

— Res, premlatiti je treba takšno babnico, pa še kako...

Medtem ko gostje sodijo in presojajo, žena pridno sega po orehih in krofih. Nikoli ni mogla pozabiti tega trenutka, ko je videla moža, kako pritrjuje stračkom in zdaj pa zdaj pogleduje nanjo. Kakor napol mrtva sedi, dobro vedoč, da mož govori zaradi nje, da ni prejel od Andreja nikakega pisma ter da si je zgodbo o Andrejevi ženi le izmislil. Očanci še dolgo modrujejo o zlobni ženski, končno se zahvalijo za gostoljublje in odidejo. Mož in žena ostaneta sama.

Kakor sam vrag se vrže baba na moža, ga zgrabi za lase in vpije:

— Ah, ti, tak, in tak si, ah, ti, tak, vse lase ti izrujem! Oči ti iztaknem! Poglej ga no, kaj si je izmislil: pri gostih sramoti ženo. Zdaj pa sedi ves teden, ne da bi kaj žrl, sam opravi kravo, sam pometaj hišo in še gospodinji po vrhu, vrag s teboj!

Mož se ubija ves teden kakor ve in zna. Pometa hišo, gospodinji, krmi kravo in sam molze. Žena se ne zmeni za nobeno stvar, le zjutraj zakuri v peči, si skuha in speče obed, sama večerja, ostanke pa zlije v pomije. Tako mine teden in pride nedelja. Na predvečer si žena napeče sirovih cmokov, ki so ji šli posebno v slast, možu, se ve, ne pripravi niti fige. Nesrečnež že zjutraj neham izgine. Že mine maša, žena si pogrne mizo, vesela in srečna, da bo obedovala sama. Iz peči vzame še gorke cmoke, od nekod prinese rozine, pripravi čaja in sladko smetano — a komaj sede za mizo, da bi se samu pogostila — že se odpro vrata in v hišo vstopijo mož, starešina in štirje očanci.

— Glejte, reče kmet, kakšno ženo imam, dragi gostje. Pričakujoč vas, je pripravila vse to. Kar je Bog dal, s tem bodimo zadovoljni. Žganje sem pripravil sam, ker to je delo nas moških. To rekši privleče iz kota dve steklenici.

Prvi se oglasi starešina:

— Hvala ti, gospodinja, za čast in trud. Vidimo, da si prijazna z možem in gosti. Ne le, da bom dobro govoril o tebi po vasi, še v mesto pojdem in nikomur ne bom zamolčal, kako si vljudna.

In starčki so se razbesedili. Ta hvali, drugi se zahvaljuje, tretji jo hoče celo poljubiti, mož pa slovesno pritrkava s petami, skače sem in tja — skratka — žena je izvrstna, lepa, umna, modra in mirna, pa tiha...

Posedejo za mizo. Kmetica pozabi, kako se naliva čaj, sladkor dene v čajnik, rozine siplje v smetano, cmok se ji ustavi v ustih, ne more ne žvečiti, skoraj da ne zajoče od ihte.

Gospodje pa jedo vsevprek, se maste in hvalijo na pretek. Ugoden trenutek izkoristi kmet, tleskne z jezikom in reče:

— Eh, škoda Andreja! Ne morem, da bi ne mislil nanj. Kadar se czrem na gospodinjo, se spomnim Andreja. Zakaj je on tako nesrečen v primeri z menoj?

— Kaj hočemo, de starešina, je že volja božja tako. Morda se mu babnica počasi le izmodruje!

— Ali vendar, reče gospodar, kako naj Andrej vse to trpi? Zadnjič sem vam zamolčal še nekaj, ker sem se sramoval. Ta kača ne le, da cele tedne ne postreže Andreju, sama žre kolikor je treba. Zaradi sebe kuri v peč, on siromak pa sedi lačen in le včasi dobi kak košček kruha in ostanek kisle kumarice pod zobe. Sam gospodinji, sam opravlja živino, sam molze kravo, sam pometa bajto. Ona pa se masti z rozinami, sama pije čaj, obenem pa grozi možu, da mu izpuli vse lase. Nesrečni Andrej, saj mu ni živeti

— E, e reče starešina, to bi se jo moralo, ta kožuh koštrunski... takole, In robanti za mizo tako, da bi se morala namišljena Andrejeva žena pogrezniti v zemljo, če bi bila zraven. Še drugi očanci začno razsajati:

— Ustreliti je treba takšnega spaka, v ječo pognati peklenščka! Naj bi se zgledovala na naši gostiteljici in od nje kaj naučila!

Dobri gospodar pa le pritrjuje in skrivaj pogleduje na ženo, zdaj se ji nasmiha, zdaj spet grozi z očmi, da bo vzrojil, še se možje razgovore in končno poslove, zahvaljujoč se za gostoljubje. Kmet in žena ostaneta sama. Mož začne pobirati z mize — glej, žena mu pomaga, da celo sama bi rada vse pospravila. Gospodar se vleže na klop in si položi sukno pod glavo. Popravlja si prenizki vzglavnik in žena to videč, mu podloži še svoj ogrtač. Kmet leže, se nasmehne, a ne reče nič. Hitro zatisne oči, a le toliko, da vidi kaj se godi po izbi. Žena stopa tiho po prstih po hiši, sede k oknu in zaplaka. To je dobro, si misli kmet, naj se razjoka. Pa je jok vedno glasnejši, mož dvigne glavo in vpraša:

— Zakaj jokaš, Katra?

Ne more mu odgovoriti, oči ji zalijejo solze, da gane moža. Pristopi, prime jo za roko in reče:

— To pomeni, da je prišel k nama angel Gospodov, priča najine poroke.

Po teh besedah se vrže žena pred moža na tla.

— Odpusti mi zaradi Krista, reče. Raje me ubij, samo sramoti me nikar. V meni vse gori od sramu. Drugič ne prenesem več — sama se končam ali pa zbežim, kolikor daleč nesejo oči...

In postane takšna žena, da se mož ni mogel kaj takega nadejati. Zgodi se še potem, da priteče h Katri zdaj ta, zdaj ona vaška klepetulja in jo kakor zli duh zapeljuje:

— Idiva, Katra, tje, idiva, Katra sem...

— Bojim se, da bo mož nejevoljen. Ne grem! odloči vselej Katra, se resnično poboljša možu v uteho, vsem sovrstnicam pa v nauk.

e— **Državna dvoraz**redna trgovska šola v Celju. Za vpis v I. razred za šol. leto 1937-38 se prijavijo učenci(ke) tako, da oddajo osebno ali pošljejo po pošti od 25. do 28. avgusta izpolnjeno prijavo, kolkovano z 10 din, ki ji priložijo zadnje šolsko izpričevalo in rojstni list. Ravnateljstvo bo 30. avgusta z objavo na uradni deski ali na željo po pošti pozvalo učence(ke) ki bodo izbrani ,da se vpišejo v rokih rednega vpisovanja. Redno vpisovanje bo 1., 2. in 3. septembra, vsakokrat od 8.—11. V I. razred se sprejemajo učenci(ke), ki so dovršili štiri razrede srednje šole (gimnazije, realke, realne gimnazije) z nižjim tečajnim izpitom ali štiri razrede meščanske šole z zaključnim izpitom in nimajo več nego 17 let. Učenci(ke), ki imajo ob vpisovanju več kakor 17, toda manj nego 19 let, se smejo vpisati samo z odobrenjem banske uprave. V II. razred se vpisujejo učenci (ke), ki so uspešno dovršili I. razred na tej šoli. Učenci(ke) ,ki so dovršili prvi razred na drugi trgovski šoli, se smejo vpisati, če so dobili za to odobritev od direktorja šole, na kateri so bili preje vpisani. Podrobnejša navodila so nabita na uradni deski v šoli.

Iz Maribora

a— **Proslava zlate mature v Mariboru.** Maturanti gimnazije v Mariboru iz leta 1887 so slavili 6 julija 1937 svoj zlati 50-letni jubilej mature. Na predvečer se je zbralo v Mariboru vseh 7 še živečih maturantov od takratnih 19 tovarišev. Navzoči so bili Cilenšek Alojz, župnik in duh. svetovalec v Poljčanah, dr. Hufschmid Albert, zdravnik v Feldbachu, Rajšp Josip, nadučitelj v pok. v Krčevini pri Mariboru, dr. Reiser Ernest, bivši odvetnik in veleposestnik v Pekrah pri Mariboru, dr. Richter Maks, dvorni, vladni in sanitetni svetnik v Salzburgu, Vrbnjak Matevž, visji poštni svetnik v pok. v Mariboru in dr. Žmavc Jakob, profesor v pok. v Mariboru. Zjutraj je daroval edini še živeči duhovnik tovariš župnik Cilenšek sv. mašo v Alojzijevi cerkvi, potem pa so slavljenci obiskali sobo v starem gimnazijskem poslopju ob Alojzijevi cerkvi, kjer so pred 50 leti položili maturo. Nato so imeli skupni zajutrk v Čeligijevi gostilni, kjer je tovariš dr. Žmavc pozdravil vse došle tovariše. Po skupnem fotografiranju se je potem priredil z avtom izlet na Pohorje k Pohorskemu domu in Mariborski koči, kjer je bil skupen obed. Po vrnitvi v Maribor so si slavljenci še ogledali mariborski otok in mestne zanimivosti. Na večer pa so se zbrali na strešni terasi hotela Orel k skupnj poslovilnj večerji. Jubilantje so se spominjali umrlih tovarišev. To so: Arledtev Karel, sluš. kemije v Gradcu, Brärnreiter Ferdinand ,poštni kontrolor v Gradcu, Časl Franc, kanonik v Mariboru, Hitzl Ludvik, odvetniški kandidat v Mariboru, Ipavic Pavel, artilerijski stotnik v Mariboru, Lunzer Justus, profesor na Dunaju, Menhart Jakob, župnik pri Veliki Nedelji, Ozmec Jožef, dekan v Ljutomeru, iPntarič Anton kaplan v Rušah, Pinter Ivan, neznanega poklica in bivališča, Štrakl Matej, župnik pri Sv. Petru pri Mariboru, Zemljavič Franc, davčni uradnik v Sarajevu.

a— **Novi šef mariborske pošte.** Za novega šefa pošte Maribor I. je bil imenovan Ivan Ortan, doslej šef telefonskega oddelka na isti pošti. Včeraj je prevzel svoje posle.

a— **Davčne zadeve.** V smislu čl. 148 zakona o neposrednih davkih objavlja tukajšnja davčna uprava, da dospe v III. četrtletju 1937 v plačilo: dne 1. julija 1937 III. četrtletni obroki zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoženjene osebe, davka na poslovni promet in vojnice; dne 15. avgusta 1937 polletni obrok zemljarine. Davčni zavezanci splošnega davka na poslovni promet po zakonu z dne 31. januarja, ki plačujejo davek po knjigi opravljenega prometa, morajo predložiti prijave in plačati ustrezni davek za II. četrtletje 1937 najkasneje do 30. julija 1937.

a— **Zopet stara uprava.** Včeraj dopoldne je bil izredni občni zbor Združenja gostilničarjev za Maribor okolica z edino točko dnevnega reda: volitev odbora. Prejšnji odbor z g. Holcem na čelu je bil, kakor znano, svojčas razrešen svojih dolžnosti. Za zborovanje, ki mu je prisostvoval tudi podnačelnik za srez Maribor desni breg g. Ejlec, je bilo izredno veliko zanimanje. Glasovanje se je vršilo tajno in je bila skoro soglasno izvoljena stara uprava z g. Holcem na čelu. Izrednemu občnemu zboru je prisostvoval tudi zvezin ravnatelj g. Peteln iz Ljubljane.

a— **Za tri dinarja 4000 dinarjev.** Včeraj dopoldne se je pojavil v neki tukajšnji trafiki v središču mesta mlajši moški, ki je zahteval za 4000 dinarjev kolekov. Neznanec je koleke sproti spravljal v žep in skušal z raznimi pripovedkami odvrniti pozornost trafikantkinje drugam. Ko pa je trafikantkinja preko neke ženske poslala po stražnika, jo je dotični moški jadrno ucvrl proti Glavnemu trgu, kjer so ga pozneje aretirali. Pri njem so našli 3 dinarje. Je doma iz Čuprije in se bo moral najbrže zagovarjati pred sodniki.

a— **Mrtvec v jarku.** S strto levo roko in razbito lobanjo so našli predsnočnjim v obcestnem jarku pri Vurmatu mrtvega moškega starega okoli 45 do 50 let. Po zdravniških ugotovitvah ter značaju poškodb je možno domnevati, da je postal še neindentificirani mrtvec žrtev prometne nesreče in da ga je povozil neki avto, ki ga sedaj iščejo. Na nekem travniku v bližini so našli selniški orožniki štiri krave, ki jih je neznan moški, po poklicu očividno gonjač, gnal iz Maribora proti Dravogradu. V zadevi vršijo selniški orožniki intenzivne poizvedbe, da se dožene krivda in da se slučaj razjasni.

a— **Drava izroča svoje žrtve.** Pri Vuhredu je naplavila Drava že skoro popolnoma razkrojeno moško truplo, ki je bilo v vodi najmanj mesec dni. Višina trupla je 160 cm. Na levi roki manjka prstanec. Utopljenčeve identitete niso mogli dosedaj dognati. Utopljenec je po videzu sodeč kmetskega stanu in 45 do 50 let star. Na truplu se niso opazili nikakšni znaki nasilja in domnevajo, da je neznanec šel prostovoljno v smrt, oziroma da je postal žrtev nesreče.

a— **V Vuzenici je gorelo.** Posestnici Alojziji Kresnikovi v Vuzenici je zgorelo gospodarsko poslopje, ki je bilo vredno nad 25.000 dinarjev.

Točno plačuj »Jutru« naročnino

Varuj svojcem zavarovalnino

Gospodarstvo

100.000 zavarovancev pri OUZD

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je objavil izkaz o gibanju števila zavarovanih članov v juniju. Od maja do junija je bil letos **sezonski dvig zaposlenosti izredno velik,** saj se je število zavarovancev povečalo za 4095, medtem ko je lani od maja do junija zaposlenost narasla le za 612, predlanskim pa za 1923. **Povprečno je bilo v juniju 99.605 zavarovancev, to je za 11.563 ali za 13% več nego pred enim letom in za 21.037 ali za 27% več nego v juniju 1933., ko je v teku krize zaposlenost najbolj padla.** Navzlic temu znatnemu povečanju pa je bilo v juniju število zavarovancev še vedno za 3611 ali za 3.5% manjše nego v juniju 1930. (pred nastopom krize).

Primerjava letošnjih številk za junij z onimi za junij 1933. nam kaže med drugim, da se je v zadnjih 4 letih **število članov mnogo bolj dvignilo nego število članic.** Število članov je naraslo za 30.5% (od 49.439 na 64.482), število članic pa za 20.5% (od 29.127 na 35.121).

Naraščanje zaposlenosti pa se bo verjetno še nadaljevalo. Po izkušnjah narašča zaposlenost do avgusta, ko doseže sezonski višek. **Dejansko je število zavarovancev po podatkih okrožnega urada v drugi polovici junija že prekoračilo 100.000 in se še nadalje dviga.**

Značilno je tudi zopetno dviganje povprečne dnevne zavarovane mezde, ki je od maja do junija narasla od 23.26 na 23.52 Din in je bila pri tem za 0.91 Din višja nego lani v juniju in za 1.06 Din višja nego v juniju 1935. Gibanje števila zavarovancev in povprečne dnevne zavarovane mezde je bilo zadnja leta naslednje:

	Število zavarovancev	povprečna dnev. zav. mezda
junij 1930.	103.214	26.94
junij 1933.	78.566	23.39
junij 1934.	83.003	22.70
junij 1935.	82.490	22.46
junij 1936.	88.040	22.61
junij 1937.	99.603	23.52

Skupna dnevna zavarovana mezda je v juniju narasla na 2,342.900 Din in je bila za 352.700 Din (za 16.7%) večja nego lani in za 504.900 Din (za 27.5%) večja nego v juniju 1933.

Važna razsodba državnega sveta

Carinska oprostitev in poslovni davek

Državni svet je izdal važno razsodbo o vprašanju, ali je blago, ki je oproščeno carine, na podlagi pripombe k tarifni številki, obenem oproščeni tudi skupnega davka na poslovni promet (kar velja zlasti za uvoz strojev in aparatov, ki se pri nas ne izdelujejo). V konkretnem primeru je carinska oblast na podlagi čl. 57. carinskega zakona zahtevala naknadno plačilo skupnega davka na poslovni promet za blago, ki je bilo uvoženo carine prosto, in to z utemeljitvijo, češ da je po točki 4. odstavka 7. § 4. zakona o skupnem davku na poslovni promet in čl. 14. uredbe o skupnem davku oproščeno plačilo skupnega davka samo ono blago, za katero ni predvidena nobena carina v ustrezni tarifni številki uvozne carinske tarife, ne pa tudi ono blago, za katero je carina predvidena, pa je blago oproščeno carine na podlagi pripombe k tarifni številki.

Na tožbo prizadetega podjetja je državni svet odločbo finančnega ministrstva razveljavil kot nezakonito, in sicer zaradi tega, **ker je oprostitev plačila skupnega davka le potrebno, da se za dotično blago po carinski tarifi ne plača carina, da ni namenjeno za nadaljno prodajo in da v tarifi skupnega davka ni drugače določeno.** Ako zakon in uredba o skupnem davku določata, da se skupni davek ne plača, če je v **carinski tarifi** predvideno, da je blago pri uvozu carine prosto, se mora smatrati, da se skupni davek ne plača v nobenem primeru, ako je blago carine prosto, bodisi po tarifni številki ali po pripombi, ki velja za dotično tarifno številko. V zakonu namreč ni rečeno, da se skupni davek ne pobira, ako je blago carine prosto po dotični tarifni številki, temveč po carinski tarifi. Pripombe k posameznim tarifnim številkam pa so sestavni del carinske tarife.

Gospodarske vesti

= **Anketa Narodne banke o sanaciji našega denarništva.** Obširno smo že poročali o seji širšega upravnega odbora Narodne banke, na kateri so razpravljali o vprašanju vzpostavitve likvidnosti naših denarnih zavodov in sanacije celotnega kreditnega organizma. S tem v zvezi je Narodna **banka sklenila izvesti anketo** zaradi proučitve stanja vseh **denarnih** zavodov v naši državi. V prihodnjih dneh bodo prejeli vsi denarni zavodi poseben cirkular Narodne banke, ki vsebuje 30 vprašanj, na katera naj odgovore do avgusta. Ker ni pričakovati, da bi vsi denarni zavodi poslali svoje odgovore pred koncem avgusta in bo potem treba odgovore šele proučiti, bo vodstvo Narodne banke šele v oktobru v stanju, da na podlagi zbranega gradiva sestavi načrt za sanacijo denarništva in da stavi svoje predloge.

= **Nove srebrne kovance bomo dobili šele leta 1938.** Predlog zakona, da se vzamejo stari konvanci iz prometa in da se izda nov kovani denar, je skupščinski finančni odbor že proučil in je izvršil manjše spremembe. Najvažnejša je ta, da bodo srebrni kovanci po 50 in 20 Din nosili letnico 1938 in ne 1937, kakor je bilo predloženo. Manjšina finančnega odbora pa bo predložila Narodni skupščini posebno poročilo, v katerem poudarja, da gre pri tem zakonu predvsem za 200 milijonov Din, ki jih dobi država kot dobiček pri kovanju. Prav zaradi tega se kontingent za izdajo kovancev še poveča, čeprav je že pri sedanjem manjšem kontingentu ena tretjina kovancev izven prometa.

= **Zmanjšanje našega dolga v novem kliringu z Italijo.** Kakor je znano, smo lani 1. oktobra obnovili trgovinske odnošaje z Italijo in je bil obenem uveden nov klirinški račun, ki je docela ločen od starega računa. Ker pa se je v prvih mesecih po obnovitvi trgovine naglo zopet razvil naš uvoz iz Italije, medtem ko je naš izvoz v Italijo še precej zaostajal, in smo zaradi tega imeli pasivno trgovinsko bilanco, je nastal saldo naših obveznosti v novem kliringu, ki je v prvem letošnjem polletju narasel na okrog 33 milijonov lir. Šele v aprilu in maju se je situacija spremenila in smo v teh mesecih prvikrat zopet zabeležili aktivno trgovinsko bilanco in sicer v aprilu za 5 milijonov in v maju za 3.9 milijonov Din. Očitno smo imeli tudi v juliju aktivno bilanco z Italijo, kajti saldo našega klirinškega dolga nasproti Italiji se je zlasti v zadnjih tednih naglo zmanjšal. Po najnovejših podatkih je znašal naš dolg v novem kliringu dne 2. t. l. le še **16.7 milijona Din** nasproti 30 milijonom ob koncu maja.

= **Velike dobave za železnice.** Generalna direkcija državnih železnic je na podlagi licitacije, ki je bila 18. maja t. l. v Beogradu, oddala naročilo za dobavo sedem garnitur motornih vlakov za ozkotirno progo Beograd—Dubrovnik in sicer Prvi jugoslovenski tvornici vagonov, lokomotiv in mostov d. d. v Slavonskem Brodu. Podjetje bo dobavilo motorne vlake v 12 mesecih po ceni 4,603.050 Din za garnituro. Motorne vlake bo tvornica zgradila iz domačega materiala,le strojni del bo izdelan pri tvrdki Ganz & Comp. na Madžarskem. Železniška uprava pa bo motorne vlake plačala v petih letnih obrokih. Pri licitaciji je bila domača tvornica najcenejša, v konkurenci proti madžarski tvrdki Ganz, češkoslovaški tvrdki Ringhoffer — Tatra in nemški tvrdki Linke Hoffmann. To je ena prvih dobav iz odobrenega kredita 400 milijonov Din. Poročali smo tudi že, da bodo na račun tega kredita dobavljeni nekateri specialni vagoni. Generalna direkcija železnic je razpisala tudi že dobavo tirnega materiala v vrednosti 150 milijonov Din. Licitacija bo 2. avgusta v Beogradu in se je bodo udeležile domače in inozemske tvrdke. Železniška uprava ponuja plačilo v sedmih letih s 6% obrestmi. Pri tej licitaciji gre za 17.000 ton tračnic, 1900 ton ostalega tirnega materiala, 300 ton skretnic in raznega signalnega materiala. Po nadaljnjem načrtu si bo železniška uprava na breme tega 400 milijonskega kredita nabavila opremo za kovinsko livarno, za železolivarno s kapaciteto 3000 ton letno , za livarno jekla ter opremo za tvornice vijakov, vse za delavnice v Kraljevem.

= **Načrt pravilnika za nameščence in zavarovance bratovskih skladnic** so izdelali v ministrstvu za gozdove in rudnike in ga poslali bratovskim skladnicam in oblastvom v izjavo. S tem pravilnikom naj se uredi normalno delovanje bratovskih skladnic. Obenem pripravljajo v ministrstvu načrt za rudarsko policijske predpise, ki naj bi veljali za vsa rudarska podjetja v državi.

= **Pomirjenje glede francoskega franka.** Deviza Pariz je že nekaj dni praktično stabilna. Kakor se zdi, bo frank obdržal sedanje stanje. V sredo se je tečaj na mednarodnih tržiščih zaradi nenadnega večjega povpraševanja nekoliko dvignil, včeraj pa je zopet malo popustil in se sedaj na mednarodnih tržiščih trguje na osnovi 128.20 frankov za funt. Tudi po pariških vesteh ni pričakovati da bi v doglednem času prišlo do kake občutnejše spremembe tečaja navzdol, ker gre prizadevanje za tem, da se ohrani sedanji tečaj. Seveda pa je še vedno v Franciji mnogo zagovornikov nadaljnje devalvacije, ki propagirajo, da bi se frank nadalje spustil do paritete 140 ali celo 150 frankov za funt. Zaenkrat pa se ne zdi verjetno, da bi se prizadevanje teh devalvacionistov uresničilo. Povratek kapitala v Francijo se drži še v ozkih mejah. Intervencijski fond je sicer pokupil že precej deviz, vendar so cenitve o tem zelo različne; nekateri trdijo, da se je vrnilo za 1 milijardo frankov kapitala, po drugih cenitvah pa gre tu za dve do tri milijarde. Francoski kapital, ki je pobegnil v inozemstvo očitno še čaka, kakšni bodo vladni ukrepi za uravnovesenje državnih financ, ker so mnenja, da so le zdrave državne finance jamstvo za stabilnost franka. Tudi se pričakuje, da bo francoska vlada odredila nekatere korekture glede 40-urnega delovnika za posamezne industrijske panoge, in sicer predvsem zaradi tega, ker je uvedba 40 urnega delovnika povzročila padec produkcije, zlasti v premogovnikih, kar je imelo za posledico občutno povečanje uvoza inozemskega premoga.

Izplačila dinarjev nemškim turistom. Finančno ministrstvo je za tretje letošnje četrtletje določilo za obračun turističnih mark tečaj 14 Din za marko. Obenem je odredilo nov način izplačila dinarjev nemškim turistom. Narodna banka je od raznih strani prejela poročila, da nemški turisti, potem ko dvignejo protivrednost za turistične marke, zamenjajo dinarje v nelegalnem prometu za tuje valute in te zneske izkoristijo v drugih državah. Da se to prepreči, je sedaj predpisano, da dobe nemški turisti, čim pridejo v Jugoslavijo, do 50% celotnega zneska odnosno protivrednost do največ 200 mark. Po sedmih dneh bivanja lahko dobe izplačanih nadaljnih 25% odnosno največ 100 mark, in po nadaljnih sedmih dneh ostanek. Denarni zavodi, ki vrše izplačila, bodo morali ob izplačilu predložene potne liste pregledati, če niso turisti medtem bivali v kaki drugi državi. S tem načinom izplačila naj se prepreči, da bi nemški turisti, ki nimajo namena bivati pri nas, izkoriščali kredit, namenjen tujskemu prometu v naši državi, in to zgolj zaradi eventualne tečajne razlike ali zaradi tega, ker za potovanje v kako drugo državo trenutno ne dobe plačilnih sredstev.

= **Stanje vinogradov.** Kmetijski oddelek banske uprave poroča: Za razvoj vinske trte neugodno vreme ograža tudi v zadnjem času vinski pridelek. Nesreča bi bila gotovo podobna lanski, da niso vinogradniki posvečali škropljenju večjo pozornost. Peronospora se je vkljub temu ponekod močno pojavila, in sicer tudi na grozdju. Nekateri okraji so posvečali zatiranju bolezni na vinski trti posebno pažnjo, kar je pohvalno omeniti; tako n. pr. okraj Lendava, Ljutomer, Novo mesto, Brežice in Šmarje pri Jelšah. Temeljito je proučevala nastop peronospore banovinska vinarska in sadjarska šola v Mariboru. Iz mnogih vinskih okoliš ev prihajajo pritožbe, da se škropljenje površno izvaja, da se ne upoštevajo navodila za napravo škropiva i. t. d. Okraj Ljutomer sporoča, da so letos najbolje odrezali oni vinogradniki, ki so škropili prvič okoli 28. maja, drugič v začetku junija, tretjič sredi junija in četrtič ob koncu julija. Potrebno bo še peto škropljenje v prvi polovici t. m., eventuelno tudi šesto, kar bo odvisno od vremena. Pritožbe prihajajo tudi zaradi senenega črvička in kiseljaka, ki povzroča ponekod občutno škodo po grozdju.

= **Slabo stanje hmeljskih nasadov v ČSR.** Nemška sekcija žateškega hmeljskega združenja poroča, da je razvoj hmeljske rastline malo zadovoljiv. Stalno menjavanje tropske vročine z občutnimi ohladitvami pri nezadostnih padavinah vpliva neugodno. Zgodnji nasadi so povsod v cvetju, vendar je cvetje prav redko. To velja za 60% vseh nasadov. Pri ostalih nasadih se lahko pri zadostnih padavinah stanje še precej popravi, razen pri zelo poznih, ki stoje slabo. Živalskih škodljivcev ni, pač pa so povsod vidni znaki peronospore.

= **Naglo nazadovanje brezposelnosti v ČSR.** Zadnje mesece je število brezposelnih delavcev v Češkoslovaški naglo nazadovalo. V aprilu je bilo še 503.632 brezposelnih delavcev, v maju je število padlo na 385.061, v juniju pa na 304.345 (lani 565.799, predlanskim 605.956), kar je najnižje stanje od leta 1931.

Borze

8. julija

Na ljubljanski borzi so se danes avstrijski šilingi v privatnem kliringu trgovali po nespremenjenem tečaju 8.54, medtem ko je bilo za angleške funte povpraševanje po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.5250 (v Beogradu po 8.5066) in v angleških funtih po 238, grški boni pa so se nudili po 32.50. Nemški klirinški čeki so bili danes nekoliko čvrstejši in stanejo v Ljubljani 12.67, v Beogradu 12.6626 in v Zagrebu 12.6550 odnosno za konec avgusta 12.55 in za konec septembra 12.5750.

Na zagrebškem efektnem tržišču je vojna škoda pri mlačni tendenci notirala 407 do 409 (v Beogradu je bil promet po 408.50). Do zaključka je prišlo v delnicah PAB po 196 in v delnicah Trboveljske po 230.

Devize

Ljubljana, Vojna škoda 2393.91 — 2408.51 Berlin 1746.53 — 1760.41. Bruselj 732.70 — 737.76, Curih 996.45 — 1003.52, London 215.41 — 217.47, Newyork 4322.26 — 4358.57, Pariz 168.16 — 169.60, Praga 151.83 — 152.94, Trst 228.44 — 231.53.

Curih, Beograd 10, Pariz 16.8950, London 21.6575, Newyork 437.1250, Bruselj 73.55 Milan 23, Amsterdam 240.3250, Berlin 175.4250, Dunaj 82.10, Stocholm 111.65 Oslo 108.82, Köbenhavn 96.68, Praga 15.24 Varšava 82.95, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Bukarešta 3.25.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 407 —409, 4% agrarne 52 — 52.25, 7% invest. 89 den., 7% Blair 85 — 86; delnice: Nar. banka 7150 den. PAB 195 — 197, Trboveljska 230 — 235, Šećerana Osijek 180 — 190, Osiječka tjevaonica 185 — 190. Dubrovačka 365 den., Oceania 280 — 300, Jadranska 375 den.

Beograd. Vojna škoda 408 — 409 (408.50) 4% agrarne 52.25 den. (52.75), 4% severne agrarne 52 den., 6 % begluške 76.50 — 76.75, 6% dalm. agrarne 74.50 den. (74.50), 7% stabiliz. 87 den., 7% invest. 89.25 den., 7% Drž. hip. banka 100 den., 7% Blair 85.50 — 86, 8% Blair 95.25 — 96, Narodna banka 7150 den. (7150), PAB 194 den. (194.50).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 8. julija. Začetni tečaji: **Pšenica:** za julij 126, za sept. 127, za dec. 129; **koruza:** za sept. 114, za dec. 86.

+ **Winnipeg,** 8. julija. Začetni tečaji: **Pšenica:** za julij 147.1250, za okt. 140.50, za dec. 138.

+ **Novosadska blagovna borza** (7. t. m.) Tendenca stalna. **Pšenica,** baška, sremska, slavonska 169 — 171; banatska 168 — 170. **Oves:** baški, sremski, slavonski 100 — 102.50. **Ječmen:** baški in sremski 64 kg 114 — 116. **Rž:** baška 144 — 146. **Koruza:** baška in sremska 91 — 92, banatska 89 — 90; **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 252.50 — 262.50; »2« 232.50 — 242.50; »5« 212.50 — 222.50; »6« 182.50 — 192.50; »7« 152.50 — 162.50; »8« 110 — 115. **Otrobi:** baški, banatski 86 — 93.

+ **Budimpeštanska terminska borza** (8. t. m.) Tendenca slaba. **Koruza:** za avg. 11.48 — 11.49, za sept. 11.83 — 11.85.

BOMBAŽ

+ **Liverpool,** 7. julija. Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za julij. 6.70 (prejšnji dan 6.68), za okt. 6.75 (673), za dec. 6.72 (6.71).

+ **Newyork,** 8. julija. Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za julij 12.03, (12), za dec. 12.05 (12.02).

Kongres učiteljev meščanskih šol

Dne 4. in 5. t. m. so se zbrali v Zagrebu učitelji meščanskih šol iz cele naše lepe domovine Jugoslavije. Bilo jih je čez 600, ki so se udeležili svojega kongresa.

Kongres je vodil predsednik Združenja nastavnikov meščanskih šol g. Joso Rukavina, ravnatelj mešč. šole v Zagrebu. Pred prehodom na dnevni red je prečital brzojavne pozdrave, ki so se odposlali Nj. Vel. kralju Petru II., ministru prosvete g. M. Stošoviću in banu savske banovine. Nato je pozdravil zastopnika Nj. Vel. kralja, načelnika prosvetnega oddelka v Zagrebu kot zastopnika ministra prosvete in bana, zastopnike profesorskega društva, JUU in zveze društev šola in dom v Zagrebu ter ostale goste. Potem je podal izčrpno poročilo o delu Združenja za minulo poslovno dobo, poudarjajoč, da je udruženje zastavilo vse svoje moči v dobrobit meščanskih šol, njihovih učencev in učiteljev.

Po tem poročilu so se zahvalili za pozdrav in želeli kongresu lepega uspeha zastopnik ministra in bana ter zastopnika profesorskega društva in JUU. Slednja sta izrazila željo, da se čim prej ustvari organizacija vseh prosvetnih strokovnih društev, ki naj spravi vse naše šolstvo od vrtcev do univerz v harmonično organsko celoto.

Nato je predaval g. Br. Sučević, učitelj mešč. šole v Zagrebu, o sedanji mladinski literaturi. Pokazal je veliko zbirko knjig in revij, ki jih je dobil pri svojih učencih. Te so verno zrcalo, kaj naša mladina rada čita. V teh knjigah so opisani fantastično razburljivi dogodki, ki se odigravajo v Aziji, Afriki, Ameriki po džunglah in pragozdovih, junaki rokoborb, razbojniki, dedektivi, filmske in vse mogoče druge zvezde. Vsebina teh knjig gre otrokom na živce, jih razburja ter odteguje resnemu delu in učenju v šoli. Zgodovinski in narodni junaki, obravnavani v šoli, zatemné pred pustolovskimi junaki in filmskimi zvezdami. Tudi se s tako mladinsko literaturo otroci odtegujejo domovini, vzbuja se jim hrepenjenje po drugih, tako strastno opisanih krajih v tujini. Predavatelj nujno svari pred to literaturo, ki je le »kšeft«, in kliče, da se čim prej ustvari za našo mladino naša lastna mladinska literatura.

Po predavanju so se izbrali odbori za: a) napravo pravilnika glede stanovskega lista, b) fond za zidanje doma udruženja v Beogradu, c) propagandnega odseka, d) sestavo proračuna in e) za resolucije.

Sledilo je predavanje o značaju naših meščanskih šol, ki ga je imel v radiju predsednik Joso Rukavina.

Drugi dan kongresa so podali ostali društveni funkcionarji svoja poročila o tajniškem delu, blagajni i. t. d. Poročila so se vzela na znanje zo odobravanjem.

Nato je imel g. Albert Žerjav, učitelj meščanske šole v Mariboru, predavanje o problemu učnih knjig za meščanske šole. V svojih izvajanjih je ugotovil, da so sedanje učne knjige slabe, ker niso zgrajene na psihološko-pedagoškem principu. V njih je ogromno balasta, podanega v več ali manj slabo znanstvenem besedilu, v katerem mrgoli nerazumljivih znanstvenih izrazov brez vsake razlage. Učna knjiga bodi tako spisana, da jo bo otrok z veseljem uporabljal. Biti mora razumljiva in prikupljiva ter polna življenja. Otrok mora pri čitanju knjige in učenju iz nje doživljati. Zato se je sprejel princip, da naj pišejo knjige za vsako vrsto šol le oni učitelji-metodičarji, ki v teh šolah poučujejo.

Po končanem predavanju sta bila sprejeta pravilnika o fondu za zidanje doma in o propagandnem odseku. Soglasno je bila sprejeta tudi obširna resolucija, ki se nanaša na težnje, potrebe in zahteve meščanskih šol in njihovega učiteljstva. O resoluciji bomo še poročali.

Kongres je potekel v najlepši harmoniji. V prostem času so si udeleženci ogledali zanimivosti in lepo okolico Zagreba. **A. F.**

Lepa sokolska manifestacija v Litiji

Litija, 8. julija

Tako mogočne sokolske manifestacije pri nas še ne pomnimo, kakor smo ji bili priča v nedeljo, ko je imelo naše društvo javni nastop. Prireditev je bila določena za popoldne, pa je bila Litija že dopoldne v znamenju sokolskega praznika, ko so se vršile glavne vaje.

S popoldanskimi vlaki so prišli gostje iz Zagorja, Trbovelj, Hrastnika in Celja. Obilo jih je prišlo z vlakom tudi iz ljubljanske smeri. Nad vse častno so se udeležili izleta člani okoliških sokolskih društev, ki jim je bila Litija še do nedavnega matično društvo. Prišli so bratje in sestre iz Šmartna, Kresnic, Vač, Ponovič, Save in Polšnika.

Izpred Sokolskega doma je krenil sprevod na čelu s konjenico. Ko je dospel na telovadišče v Švarčevi hosti, se je najprej vse poklonilo državni zastavi. Ob prepevanju sokolskih pesmi so dvignili na drog državno zastavo. Uvodno svečanost je zaključila državna himna. Zatem so nastopili vsi oddelki litijskega Sokola s prostimi in orodnimi vajami. Pri nekaterih točkah so sodelovali tudi gostje iz ostalih zasavskih sokolskih edinic. Pestrost so povečali sportne panoge in štafetni teki. Zaključno telovadno točko so izpolnili vsi pripadniki našega Sokola. Sin ob očetu, hči ob materi, vsa velika družina je izvajala posrečene in precizno navežbane vaje.

Na telovadišču so se nato razvrstili vsi sodelujoči, domači in gostje, na čelu s sokolsko konjenico. Ob igranju himen so spustili državno zastavo in razvil se je zaključni sprevod z litijskim društvenim in naraščajskim praporom na čelu. Navdušenje vse velike množice je bilo tolikšno, da so se uvrstili v sprevod prav vsi: sodelujoči in gledalci. V impozantnem sprevodu, kakor ga sokolska Litija še ni videla, so odkorakali vsi izpod Svibna pod Sitarjevec do Sokolskega doma.

Veselični del izleta je potekel ob razigranem veselju pred Sokolskim domom. Celotna nedeljska proslava je potrdila, da je litijski Sokol med vodilnimi podeželskimi društvi, kar je pripisati zavednosti članstva in požrtvovalnemu prednjaškemu zboru.

Iz Škofje Loke

šl— **Iz tujskoprometnega gibanja.** Prijavljajte goste, ki prihajajo v Škofjo Loko kot letoviščarji! Stražnika imata nalog prestopke prijavljati! — Voda v Poljanščici je za kopanje odlična in dosega redno okrog 20 stopinj. Lega kopališča je najugodnejša tudi za solnčenje. V Škofjo Loko pridejo ferialci, ki smo jih imeli doslej že več let v gostih. Nastanjeni bodo v šoli.

šl— **Škofjeloškemu Sokolstvu.** Po lepo uspeli lastni prireditvi preteklo nedeljo se pripravljajo škofjeloški Sokoli in Sokolice za župni zlet, ki bo jutri v soboto in v nedeljo 11. t. m. na Jesenicah. Bo to 23. zlet naše župe. Apeliramo na samozavest in disciplino članstva in ga pozivamo, da se tega zleta v kar največjem številu udeležite. Na zletu samem bodite strogo disciplinirani in naj se nihče ne pusti motiti od nasprotnikov. Iz naših vrst naj ne pade vzklik, ki bi se dal napačno tolmačiti. Celotno članstvo in naraščaj se odpeljeta z vakom v nedeljo ob 5.40, netelovadci pa ob 7.54. V Škofjo Loko se vrnemo ob 20.03. Vožnja sem in tja stane 17 din. Župni zlet na Jesenicah mora biti manifestacija vedre sokolske sile in mora pokazati, da je ideja narodnega edinstva pognala globoke korenine, kar naj jači našo domovino Jugoslavijo in dela varno pot našemu starešini Nj. Vel. kralju Petru II.

šl— **Sokol pripravlja veliko tombolo.** Dan tombole še ni določen. Dobitki bodo lepi in številni.

Otroške bolezni in rak

Kirurgična klinika dunajskega vseučilišča je objavila zanimivo statistiko, iz katere je razvidno, da je število nalezljivih otroških bolezni, ki so jih prebili za rakom bolni ljudje, povprečno nižje nego pri drugih osebah iste starosti.

Med 300 bolniki z rakom so našli 113, ki niso imeli nikoli nobene otroške bolezni, med 300 drugimi pacienti pa jih je bilo le 16. Seveda bi bilo preveč tvegano, če bi delali iz tega prevelike zaključke. Reči je mogoče morda samo na splošno, da je med nagnjenjem do otroških bolezni in nagnjenjem do raka neko nasprotje. Z drugimi besedami: Včasih je morda dobro, če smo imeli mnogo otroških bolezni.

Sijajno uspeli polet iz Evrope v Ameriko in iz Amerike v Evropo

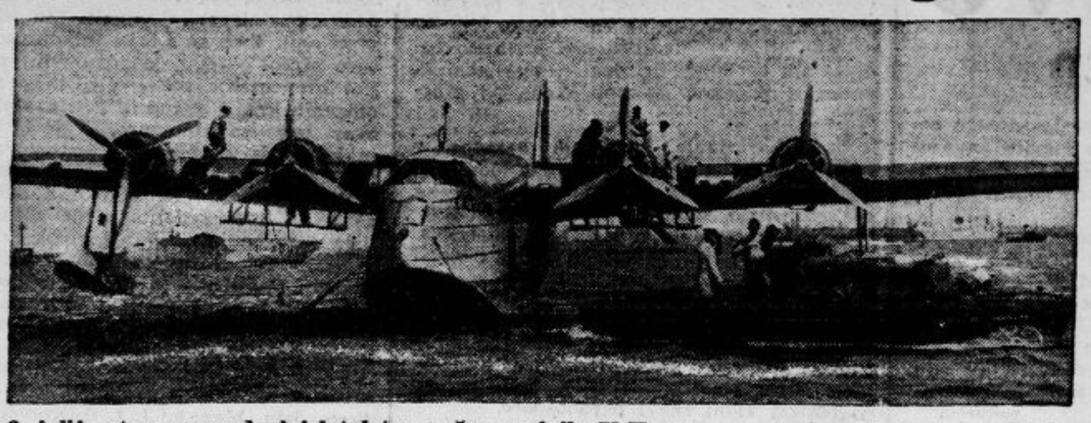

Letošnji 6. julij ostane v zgodovini letalstva važen mejnik. V Foynesu na Irskem je ta dan pristalo ameriško vodno veleletalo »American Clipper III«. Hidroplan je startal prejšnji večer v Bootswoodu na Novi Fundlandiji. Kmalu po pristanku ameriškega letala na Irskem je prispel v Ameriko angleški velehidroplan »Caledonia«. Proga, ki sta jo preleteli obe letali, znaša 2000 milj dolžine. Polet se je izvršil gladko. Potniki ameriškega letala javljajo, da so se člani posadke med vožnjo z lahkoto brili, a tudi pogostili so se z opulentnim kosilom. Obe letali sta bili ob pristajanju navdušeno sprejeti

Porod brez bolečin

Mamilni plin lajša porodnicam trpljenje

Iz Stocholma poročajo, da sta si docent Per Wetterdal in zdravnik za ženske bolezni dr. Stig Carlson izmislila pripravo, ki omogoča porod brez bolečin. Zgradil jo je inženjer Emil Andreson.

Aparat vsebuje uspavalni plin, ki mu je bistvena sestavina dušikov oksidul (smejalni plin). Ta plin pronica v natančno doziranih količinah v masko, ki si jo ženska, ko se pojavijo prve porodne bolečine, lahko sama natakne na obraz. Ko vdihne zadostno količino plina, se aparat sam izklopi. Poskusi v stotinah primerov so pokazali, da nima oporaba tega aparata, kakor tudi ne te plinske mešanice nobenih zlih posledic za pacientko.

Zdravniška veda je že dolgo iskala pripomočka, ki bi rabil takšnemu namenu kakor priprava, ki sta jo izumila oba švedska raziskovalca. Zdi se, da je sedaj uspela. Dejstvo, da so zvezane s porodom toliko krat hude bolečine, je gotovo eden izmed vzrokov ,da se mnoge ženske tako boje otrok.

Težava problema porodov brez bolečin je bila v tem, da je potreben pripomoček, po katerem porodnica ne izgubi zavesti. Tej zahtevi ustreza nova priprava s tem, da se dovod mamilnega plina ustavi avtomatično v trenutku, ko je ženska vdihala zadostno količino plina.

Podobno metodo, kakršno uporabljata Weterdal in Carlson uporabljajo v ostalem na Angleškem že dve leti. Plinska mešanica sestoji tam iz dušikovega oksidula in zraka. Preizkusili so jo že v okroglo pet tisoč primerih in še nikoli niso ugotovili kakšne škode za mater ali otroka. Po čudnem naključju pa se angleška metoda ni dosti razširila preko angleških mej, čeprav je delal poseben odbor zanjo precej propagande.

Letala se pozdravljajo

O pionirskem poletu angleškega hidroplana »Caledonia« in ameriškega vodnega letala »Clipper III« čez Atlantski ocean poročajo še nekatere zanimive podrobnosti.

V torek zjutraj ob petih sta se obe letali srečali nekako na sredi poti nad Atlantikom. Stopili sta s pomočjo brezžičnih aparatov takoj v stik. Kapitan Gray, ki je vodil ameriško letalo in angleški pilot Wilcokson, ki je poveljeval »Caledoniji«, sta izmenjala pozdrave.

Ameriški velehidroplan »Clipper III« poleti iz Foynesa najprej v Southamton, od tam pa v Marseille. Iz Marseillea bo hidroplan startal k povratnemu poletu v Ameriko, in sicer čez Lizbono, Azore in Bermudske otoke. Angleška »Caledonia« pa bo nastopila pot v domovino preko Montreala v Kanadi, ker hoče angleška letalska družba preizkusiti to progo.

Žrtev nespretne diagnoze

Umor pariškega zdravnika zaradi nemarnosti in neznanja

Porotno sodišče v Parizu se je bavilo te dni z nenavadnim in tragičnim primerom ki je zanimal predvsem zdravnike.

Neka družina Bowermannovih, ki se je pred mnogimi leti priselila iz Argentine v Pariz, se je obrnila pred letom dni na zdravnika dr. Taubmanna, da bi prevzel zdravljenje njenega najmlajšega sina, desetletnega dečka, ki je hudo trpel zavoljo bolečin v nogah in spodnjem telesu. Starši so zdravnika prosili, da bi odredil prevoz bolnika v bolnišnico, dr. Taubmann pa je izjavil, da je to nemogoče in da trpi deček zato, ker prehitro raste.

Nekega večera so zdravnika spet poklicali, ker je imel otrok hudo vročino. Potrdil je svoje prejšnje izjave in dejal, da gre morda tudi za influenco. Ko je odšel, so starši dali dečka vendarle prepeljati v bolnišnico, kjer so ga uro pozneje operirali. Dvajsetletni brat malega bolnika je ob tej priliki slišal, kako je neki asistent dejal drugemu zdravniku: »Pred dvema dnevoma bi ga morda še rešili, sedaj pa je prepozno.« Tudi bolniška strežnica je namignila nekaj podobnega. Otrok je umrl naslednji dan in družina Bowermannovih je bila sveto prepričana, da je samo dr. Taubmann z napačno diagnozo zakrivil njegovo smrt.

Posebno ogorčen je bil že omenjeni starejši brat, ki je dečka posebno rad imel. Nalašč si je dobil neko postransko večerno službo, da bi mogel prištediti denar, ki bi mlajšemu bratu pozneje omogočil gimnazijski študij. Mladi Bowermann je pregledal celo vrsto medicinskih del in njegovo mnenje, da je samo dr. Taubmann zakrivil smrt njegovega bratca, se je čedalje bolj utrjevalo. Kupil je nato samokres, stopil je k zdravniku in mu dejal, naj mu še enkrat razodene pravi vzrok bratove smrti. Dr. Taubmann mu ga je začel razlagati, a še ni končal, ko je Bowermann potegnil samokres iz žepa in ga z dvema streloma podrl na tla. Zdravnik je umrl še isti dan.

Na razpravi je Bowermann, ki je po poklicu krojaški pomočnik, izjavil, da je dr. Taubmanna hote ustrelil, in sicer zato, ker je bil postal s svojim neznanjem in nemarnostjo morilec njegovega brata. Ko mu je predsednik sodnega dvora dejal, da kot laik pač ni mogel presoditi, kako bi se bolezen iztekla z drugačnim načinom zdravljenja, je Bowermann navedel opazke asistenta pri operaciji in bolniške strežnice. Državni pravdnik je svaril porotnike, naj ne izrečejo oprostilne sodbe, ker bi s tem ustvarili nevaren precedenčni primer. Obtoženca pa je zagovarjal znani pariški odvetnik Moro-Giafferi, ki je s svojim govorom dosegel, da so Bowermanna obsodili samo na pogojno ječo petih let.

Tudi on...

Bukareštanski list »Currentul« poroča o ljubezenskem romanu grškega prestolonaslednika, princa Pavla. Princ se je zaljubil v hčer imovitega Grka Komandarosa, prosil za njeno roko in dobil od očeta dovoljenje, da jo sme vzeti za ženo. Odpotoval je nato v London h kronskim svečanostim. Iz Londona je pisal svojemu bratu, kralju Juriju pismo in ga prosil za pristanek h poroki. Pismo baje vsebuje izjavo, da se princ Pavel ne bo nikoli več vrnil na Grško, če kralj odkloni dovoljenje za sklenitev poroke s Komandarosovo hčerjo.

Nič manj važna od puške

na španskem bojišču ni britev. Ta vojak valencijske vlade, ki se ne loči od orožja niti pri striženju priča, da ljudje tudi v vojni ne pozabljajo na prilastke civilizacije

Lokomotiva se je iztirila

Pri Gantu v Belgiji se je primerila železniška nesreča. Iztiril se je vlak, čigar lokomotiva je prišla v čuden položaj, ki ga prikazuje zgornja slika

Skrivnost trgovca iz Bilbaa

Španska revolucija je prekrižala načrte pobeglega kaznjenca

Nekoliko dni, preden je padel Bilbao, so baskovske oblasti pozvale prebivalstvo, naj se izseli iz tega mesta. Neki bogat francoski trgovec, ki je bival v tem mestu, je odšel nato na francoski konzulat in tam vprašal za svet, kaj naj napravi s svojimi prihranki. Pri teh besedah je mož, ki se imenuje Pierre Brunet, potegnil iz žepa 300.000 pezet in jih položil na mizo. Konzul je dejal, da je pripravljen ta denar shraniti in je svojemu rojaku dal potrdilo o prejemu.

Nekoliko dni pozneje so anarhisti napadli konzulat in uropali ves denar, ki so ga tu našli. Namesto da bi zahteval od zunanjega ministra povračilo svojega denarja, je Brunet stopil k pariškemu policijskemu komisarju Badinu in mu povedal sledeče: L. 1910. je bil izropal katedralo v Rouenu in so ga zavoljo tega obsodili na dvanajst let Gujane. Pogostoma je poskusil zbežati in l. 1922. mu je res uspelo, da je z nekaterimi drugimi kaznjenci dosegel prostost. Z njimi je prišel najprvo v Venezuelo, od tam je odpotoval v Kanado in končno se je naselil v Bilbau.

Nihče ni slutil njegove preteklosti. Delal je pošteno in sčasoma je obogatel. Upal je, da bo konec svojih dni mirno preživel v Španiji. Revolucija je njegovo upanje uničila. »Upam, da sem se za svoj greh dovolj pokoril in da me bodo sedaj pomilostili«, je dejal policijskemu komisarju. Zaprli ga res niso in zdaj so storili korake, da bi ga pomilostili.

Prvi mož ge. Windsorske

Komander Earl Spencer, prvi mož soproge Windsorskega vojvode, se bo v kratkem oženil z vdovo nekega imovitega tvorničarja iz Detroita. Vdova se piše Norma Reese. Spencer je bil oženjen z Wallis Warfieldovo od l. 1916 do 1927.

O nji ni duha ne sluha

Letalka Amelija Earhardtova, katere polet čez Tihi ocean se je po vsej priliki končal tragično

Romantično ugrabljenje

Sedemnajstletna hči ameriškega mogotca ljubi mladega angleškega publicista...

Na Angleškem in v Ameriki govore mnogo o romantični zgodbi, v katere središču sta sedemnajstletna hči predsednika ameriške družbe Baerborn Chemical Trust G. R. Carra in publicist Robert Strauss-Hupe.

Dekle so vzgajali v nekem londonskem zavodu. Seznanila se je z mladim časnikarjem in sta se zaljubila drug v drugega. Pred nekoliko dnevi je Carr dospel v Evropo, da se udeleži nekega kongresa v Berlinu. Ustavil se je v Londonu in se je sestal s svojo hčerko Marto v hotelu Claridge. Naslednji dan je mladenka izginila.

Oče je dal takoj poizvedovati za njo in uspeh tega poizvedovanja je bilo to, da je dekle odpotovalo v sloviti Gretna Green, da bi se tam poročila s svojim izvoljencem. Carr je takoj najel letalo in je prispel v Gretna Green še pred poroko. Seveda jo je preprečil. Hupe je povedal svojim stanovskim tovarišem, da se z dekletom ljubita in da sta mislila, da ju bodo v Gretna Greenu takoj poročili. Izkazalo pa se je, da bi morala po nových odredbah bivati najmanj 21 dni na Škotskem. Marta bo prihodnje leto v ostalem po zakonih države Illinois postala polnoletna in tedaj se bo položaj popolnoma spremenil v njen prilog.

Sto vagonov tekočega stekla

Te dni se je zgodila v neki steklarni v bližini Šenavskih Toplic na Češkoslovaškem nenavadna nesreča. Iz velikanske topilne kadi, v kateri je bilo za kakšnih 100 vagonov tekočega stekla, se je odkrušila šamotna opeka, s katero je bila obložena peč in skozi odprtino se je začela valiti masa žareče tekočine, ki je grozila, da preplavi ves prostor. Navzlic veliki vročini, kajti temperatura v kadi je znašala okrog 1500 stopinj, je uspelo še pravočasno odpreti odtočne luknje, ki jih imajo za primer takšnih nesreč v zemlji in masa se je razlila v klet, kjer so jo z mrzlo vodo strdili. Stvarna škoda je zelo velika in tovarna ne bo delala dva ali tri mesece. Človeških žrtev k sreči ni bilo.

Navpično v zrak

Nemški helikopter »Focke«, s katerim se je letalec Rohles v Bremenu dvignil 2500 m visoko. Dosegel je to višino v razmeroma kratkem času 1 ure 20 minut in 49 sekund

Novorojenček na znamki

Iz Sofije poročajo, da namerava bolgarska poštna uprava izdati novo znamko s podobo nedavno rojenega prestolonaslednika princa Simeona.

Tudi svetovni rekord!

Mož, ki ga vidimo na tej sliki, je čital v listih, da je neki človek v Ohiu sestavil stolp iz 3558 vžigalic. Poskusil je tudi sam nekaj sličnega in se mu je posrečilo napraviti zgradbo iz 4460 vžigalic. Posebnost njegove stavbe je, da leži na vratu steklenice

Iz Amerike se je vrnil

Belgijski ministrski predsednik Van Zeeland, ki je v sporazumu z evropskimi državniki zapadnih velesil obiskal Ameriko ter imel važen sestanek s prezidentom Rooseveltom, na postaji Waterloo v Londonu. Na desni belgijski poslanik pri londonski vladi, Cartier de Marchiennes

Zarota proti Dimitrovu?

Moskovski dopisniki angleških listov poročajo iz Rusije, da so tam odkrili zaroto proti Dimitrovu, ki je zdaj tajnik Kominterne. Vodja zarotnikov je bil Bolgar Pavlov, ki so ga oblasti prijele in je že priznal svoj naklep. Izjavil je, da je prišlo do zarote na pobudo nekega inozemskega konzulata.

Vojvoda Windsorski na Dobraču

Vojvoda Windsorski se je povzpel te dni v spremstvu svojega tajnika in nekega vodnika na vrh 2671 m visokega Dobrača, ob katerega južnem pobočju leži, kakor znano, grad, v katerem vojvoda s svojo ženo stanuje. Vojvodinja se tega izleta ni udeležila.

Pisma španskih prostovoljcev

Agencija Havas poroča iz Rima, da frankirajo italijanski prostovoljci v španski državljanski vojni pisma in dopisnice, ki jih pošiljajo z bojišča v Italijo, z znamkami po 50 centesimov, to je toliko, kolikor znaša poštna pristojbina za pisma v notranjosti Italije...

Smrtna žetev v Ameriki

Te dni so v Ameriki slavili državni praznik dan ameriške neodvisnosti. Ob tej priložnosti so našteli 563 smrtnih nesreč, kar predstavlja najvišje število v zadnjih osmih letih. V New Yorku je bilo samo po gasilcih več ali manj poškodovanih 845 oseb.

ANEKDOTA

K angleškemu zdravniku Abernethyju je prišla objokana dama. Bilo je v nočnih urah.

»Kaj se je vendar zgodilo, da me iščete v tem času?« je vprašal zdravnik.

»Moj sinko je požrl miš. Pomislite — miš«, je tožila objokana mati.

»Dajte mu še mačko!« je dejal Abernethy in odšel mirno v spalnico.

VSAK DAN ENA

»Gospod, dovolite da vas opozorim na to, da morate dežnik tukaj zapreti.«

»Saj ga bom zaprl, samo pojdite prej gori in recite tisti ženski, naj vendar neha pretakati svoje solze!«

(»Politiken«)

Kulturni pregled

Dr. Anton Novačan

Dr. Anton Novačan, ki praznuje danes z vsem prezirom do gospodarja naših usod Chronosa petdesetletnico svoje mladosti, je vstopil v slovensko literaturo preko hrvatskih revij. Nobeden naš pisatelj ni prišel po tej poti, ki je vtisnila Novačanu svoje vidno znamenje. Razvoj njegove literarne osebnosti je v tesnj zvezi s hrvatskim književnim življenjem za časa generalne ofenzive modernizma. Gojenec hrvatskih gimnazij je imel potentakem priliko, da bi posnemal Vraza (kajpak, ne več njegove trde borbe z jezikom). Vselej, kadar je bila v družbi beseda o usodi slovenskega jezika, so se dr. Novačanu zabliskale orlovske oči in je dejal s široko gesto, spremljajočo udar no besedo kmečkega hrusta: Če se mu nisem mogel takrat izneveriti, kako bi se mu bil izneveril sedaj!

Biografija današnjega petdesetletnika sodi med najzanimivejše v naši novejši literaturi. Da se je rodil v znamenju celjskih zvezd, je pri avtorju »Hermana Celjskega« že kar umljivo. Nadaljnji potek naj označim samo v filmskem slogu, s poudarkom slikovitih momentov: Vas pri Trnovljah, deset otrok v kmečki hiši, med njimi Anton že zgodaj »silák«, kakor bi rekli Čehi, izzivač, gaskonjski kadet svoje vasi; v kvarti celjske gimnazije spor s Platonovim jezikom in možnost, da ga starši vtaknejo v tovarno za delavca. Zdaj vzplamti njegov temperament in jame bruhati iz sebe silno energijo: v Zagrebu nadaljuje gimnazijo in dela ponoči v pekarni, da se preživi. Tam nekje se mu vzbudi sen o daljni Mandžuriji, deželi svobode in skrivnosti; fant krene s »plačidrugom« na pot in pride do Beograda, kjer ju sprejme minister Stojan Protić in oba sanjača iztrezni. Potlej gimnazijska leta v Zagrebu, Karlovcu in Varaždinu, po maturi študij prava v Pragi; l. 1910 pomaga delavcem na Sejni v Parizu, da se preživi v velikem Babilonu, obenem pa čita v originalu, ves zanesen in srečen svojega ljubljenega Flauberta in poetes maudits; leto dni pozneje je v Monakovem, naslednjo pomlad pa v Vrabčjih gorah občuduje kakor Napoleon Moskvo pod seboj in sanjari o slavni slovanski bodočnosti. Svetovna vojna ga zateče še kot študenta, nekaj mesecev piha ričet v zaporih, toda namesto na fronto, gre v Prago študirat (promocija l. 1915). Razdivjani Mars mu ne da miru, a dr. Anton Novačan ga uženе z vojnim sodiščem in cenzuro, dokler l. 1918. prvič ne poizkusi diplomatskega kruha. Diplomacija ga zanese v Prago in Trst, pozneje izmenja večkrat poklice in funkcije: postane politik, pa zopet diplomat, nato odvetnik in še v tretje diplomat (Rumunija, Egipt, Celovec), nato zopet politik, narodni poslanec in —. Počakajmo!

Biografija dr. Antona Novačana je biografija temperamenta, kakor jih imamo malo pri nas, kjer pišeta kodeks splošno priznanega vedenja filister in žolčljiv cvičkar.

★

Zadnja leta pred svetovno vojno je bil Samo II. (Anton Novačan) najpopularnejši slovenski pesnik na hrvatskih gimnazijah. Njegovi verzi so izhajali v samih radikalno in bojevito usmerjenih časopisih mlade generacije, zlasti v Januščevem svobodomiselnem »Hrvatskem Djaku«. Recitirali smo jih v vseh gimnazijskih konventiklih, ker so poveličevali drznost, upor in potepuško svobodo. Moj prvi Mentor in poeticis mi je nekoč navedel pesem Sama II., v kateri so me zagrabili tile verzi:

Kaj je meni sreča?
Moja sreča kruha kos,
palica in bela cesta,
jaz pa gologlav in bos.

Ta bosjaška izpoved se je lepo ujemala s tedanjim hrepenenjem po daljavah, z romantiko prvih novel Maksima Gorkega, ki smo jih takrat prebirali v izdaji Matice Hrvatske in ki so imele neodoljivi čar potepuških skušnjav in vso opojnost naivnega sanjarjenja o anarhični svobodi.

Pozneje sem srečaval Novačana v Ilustriranem Narodnem koledarju, najlepšem literarnem donesku, kar jih je dajalo Celje slovenski literaturi. Potlej sta mi prišli do rok dve zajetni knjigi, pristno novačanski, vzlic vsem ugovorom zdravi, krepki in originalni morda bolj po duhu in formi, kakor po tvarini: mislim dve knjigi Novačanovih proz »Naša vas«. Te novele so lahko res nastale pod vplivom Zolajevega naturalističnega evangelija v »La Terre«. Nemara jih res označuje impresija Cankarjevega stila, ki je bil v vsej dotedanji slovenski prozi najboljši. Lahko da stoji za njimi slikovita segantinijevska vizija slovenske krajine, kakor so jo s svojimi barvami odkrivali impresionisti, zlasti Ivan Grohar in kakor je lirično zaživela v poeziji Murna-Aleksandrova in Otona Župančiča. Toda vzlic vsemu, pravim, ima ta zbirka Novačanovih novel svojsko duševno ozračje, očitno sled pisateljevega temperamenta, barvo in vonj naše štajerske zemlje in bolj naznačeno kakor izraženo idejo slovanskega agrarnega socializma. Poznejša knjiga Novačanovih proz »Samosilnik« je izpričala pisateljevo večjo oblikovalno veščino in globlji psihološki pogled, vendar je bila samo nadaljevanje literarnega programa »Naše vasi«, prav kakor je njegova drama »Veleja« s svojevrstnim naturalizmom pokazala pisateljev upor zoper tisto idealiziranje slovenske vasi in slovenskega človeka, ki tja do Finžgarja in še preko njega nadaljuje tradicijo katoliško tendenčnega kmečkega realizma. Dandanes, ko se drugod, zlasti pri Čehih in Francozih, zbirajo v znamenju ruralizma in populizma socialno-realistično usmerjeni pripovedniki vasi in kmetstva, lahko rečemo, da je dr. Anton Novačan naš prvi in najizrazitejši ruralist.

★

Od pojmovanja kmetstva kot usodnosti in njegove mitične zveze z zemljo se je Novačanov stvarjalni pogled obračal k dinamičnim silam naše borne zgodovine. Prepričanje o povezanosti slovenske narodne usode z balkanskimi tli in z njihovo, nam najsorodnejšo etnično maso, je inspiriralo Novačanovo vizijo Celjanov. Bolj iz čustev kakor iz objektivnih spoznav je zajel snov za svoje najboljše delo »Hermana Celjskega« in nam predstavil tega fevdalca kot edino našo renesančno osebnost, poosebljenje velikega boja med svetlobo in temo, med sanjo in resnico, med dolžnostmi in čutom. Njegov Herman ima kot dramatska oseba domala shakespearsko veličino. »Herman Celjski« je napovedoval trilogijo z naslovom Celjska kronika; valovi političnega življenja so se zdeli pisatelju vabljivejši od fikcij pesniškega ustvarjanja, vendar je dr. Novačan, kolikor vemo, nadaljeval svojo romantično pot za zvezdami Celjanov in menda že dovršil »Friderika«; upajmo da mu kmalu dozore še drugi književni načrti.

V snu o Celjanih se sprošča dr. Novačanu lastna notranja napetost, strasti nedobojevanih bojev, prevarjeni upi in cyranovski zaleti lastnega temperamenta. Dr. Novačan je ves individuum, ves samosvoj; njegovo nedovršeno, razmetano, kakor za bodočo dokončno stavbo pripravljeno delo nosi viden pečat narave, ki si išče ravnovesja.

Leta 1924 ob očetovi smrti je dr. Novačan napisal eno svojih najiskrenejših izpovedi, v kateri pravi med drugim:

Kje si moj stari volk?
Zimski večer je bil, jaz sem pridirjal iz boja
v sebi razjeden in truden, ah, tako truden brez nade.
Krotek pred tabo v mraku iskaje tvojo desnico.
»Kam se naj skrijem?« dejal sem. Mene nikdo ne razume.
Če govorim resnico, me pitajo s slabim značajem,
če domišljijo, me gonijo vsega v oblake,
če se uprem krivici, mi vežejo roke z železom,
če jim pokažem zobe, beže na videz pred mano
in mi za hrbtom skrito kopljejo jamo!...«

S »starim volkom« očetom prihaja do spoznanja: »Greh je le to, kar si sam odpustiti ne moreš«. Nič ne označuje v večji meri individualizma tega »mladega volka«, ki je prevzel nase, na svojo vest vso odgovornost in vso življenjsko težo. Drugi jo vale na gospodarske in socialne zakone, na družbo, na okolje in čas: tu pa stoji poedinec sam pred svojo usodo, sam pred bogom in ljudmi; človek, nič drugega nego človek. V slovenski literaturi je dr. Novačan, ta koreniti pesnik zemlje in kmeta, oseba in osebnost svojega, zvenečega kova.

Petdesetletnica? Bilanca dela? Kje je še večer in koliko polja je še nepoželetega!

Sedaj, ko si je dr. Novačan ustvaril Tusculum, upajmo, da ne pride samo doba novih Georgik, marveč doba največjega chef-d'oeuvrea — njegovega »Aeneis«.

—o

Zapiski

Izbor iz Janeza Svetokriškega, slovenskega pridigarja baročne dobe, čigar pridige bodo pomenile današnjemu čitatelju pravo odkritje, izda v kratkem Akademska založba. Ta založba pripravlja za bližnje mesece krasno Maksimalno izdajo brižinskih rokopisov z obsežnim strokovnim komentarjem.

Wellsova »Svetovna zgodovina« je v izdaji Modre ptice in v prevodu pisateljice Milene Mohoričeve dosegla drugo knjigo, ki je prav kakor prva obilno ilustrirana. Odlično delo bomo imeli s tretjo knjigo še pred koncem letošnjega leta v kompletnem slovenskem prevodu. Druga knjiga je prav posebno zanimiva glede na Wellsovo prikazovanje začetkov krščanstva.

Zdravniški vestnik prinaša v petem zvezku razpravo dr. Božene Merljakove »Patogeneza iktera«, članek dr. Ivana Peršiča »Naše izkušnje zdravljenja osteomielitid z Lohrovo metodo«, članek dr. Božidara Lavriča »Terapija torakalnega empiema«, prispevek mr. ph. Rada Damaška »Analiza urina v ordinaciji praktičnega zdravnika«, referat dr. Ignjata Singerja »Kako bi se moglo što efikasnije, solidnije i jeftinije organizirati borbu protiv tuberkuloze u našoj zemlji«, zanimivo razglabljanje dr. Mirka Černiča »Slovar slovenskega jezika in naše vsakdanje zdravniške potrebe«. Pisec se zlasti bavi s pregibanjem tujih, zlasti latinskih strokovnih izrazov, nastopa zoper nekatere novotarije v našem nazivoslovju (na pr. namesto maternica — ložesna in pod.) in se mudi še pri nekaterih drugih vprašanjih naše medicinske terminologije. Število zaključujejo nekateri nekrologi, dr. D. Mušića spomini »Iz zgodovine medicine na Dolenjskem«, referati o medicinskih časopisih in knjigah ter drobiž.

»Evgenika«, edini časopis te vrste na slovanskem jugu, ki izhaja v redakciji dr. B. Škerlja kot priloga »Zdravniškega vestnika« in samostojno, začenja objavljati serijo člankov o evgeničnem gibanju pri Slovanih. V pravkar izišli 2. številki prinaša pregled rasno-higienskih razmer v Bolgariji. Prispeval ga je sofijski zdravnik dr. Hristo Seizov. Drugi članek »Populacijska politika in evgenika na Češkoslovaškem« poteka iz peresa dr. med. in dr. rer. nat. Bohumila Sekle. V Genetičnem seminarju nadaljuje dr. G. Tomažič zanimiva razglabljanja o modifikacijah in mutacijah. Dr. B. Škerlj poroča, da se je v okviru Znanstvenega odbora Prirodoslovnega društva v Ljubljani ustanovila Sekcija za antropologijo, genealogijo in evgeniko, katere vodja je začasno univ. prof dr. Hadži. Število zaključujejo poročila o domačih in tujih knjigah.

Mednarodni kongres kritikov se je vršil pred dnevi v Parizu. Organizirala ga je tamošnja Association syndicale et professionnelle de la critique française. Udeležili so se kongresa številni literarni, glasbeni in likovno-umetnostni kritiki iz Anglije, Nemčije, Avstrije, Belgije, Češkoslovaške, Bolgarije, Grške, Poljske, Romunije, Švice, Portugalske in predvsem seveda iz Francije. (Jugoslavija tudi na tem kongresu ni bila zastopana, kakor ne srečujemo imena naše države na mnogih drugih mednarodnih kongresih). Na kongresu so bila podrobna poročila o stanju kritike v raznih deželah; nekateri referenti so lahko ponosno poudarjali, da je v njihovi domovini ostala kritika svobodna, drugi (na pr. delegat Nemčije) so bili morali prisiljeno zagovarjati ukrepe svojih vlad za omejitev kritike. Zastopnik Bolgarije je tožil o močnem diletantizmu v bolgarski kritiki. Gustav Boissy je predlagal, da bi se v sleherni državi ustanovila skupna profesionalna organizacija. Na zaključnem banketu je bil navzoč francoski zunanji minister Delbos, ki je bil nekoč uvaževan umetnostni kritik.

Po avtomobilski nesreči v Tuhinjski dolini

Škofja Loka, 8. julija.

Včeraj popoldne se je naglo razširila vest o hudi avtomobilski nesreči Škofjeločanov v Tuhinjski dolini, pri kateri je izgubil življenje ugledni trgovec in posestnik Janez Potočnik. Iz Škofje loke se je družba odpeljala v torek ob 6. zjutraj. Spredaj sta sedela Ravniharjev šofer in gostilničar Lovrenc Hafner, na klopeh tovornega avtomobila pa Potočnik, gostilničarka Josipina Trdinova, njen 14 letni sin Igo in mestni stražnik Albin Gerkman. Ko so v raznih krajih naložili okrog 34 hl vina, so se vračali včeraj zjutraj proti domu. Na koncu Tuhinjske doline so odpovedale zavore in avtomobil se je začel pomikati po klancu navzdol. Vsa šoferjeva spretnost je bila zaman, avtomobil se je dvakrat prekotalil po strmini in iz njega so se zvalili sodi, polni vina. Prvi je planil z avtomobila Trdinov sin, ki se je hudo poškodoval na nogi, stražnik je rešil sebe in gospo Trdinovo, nesrečnega Potočnika pa je zmečkalo pod težkimi sodi. Gospo Trdinovo, ki se je tudi poškodovala, so prepeljali najprej v ljubljansko bolnišnico, zdaj pa je že doma. Potočnika so snoči v domači hiši v Škofji Loki položili na mrtvaški oder.

Pokojni Potočnik je bil zelo priljubljen kot dobrodušen mož in soliden trgovec. Star je bil komaj 44 let. Zapustil je vdovo gospo Tončko in hčerko gdč. Marinko. Pokopali ga bodo jutri v petek ob 17. na mestnega avtobusnega podjetja, ker je min, rodbini iskreno sožalje.

1/250 sek. nepremaknjeno

Premaknjene slike bodo skoro imele ceno redkosti, kajti novi gumb na oklopu »KODAKOVE VOLLENDE« 620 omogoča tudi daljša trenutna snetja iz roke — a vendar nepremaknjena! Čudovito praktično: obe roki držita aparat, pogled skozi iskalo, kot sam od sebe se znajde kazalec na gumbu — lahen pritisk — in slika je Vaša! Sedaj lahko snimate tudi v rokavicah.

Kodak Vollenda

Različne izvedbe! — Zahtevajte ponudbe od Vašega fototrgovca ali naravnost od

KODAK
D. S. O. J.
ZAGREB — ILICA 24

SPORT

Triestina : Ilirija

Jutri zvečer ob 20.30 bo v kopališču Ilirije plavalni dvoboj za pokalno tekmovanje med Trstom, Sušakom, Splitom in Ljubljano

Jutri v soboto 10. t. m. bo v Ljubljani prva letošnja tekma za jadranski pokal. Po poročilih s Sušaka, kjer so člani Viktorije nadmočno premagali plavače in plavačice Triestine, bo morda marsikdo bolj skeptično navdahnjen o naših italijanskih gosteh. Toda vsak, ki pozna plavalne prilike v Jugoslaviji, ve, da je Sušak mesto, kjer je zmaga tujca skoraj izključena in kjer so svetovno znani klubi morali kloniti, ne samo pred znanjem tekmovalcev, temveč mnogo bolj pod pritiskom publike, ki igra tam žal glavno vlogo.

Tekmovalci bodo startali v sledečih disciplinah (obenem objavljamo tudi postavo Ilirije): **100m prosto Wilfan, Fritsch (Ziherl), 400 m prosto** Mihalek, Pestevšek, **100 m hrbtno** Wilfan, Schell, **200 m prsno** Cerer, Hribar, **4X200 m prosto** Fritsch, Schell Wilfan, **waterpolo,** Pribovšek, Jamnik, Otruba, Wilfan, Lenart, Fux, Fritsch.

Dame pa nastopijo v **100 m prsno** Vernen, Finc, **100 m hrbtno** Bradač, Finc II. (Zverina) **100 m prosto** Grošelj, Bradač (Lampret) **4X50 m prosto** Grošelj, Bradač, Finc, Keržan.

Postava Triestine do sedaj še ni znana. Opozarjamo na razprodajo vstopnic v kopališču SK Ilirije, ki bo še danes popoldne in jutri ves dan.

Sportni dan na Vrhniki

s pestrim sporedom v treh panogah

Sportni klub »Vrhnika« je priredil preteklo nedeljo svoj tradicionalni sportni dan, ki je pokazal velik razmah in napredek mladega kluba. Na sporedu je bila klubska kolesarska dirka na progi Vrhnika — Planina — Vrhnika (50 km). Razen domačih članov se je odzvalo tudi več odličnih vozačev drugih klubov, med njimi Gregorič, Premk, Močnik, Bizilj, Prebil. Prvo mesto je dosegel član SK Vrhnike — prvak Notranjske — **Štirn** Karel v odličnem času 1:40:19, drugi je bil Premk Pavel (Hermes) v času 1:40:47, **tretji** Gregorič Jože (Hermes) v času 1:40:48. Dirkači so prejeli lepa praktična darila. Dirka je potekla v navzočnosti zaslužnega kolesarskega delavca g. Gorjanca, predsednika koles. podzveze g. Groma in tajnika g. Gregorca v najlepšem redu.

Po startu kolesarjev se je pričel lahkoatletski miting, na katerem so bili zastopani razen domačega tudi klubi: SK Borovnica, SK Ilirija, SK Javornik, SK Kamnik in SK Mars. Z veseljem je Vrhnika pozdravila nastop odličnih atletov, ki so s svojo udeležbo zelo dvignili prireditev. Videli smo balkanskega prvaka na 10 km Bručana, ki je zasedel prvo mesto na 1500 m, odličnega sprinterja Šuštaršiča, dolgoprogaša Kotnika in člana Javornika Urbasa. Prva mesta so zasedli: v švedski stafeti in stafeti 4×100 m SK Javornik, 100 m posamezniki Šuštaršič Milan (SK Javornik); 1500 m Bručan Jože (za SK Kamnik). Zaradi prehude konkurence so domači atleti niso mogli spraviti na prva mesta, dasi so bili med njimi prav sposobni borci. Zmagovalci so prejeli krasne diplome, drugoplasirani pa spominske znake.

Popoldanski spored je obsegal še nogometno tekmo med Kamnikom in Vrhniko, ki se je končala z neodločenim rezultatom 4:4, katerega vkljub stalni premoči SK Vrhnika ni bilo moči spremeniti v korist domačih. Igra je nudila lep nogomet; sodil je nepristransko g. Jordan. Nato sta se predstavili domači publiki dve hazenski družini SK Ilirije in pokazali to pot prvič na Vrhniki to lepo sportno panogo.

Po končanih tekmah se je vršila velika sportna veselica. Posebno pohvalo za tako uspele prireditve je treba izreči predsedniku g. Francu Kočevarju, ki je že mnogo žrtvoval za klub, pa tudi to pot ni bil drugačen. Zato je tudi prav, da klub tako lepo napreduje.

V nekaj vrstah

Naša nogometna reprezentanca, ki bo v ponedeljek v Sofiji igrala proti Bolgariji, je določena takole: Glaser, Hügl, Matošić, Lechner, Jazbec, Kokotović, Pleše, Perlić, Marjanović, Petrović, Zečević. Kot rezervi potujeta v Sofijo Čabrić in Urh. Udeležba Hügla in Matošića je precej dvomljiva, tako da bosta najbrže šla na pot tudi Belošević in Božović.

Od včeraj do nedelje bo še trajala na 650 km dolgi progi iz Sofije v Varno velika mednarodna balkanska kolesarska dirka, na kateri so poleg domačih kolesarjev nastopili tudi dirkači Jugoslavije, Turčije in Rumunije. Naš kolesarski savez je za to dirko odredil štiri vozače, in sicer tri Zagrebčane (Grgca, Prosenika in Davidovića) ter člana »Ljubljanice« Franca Gartnerja. Razen tega je kot samostojni vozač šel ž njim tudi Mijo Ormuž, član zagrebškega Železničarja.

Kakor smo v tej rubriki že zabeležili, pripravlja ministrstvo za telesno vzgojo neko akademsko sportno reprezentanco, ki naj bi zadnje dni avgusta nastopila na svetovnih dijaških tekmah v Parizu. Pristojni referent tega ministrstva je med drugimi akademiki, ki bi prišli za te tekme v poštev, vrgel oči tudi na nekatere naše reprezentativne plavače. Plavalni savez je v zvezi s tem že v naprej zavzel stališče, da svojim članom v tistih dnevih — takrat imajo naši plavači reprezentativno tekmo s Češkoslovaško v Dubrovniku — ne bo dovolil nastopiti na nobeni drugi prireditvi. Tudi zagrebški listi so se odločno zavzeli za to edino pravilno stališče našega vrhovnega plavalnega foruma.

Na znanih Vanderbiltovih pokalnih dirkah, ki so se vršile dne 5. t. m. v New Yorku, je v hudi mednarodni konkurenci z veliko premočjo zmagal Rosenmeyer na Autounionu v času 3:38, kar pomeni, da je vozil povprečno 132.865 km na uro. Najnevarnejšega tekmeca Seanana na Mercedes-Benzu je pustil za seboj za celih 51 sekund. Četrti je bil V. Delius, prav tako od Autouniona.

Službeno za kolesarje in izletnike v Postojno. Kolesarska podzveza Ljubljana poziva vse članstvo in klube, da se to nedeljo v čim večjem številu udeleže jubilejne zvezdne dirke v Celje. Start vozačev je točno ob 6. zjutraj pred gostilno Kačič, Tyrševa cesta, cilj pred Glazijo. Odhod funkcionarjev iz Ljubljane z vlakom ob 5.30. Za kontrolo na progi se določajo gg. Maver, Schweitzer in Pleško. — **Kolesarski izlet v Postojno:** Občinstvo se obvešča, da razen že javljenih tvrdk sprejema prijave iz prijaznosti tudi tvrdka A. Gorec, d. z o. z. Ljubljana, Tyrševa cesta. — **Kolesarska podzveza Maribor** poziva članstvo in vozače, da se udeleže jubilejne zvezdne dirke v Celje. Start vozačev pri vodovodu ob 6. zjutraj, cilj v Celju pred gostilno Svetel na Mariborski cesti. Ostalo članstvo z vlakom. — **Koroška kolesarska župa poziva** vse včlanjene klube, da se udeleže zvezdnih dirk v Celje v čim večjem številu. Klubi naj izvrše start točno po propozicijah kluba slovenskih kolesarjev Celje. Vsak klub naj po možnosti razen ostalih funkcionarjev pošlje vsaj 2 delegata na kolesarski kongres.

ŽSK Hermes: Redna seja centralnega odbora bo drevi ob 19. v Palači »Grafika« I. nadstropje v prostorih UJNZB. Prosim točne udeležbe vseh odbornikov in načelnikov sekcij! Tajnik.

Iz življenja na deželi

Iz Ptuja

j— **Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Ptuj in ptujsko okolico, Ormož, Ljutomer, Mursko Soboto in Lendavo** bo v četrtek 15. t. m. v prostorih Združenja trgovcev za mesto Ptuj — Narodni dom.

Iz Ljutomera

lj— **Adamičev večer.** Pred mesoci je oživel pevski odsek Sokola in začel pod vodstvom novega pevovodje br. Josipa Križmana iz Križevcev lepo delovati. Plod teh vaj je bil Adamičev večer, ki ga je zbor priredil 3. t. m. Po uvodni alegorični poklonitvi Adamičevemu spominu sta bila deklamacija Peruzzijevega soneta in govor predsednika prosvetnega odseka br. Karbaša o življenju in delu pokojnega glasbenika, ki je rad zahajal tudi v Ljutomer. Zbor je nalo zapel 13 Adamičevih skladb. Reči moramo, da nas je zbor s svojim prvim nastopom prijetno iznenadil. Pokazal je, da še ni zamrla pevska tradicija, ki je bila v našem kraju vedno živa, in da so v letih zastoja prirasle nove lise. Zbor doni polno in sočno, treba mu je še samo vztrajnega dela, da pride do izglajenosti in izenačenosti. Da bo neutrudni pevovodja dosegel tudi to, o tem ni dvoma. Prireditev bi bila zaslužila številnejšega poseta, na katerega pa je vplivala tudi počitniški čas. Kakor čujemo, namerava zbor za jesen pripraviti koncert koroških, odnosno primorskih narodnih pesmi.

★

BLED. Zvočni kino predvaja od petka do nedelje film »Poročnik Bobby«. Dodatek tednik in kulturni film.

RADIO

Petek, 9. julija

Ljubljana 12: Iz naših krajev in gajev (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Širom Jugoslavije (Radio orkester). — 14: Vreme, borza. — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura — Ljubomir Nedić kot književni kritik. — 19.50: Zanimivosti. — 20: Udovičeva in Laušetova (plošče). — 20.10: Kmečka žena (gdč. Kristina Hafnerjeva). — 20.30: Koncert veselih pesmi in arij, poje ga. Pavla Lovšetova, pri klavirju prof. Marjan Lipovšek, vmes koncert Radio orkestra. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Angleške plošče.

Sobota, 10. julija

Ljubljana 12: Pester program s plošč. — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošče. — 14: Vremenska napoved. — 18: Pevski sekstet »Mladost«. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Naša dramska literatura v zagrebškem Nar. gledališču 1936/37. — 19.50: Pregled sporeda. — 20: O zunanji politiki (dr. A. Kuhar). — 20.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Dobrne (dirigent g. J. Raha). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Pisan drobiž, pa kar vse navzkriž (plošče).

Beograd 17.20: Narodne melodije. — 19.50: Pesmi. — 21.30: Orkestralen koncert. — 22.35: Lahka godba in ples. — **Zagreb** 17.15: Koncert orkestra. — 20: Lahka glasba s plošč. — 21: Prenos Verdijeve opere »Moč usode« iz Cremone. — **Praga** 19.35: Zabaven program. — 20.40: Dramski večer. — 21.25: Lahka glasba. — 22.20: Plošče in plesna muzika. — **Varšava** 19: Poljske pesmi. — 21: Delni prenos Verdijeve opere »Moč usode« iz Cremone. — **Dunaj** 12: Koncert orkestra. — 15.15: Orkester mandolin. — 16.25: Lahka godba s plošč. — 19.35: Plošče. — 20: Dunavska pravljica. — 21.45: Novejše danske pesmi. — 22.30: Šramli igrajo. — 23: Nadaljevanje koncerta. — **Berlin** 18: Lahka godba orkestra. — 19.25: Dvořakov klavirski kvintet. — 20.10: Vesel vojaški večer. — 22.30: Plesna muzika. — **München** 19: Prijetni sobotni večer. — 21.10: Plesni orkestri igrajo. — **Stuttgart** 19: Lahka glasba s plošč. — 20.10: Kako so prednamci peli. — 22.30: Prenos iz Münchena. — **24: Nočni koncert.**

Vzajemna posojilnica v Ljubljani, r. z. z o. j. — Miklošičeva cesta 7

nudi za vloge popolno varnost in jih obrestuje po 4% do 5% po dogovoru. Nove vloge so vsak čas v celoti na razpolago. — Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, zaznambo na plačo itd. po NIZKI OBRESTNI MERI

Rafael Sabatini: 5

MORSKI KRAGULJ

Gusarski roman

V tem je imel popolnoma prav. Oliver mu je bil bolj oče ko brat. Ko so bili očeta z rano, zadano od nekega goljufanega moža, umirajočega prinesli domov, je bil zaupal Lionela varstvu starejšega brata. Takrat je bilo Oliverju sedemnajst, Lionelu pa dvanajst let. Toda Oliver je bil toliko zrelejši, nego bi bil človek pričakoval od njegovih let, da se je dvakrat vdoveli Ralph Tressilian popolnoma zanesel na krepkovoljnega, oblastnega dečka iz prvega zakona. V Oliverjevem ušesu se je od tistih dob nenehoma oglašala izpoved umirajočega, kolikanj se kesa, da je živel tako razuzdano življenje in da zapušča imetek svojih sinov v toli klavrnem stanju. Zastran Oliverja se Ralph Tressilian ni bal. Z nezmotnim čutom, ki ga daje človeku smrtna ura, je vedel, da je Oliver iz trdega lesa in da mora zmagati. Ves njegov strah je izviral iz skrbi za Lionela, in Oliver je umirajočemu obljubil, da bo dečku oče, mati in brat.

Vse to je rojilo Lionelu po glavi, ko je zamišljen sedel za mizo. Spet in spet se je upiral grdi, vsiljivi predstavi, da bi bil usoden izid srečanja v Arwenacku njemu v korist: vse, kar ima zdaj od bratove dobrote, bi mu šlo potem po pravici. Hudobno mu je šepetal peklenšček na uho, da njegova bolečina ne bi predolgo trajala, ako bi Oliver umrl. Potem se je pa izrova spomnil neizpremenljive, pretresljive bratove ljubezni; vsa nežna skub, ki mu jo je bil Oliver izkazal v minulih letih, mu je prišla na misel, in preklel je pokvarjenost svojih možgan, da so bili vobče zmožni takega ostudnega preudarka. V muki tega boja med vestjo in sebičnostjo je poskočil s stola in vzkliknil: »Vade retro, Satanas!«

Stari Niklas je prestrašeno zastrmel vanj; opazil je mladeničev voščeni obraz in potne kaplje na njegovem čelu.

»Plemič Lionel, plemič Lionel, kaj vam pa je?« je prepaden zaklical.

Lionel je nagrbančil čelo: »Sir Oliver je odjezdil v Arwenak nekoga kaznovat.«

»Ne razumem,« je rekel Niklas.

»Sira Johna hoče ustrahovati, ker ga je razžalil.«

Nickov rjavi obraz se je raztegnil v vesel režaj. »Res? Sam Bog, da je bil že skrajni čas. Sir John ima dosti predolg jezik.«

Služabnikovo trdno zaupanje je Lionela presenetilo: »Kaj te ni ... kaj te ni prav nič strah, Lionel?« Dasi ni ničesar dodal, ga je sluga vendar razumel, in njegov režaj je postal še širji.

»Strah? Sveta nebesa! Za sira Oliverja me ni bilo še nikoli strah in me tudi nikoli ne bo. Sir Oliver bo lačen kakor volk, ko se vrne k večerji — to je edina razlika, ki sem jo kdaj opazil pri njem, kadar je imel dvoboj.«

Dogodki so opravičili slugovo zaupanje, čeprav sir Oliver ni popolnoma izpolnil svoje obljube. V Arwenak je bi odjezdil s trdnim namenom, da ubije obrekovalca; manjša kazen se mu je zdela nezadostna. Ko je pa prihajal pred Kiligrewov štrleči grad, ki je obvladoval ustje Fala, je srečal Petra Godolphina. Plemičeva navzočnost ga je iztreznila, da je izrekel svoje obtožbe proti siru Johnu bolj premišljeno in stvarno, nego se je bil namenil. Toda sir John je komaj čakal prepira; v svoji togoti na penarrowskega morskega razbojnika je skoraj enako hlepel po dvoboju kakor prišlec sam. Za boj sta si izbrala oddaljen kotiček živalskega vrta, in sir John — slok, bled mož sredi trideset let — se ni sira Oliverja z mečem in bodalom nič manj srdito lotil kakor malo prej z jezikom. A besnost mu ni veliko pomagala. Čez tri minute je bila stvar opravljena, in sir Oliver je skrbno obrisal rezilo, med tem ko se je sir John, ki sta ga podpirala Peter Godolphin in prestrašen konjar, stokaje valjal po travi.

Sir Oliver je vtaknil meč v nožnico, si popravil obleko in presodljivo vrgel oči na padlega sovražnika: »Bojim se, da sem mu le za malo časa zavezal jezik. Upam pa, da bo tudi ta nauk zadostoval in da v bodoče ne bo več širil laži o meni.«

»Padlega zasmehujete?« je jezno zavpil plemič.

»Bog ne daj,« je trezno odvrnil sir Oliver. »V mojem srcu ni nič posmeha, samo obžalovanje — obžalovanje, da nisem svojega dela koreniteje dokončal. Iz gradu vam pošljem pomoč. Ostanite zdravi, plemič Peter.«

Na povratku je jahal sir Oliver mimo Penryna, vendar ni takoj krenil domov. Ob rešetkastih vratih Godolphin Courta, ki se je s širokim razgledom čez Carrick Roads dviga na Trefusiškem jeziku, se ustavil, zajezdil skozi stari obokani vhod na grajsko dvorišče in se dal napovedati gospodični Rozamundi.

Našel jo je v njeni sobici ,— svetli stolpni čumnati na vzhodni strani gradu, ki je z oknom zrla na prijazno progo vode in na gozdnato obrežje. Ko je v spremstvu Sally Pentreathove, njene bivše dojilje in sedanje spletične, nenapvedan stopil v sobo, je sedela Rozamunda v dolbini visokega okna in držala na kolenih odprto knjigo.

Z rahlim, radostnim vzklikom je vstala, ko se je pokazal med vrati, komaj dovolj visokimi, da bi mogel nesključen stopiti čez prag, ter ga pogledala z zardelimi lici in svetlimi očmi.

Kaj bi jo opisoval! Saj ga menda ni angleškega pesnika tistih časov, ki ne bi bil vpeval miline in ljubkosti Godolphinske Rozamunde! Še dandanašnji živi spomin nanjo. Kakor bratu, so tudi nji krasili glavo zlatorjavi lasje; njena postava je bila pravljično vitka, da, v teh dekliških letih skoraj previtka za njeno velikost.

MALI OGLASI

Letovišča

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Letoviščarje, ki nameravajo v Split opozarjam, da imam lepe sobe oddati, z vso oskrbo ali brez. Cene nizke. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17388-38

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Brivski pomočnik samostojen, dober, pošten, ki je zmožen dela tudi v damskem salonu, dobi stalno službo. Dopise na Ivan Marout, Zalec. 17463-1

Trgovska pomočnica ki bi samostojno vodila manjšo podružnico na deželi, se takoj sprejme. Kavcije zmožne imajo prednost. Ponudbe s sliko in zahtevki plače je poslati na ogl. oddel. Jutra pod »Agilna pomočnica«. 17511-1

Vezilje perfektne z večletno prakso sprejme Nikola Ivković, Novi Sad. 17543-1

Mesarskega pomočnika in prekajevalca delavoljnega in z dobrimi špričevali sprejmem. Ponudbe na oglasni oddelek Jutra pod šifro »Ljubljana« 17525-1

Več izurjenih pletilj sprejme za takoj Fran Kos, Židovska ul. 5. 17529-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 12 Din.

Res lepo nagrado dam, kateri preskrbi inteligentnemu mladeniču kakršnokoli stalno službo, vešč strojev, pisarniških knjigovoških hišnih del, obvlada tudi nekaj nemščine. Dopise na ogl. oddel. Jutra pod šifro »Je pošten in delaven«. 17555-3

Gospodična mlada, inteligentna, mirna, dobra gospodinja, želi kakršnokoli zaposlitev. Gre tudi k finmu, starejšemu gospodu kot gospodinja. Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Ljubiteljica otrok«. 17546-2

Dekle vajena voditi samostojno gospodinjstvo želi službo izven Ljubljane, Zagreb okolica ali Beograd. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17534-2

Ljubljanska vzajemna zavarovalnica in Beograd Francoska Union — **prosim službe** drugače mi ni mogoče plačevati, isto ne moji 14 letni hčerki. Znam kuhati, šivati in več jezikov, sprejmem službo tudi v župnišču. Josipina Grum, p. Brezovica 16 pri Ljubljani. 17473-2

Pouk

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Ponavljalni tečaj za srednješolce s ponavljalnimi izpiti se vrši pri prof. dr. J. Rožmanu, Ljubljana, Bleiweisova c. 5. Prijave do 20. VII. od 11—12 ure. Cene zmerne, uspeh zajamčen. 229-4

Živali

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Tri enoletne pavice prodam. Gallé Zinka, Graščina Zg. Šiška. 17520-27

Naslove od malih oglasov pošiljamo samo onim, ki pošljejo znamke za 3 din.

Vajenci(ke)

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Učenec poštenih staršev s primerno šolsko izobrazbo ne pod 15 let star se takoj sprejme v trgovini Ignac Andrašič, Kranj. 17507-44

Prodam

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prodam Mizo 4 fotelje vse iz orehovih korenin, novo, radi selitve. Cena vsega Din 1000.—. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17538-6

Najboljši trboveljski **PREMOG** brez prahu, koks, suha drva **I. Pogačnik** BOHORIČEVA 5, Telef. 20-59

Obrt

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Gumbi - plise entel, ažur, predtisk, monograme, hitro izvrši Matek & Mikeš, Ljubljana, poleg hotela Štrukelj. 85-30

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Centrifugalno črpalko na 300 do 500 l kapacitete na min. kupimo. Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod šifro »Črpalka«. 17510-7

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hranilne vloge kupite ali prodaste potom moje pisarne najboljše **RUDOLF ZORE** Ljubljana, Gledališka 12. Telefon 38-10. 17489-16

Posojilo na vknjižbo, ponoke, trgovcem na menico in lombard državnim in mestnim uradnikom na plačo kakor tudi kmetom preskrbimo takoj. Informacije z prednakazilom Din 10.— v znamkah daje »Triumph« Zagreb Ilica 21. 17516-16

Stanovanje odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dvo in enosobno stanovanje se odda za 1. avgust. Vprašati Kolodvorska 35/I. 17554-31

Trisob. stanovanje lepo, v sredini mesta oddam s 1. avgustom odnosno 1. septembra t. l. v Stiški ul. št. 1/II. levo. Informacije istotam. 17536-31

Ugodna prilika stanovanje dveh sob, kabinet in souporaba vrta v novi vili za Din 550.—. Pojasnila: Spod. Šiška, Goriškova 29. 17509-31

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Soba solnčna, zračna, separiran vhod se odda od 15 t. m. Napoleonov trg 6/III. 17547-33

Meblovana soba z dvema posteljama se odda za 1. avgust. Vprašati Kolodvorska ul. 35/I. 17553-33

Sobica s posebnim vhodom, elektriko se odda. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17532-33

Prodam

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Žive piščance 70—90 dkg po Din 14.— komad, v zabojih po 24 komadov; sveže slive, hruške kg Din 3.75 v košarah po 50 kg franko podvoz razpošilja G. Drechsler, Tuzla. 17540-33

Pridelki

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Žive piščance 70—90 dkg po Din 14.— komad, v zabojih po 24 komadov; sveže slive, hruške kg Din 3.75 v košarah po 50 kg franko podvoz razpošilja G. Drechsler, Tuzla. 17540-33

Stroji

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Elektrolux hladilnike brez motorjev na električni plinski ali petrolejski pogon prodaja na ugodno odplačilo TEHNA, Ljubljana, Mestni trg 25/I. — Telefon 25-80. 231-29

Sobe išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Zračno in solnčno sobo iščem s prvovrstno oskrbo za dve sestri, dijakinji, (Državna trgovska šola in drugi razred gimnazije). Ponudbe na ogl. oddel. Jutra pod »Dobra oskrba«. 17514-23a

Zračno in solnčno sobo iščem za drugošolca s prvovrstno hrano pri boljši družini. Ponudbe na ogl. oddel. Jutra »Dobra oskrba«. 17513-23a

Dopisi

Vsaka beseda 1 Din; davek 3 Din, za dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 20 Din.

»19. VI.« Hvala! Sem bila bolna. Pridem kmalu, sporočim. 17521-24

»Jeran« Prosim dvignite pismo takoj. 17539-24

Informacije

Dvignite dospele ponudbe:

Akordno delo, Agilen pro dajalec, Akviziter, August 600—650, B 39, Blizu banovine, Boljši miren gospod, Čas je zlato, Čista 80, Dam gotovino, Dober delavec, Dobra garancija 100, Dobra plača, Dober plačnik 894, Dolgoročno, Dober strizec, Film, Gotovina po dogovoru, Gozdni čuvaj, Hotel, Industrija 999, Iščem firmo, Idealna harmonija, Kapital 55, Lokal v centrumu, Lepa bodočnost, Lepo mesto, Lepa preteklost, Ljubezniva, Lepa prilika, Miren in točen plačnik, Mirna 62, Mehanik, Nastop takoj 948, Natakarica, Nujno, Originalna cena, Odkup zaloge, Osebni avto, Potnik, Plačam, Pošten 40, Prvovrstna kuharica, Prilika, Plača in provizija, Perfektna 41, Pošten hišnik, Plačnik točen, Parna, Proti takoj. plačilu, Resen, Redno plačujem, R., Resno 834, Solidna in agilna, Stalno, Soliden miren gospod, 1 september, Samostojna in zanesljiva moč, Strojni ključavničar, Skromna, Spretna in poštena, Simpatična natakarica, Sneženiki, Sama Tekstilni strokovnjak, Takoj 37, Točna plačnica, Takoj ali pozneje, Takoj plačam, Trgovina, Ugodni pogoji, Upokojenec 793, Ugodno 38, Ubogljiv in pošten, Vzoren pomočnik, Vidovdan, Vila za gotovino, Visokoodstoten dobiček, Varčna gospodinja 194, Vidovdan, Vratar, Varčna gospodinja, Vesten in sposoben, Vratar, Zanesljiva, Zmožna in poštena, Zanesljiva in verzirana, Zvesta, Zelo poštena, 800, 948, 1300.

Razno

Buret lister in vsa lahka letna oblačila v elegantni izdelavi nudi ceneno **PRESKER,** Sv. Petra cesta 14

Z nobenim drugim reklamnim sredstvom ne morete doseči enakega učinka, kakor s časopisnim oglasom, čigar delokrog je neomejen. Časopis pride v vsako hišo in govori dnevno desettisočem čitateljev. Redno oglašanje v velikem dnevniku je najuspešnejša investicija, ki prinese korist trgovcu in kupcu.

LICITACIJA

TUJSKOPROMETNO DRUŠTVO BREZJE

razpisuje

LICITACIJO za oddajo težaških, zidarskih in kleparskih del

pri nameravani zgradbi novega postajališča Otoče-Brezje.

Ponudbe je vložiti v zaprti kuverti do dne 27. julija 1937. Tujskoprometnemu društvu na Brezjah, kjer se dobijo tudi pogoji, pripomočki in informacije. Društvo si pridržuje pravico, da odda dela ponudniku brez ozira na najnižjo ponudbo.

BREZJE, julija 1937.

ODBOR.

PRVOVRSTNI **FOTOAPARATI** na mesečno odplačilo Zahtevajte brezplačne prospekte št. 20 **JUGOAGENCIJA** Zagreb, Ilica 43/I.

TOVARNA PAPIRJA

sprejme obratnega inženirja

z visoko tehnično šolo, strojni oddelek, z znanjem nemščine in prakso, po možnosti iz stroke. Mesto stalno. Plača po dogovoru. Nastop čimprej.

Ponudbe na Oglasni zavod »FAMA«, Beograd — Poštanski fah 493 pod »Pogonski inženir«. 5643

Sokolska misel zmaguje

Praznik Sokola Ljubljana—Vič

Sokolsko društvo Ljubljana - Vič ima v nedeljo 11. t. m. svoj letni javni nastop, ki bo imel letos še posebno svečano obeležje, saj nastopi mimo vseh telovadnih oddelkov tudi naša hrabra vojska, ki bo izvajala učinkovite proste vaje s puškami. Priprave so v polnem razmahu in lahko vsi posetniki upravičeno pričakujejo, da jim bo letošnji nastop v vsakem pogledu ugajal.

Vsa bratska društva iz Ljubljane in okolice opozarjamo, da je uprava društva določila naslednji spored: ob 9. skušnje vseh oddelkov, ob pol 16. zbor vojaštva in vseh udeležencev v kroju s prapori in v civilu z znaki pred Narodnim domom v Ljubljani, nato ob 16. skupen odhod z godbo na Vič do Sokolskega doma, kjer bo razhod. Pričetek javne telovadbe ob 17., po telovadbi sokolska zabava. Vabimo vsa bratska društva, kakor Sokolstvu naklonjeno javnost, da v velikem številu poseti našo prireditev. V nedeljo 11. t. m. vse, kar sokolsko čuti, na Vič!

Pred sokolskim praznikom v Šmartnem

Šmartno pri Litiji, 8. julija

V prelepi dolini leži šmarska vas, kakor poje stara narodna pesem, ki proslavlja ta ljubek košček Zasavja. Šmarska dolina je znana po dveh vrlinah: tu je doma rod pevcev in vnetih rodoljubov. O Šmartnu in okoličanih se je mnogo govorilo takrat, ko so prihiteli ljubljanski turnerji na izzivalen pohod na Janče, pa so morali izzivači pobegniti pred razjarjenim zavednim ljudstvom.

Tudi danes so Šmarčani navdušeni rodoljubi in seveda člani sokolske armade. Do nedavnega so bili Šmarčani člani bližnjega litijskega Sokola, pred leti pa so se osamosvojili in osnovali lastno društvo.

Čeprav obstoja šele kratko dobo imamo že lasten svet, namenjen za gradnjo Sokolskega doma. Na južni strani doma pa bo obširno letno telovadišče. V okviru Petrove petletke imamo Šmarčani prav čeden načrt postavitev lastnega Sokolskega doma, ki je za razvoj Sokola in drugih društev nujno potreben. Iz lastnih sredstev smo si nabavili že opeko in kamenje, kolikor ga bomo rabili za gradnjo. Člani in prijatelji društva so nam obljubili že tudi precej drugega stavbenega materiala, zlasti lesa. Seveda imamo že tudi nekaj gotovine v gradbenem skladu. Vanj so darovali vsi sloji, ki se zavedajo važnosti sokolske vzgoje.

Kako deluje skromno podeželsko sokolsko društvo bomo dokazali v nedeljo 11. t. m. Vneto se pripravljamo za ta pomembni praznik dela in uspehov. K posetu smo povabili že vsa okoliška sokolska društva. Z ozirom na dejstvo, da smo se Šmarčani odzvali korporativno dosedanjih letnih nastopov v vsem Zasavju, pričakujemo takšnega odziva tudi od drugod.

Prireditev bo na letnem telovadišču na Uštju. Zveza z vlaki je ugodna. Poset priporočamo posebno našim prijateljem zasavskih hribov. Vabijo jih Janče, Štanga, Javorje, Obolno in drugi hribi, ki so najlepši v svežem jutru. Za popoldanski sestop pa vam priporočamo pot v Šmartno, kjer se boste lahko v družbi zavednih Sokolov poveselili in spoznali, kako napreduje Tyrševa ideja v staroslavnem Šmartnem.

V nedeljo popoldne vsi v sokolsko Šmartno!

Obračun sokolskega dela v Sevnici

Sevnica, 8. julija

Od otvoritve Sokolskega doma sem ni doživel naš kraj tako lepe in številne sokolske manifestacije, kakor v nedeljo, ko je imelo društvo svoj javni nastop, združen z razvitjem naraščajskega prapora. Sevnica je z ljubeznijo spremljala delo svojih Sokolov in prisrčno pozdravila goste, vsa odeta v državne zastave. Sodelovala je domača sokolska družina do zadnjega moža, prihitelo je članstvo bližnjih bratskih društev, med katerimi je bilo izvanredno močno zastopano Krško.

Ob 15. je bil zbor vseh pripadnikov Sokolstva na letnem telovadišču. Ko so bili vsi oddelki pestro in strumno postrojeni, obdani od gostega venca občinstva, je bil pozdrav državni zastavi. Sledilo je razvitje prapora. Starosta br. Jakil je z lepim nagovorom izročil prapor naraščajniku Slavku Koblerju, ki je praporu obljubil zvestobo in varstvo. Kumovalo je vse članstvo, ki je pripelo na prapor svilen trak z zlatim napisom: 4. VII. 1937 — članstvo svojemu naraščaju. Krasni novi prapor, ki je bil razstavljen tudi v izložbi Tiskovne zadruge v Ljubljani, se je nato pobratil z obema praporoma domače dece in s prapori bratskih društev Boštanj, Krško in Rajhenburg, nakar je iz stotih grl zadonela, spremljana od godbe, himna »Hej Slovani«.

Sprevod je presegel vse dosedanje. Otvorila ga je sokolska konjenica (20 v krojih in 4 v narodnih nošah), ki je imela na čelu državno zastavo, spremljano od dveh sabljačev in konjeniške fanfare. Za železničarsko godbo iz Zidanega mosta in načelnikom br. Verkom je bil uvrščen novi prapor, spremljan od ostalih bratskih praporov. Praporom je sledila prelepa skupina narodnih noš, 24 po številu (mnogo jih je bilo iz Krškega), ki je vzbujaal vse splošno priznanje. Sledili so v pestri sestavi ostali oddelki, močna četa članstva v krojih, oba naraščaja, članice, deca, nato mogočna četa okrog 70 prepevajočih članov v telovadnih oblekah ter naposled dve dolgi četi članstva v civilu z znaki. Neprestano vzklikajoč kralju, domovini in Sokolstvu, je obšel sprevod, v katerem je bilo okrog 500 udeležencev, Šmarje in Sevnico, burno pozdravljen od občinstva. Na mnogih oknih je bila slika Nj. Vel. kralja Petra II. okrašena z zastavicami in cvetjem, in cvetje se je vsipalo na mimoidoče. Sevnica je spet dokazala, da je narodna, jugoslovanska, sokolska.

Ko se je vrnil sprevod pred dom, je sledil javni nastop. Letno telovadišče je bilo premajhno za nastopajoče in za gledalce. V najlepšem redu je nastopal oddelek, v plemeniti tekmi drug boljši od drugega. Navdušenje se je stopnjevalo od točke do točke ter doseglo višek, ko je kot zadnja nastopila četa 63 članov, med njimi 42 od domačega društva. Številni bratje stare vrste, ki so pomnožili vrste telovadečih, so bili deležni posebnega odobravanja. Ko so po strumno izvedenih vajah in po pozdravu vseh oddelkov državni zastavi odkorakali bratje, prepevajoč »Pesem sokolskih legij«, je pretresel ozračje orkan navdušenja. Občinstvo se je spontano dvignilo, ploskalo, vzklikalo, pelo, jokalo in ni moglo prenehati z manifestacijami

Po nastopu se je razvila prijetna zabava nad Sevnico pa je zvečer zagorel velik kres v proslavo godu slovanskih blagovestnikov. Sokol v Sevnici koraka krepko naprej v neprestanem trdnem delu, saj ga čaka ob letu spet obračun, ko bo slavil z okrožnim zletom 30letnico obstoja ter razvil članski prapor, da se pridruži praporom dece in naraščaja.

Šentpetrski Sokol otvoril svoj dom

V komaj 10-letni dobi svojega obstoja si je Sokol pri Sv. Petru v Savinjski dolini zgradil na lastnem svetu skromen, a ličen in našim potrebam čisto ustrezajoč dom. Na našo prošnjo nam je kabinetna pisarna Nj. Vel. kralja Petra II. dovolila, posvetiti ga spominu nepozabnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Vsa dela v domu in izven njega so v končnem stadiju in bliža se 1. avgust, ko bo zgradba, tretja te vrste v celjski kotlini, izročena svojemu namenu.

Pokroviteljstvo otvoritve je na našo prošnjo blagovolil prevzeti starešina Sokola kraljevine Jugoslavije Nj. Vel. kralj Peter II. Nepopisno veselje in navdušenje sta zavladali med celotnim našim članstvom, ko se je doznalo za to visoko odločbo. Glede na to mora postati 1. avgust največji sokolski praznik Savinjske doline in bližnjih krajev. Prepričani smo, da bodo bližne in daljne sokolske edinice polnoštevilno prihitele na našo izredno prireditev ter tako skupno z nami manifestirale za vzvišeno sokolsko idejo. Letošnji 1. avgust pri Sv. Petru v Savinjski dolini naj postane praznik neomajne ljubezni in vdanosti do našega kralja Petra II. in vsega kraljevskega doma, ljubljene nam domovine Jugoslavije in jugoslovenskega naroda. Bratje in sestre, prijatelji sokolstva in neomajni Jugosloveni, prihitite 1. avgusta na našo veliko sokolsko in nacionalno prireditev in nas podprite v naših nesebičnih težnjah in stremljenjih.

G. Th. Rothman:

VRTISMRČEK in ŠILONOSKA

Nove pustolovščine

45

»Jaz vem nekaj boljšega!« rečem. »Hinko najbrže še ne bo tako kmalu vstal iz postelje. Jaz znam pa imenitno kopati. Samo paziva, da naju ne sliši, pa se nama mora posrečiti! Brž stopi po drsalke in pojdi z menoj!« Kmalu nato sva spet v kuhinji, kjer neutegoma začnem kopati luknjo v steno.

Naročniki „Jutra“ so zavarovani za 10.000 Din.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak — Vsi v Ljubljani.